

Ο CasaΜιας μας

Ασφαλιστικό

Ένα πρόβλημα ετών
που έγινε γόρδιος δεσμός

Ομιλία Κολοκοτρώνη
στην Πνύκνα
Αλήθεια, πόσοι την
γνωρίζουν;

Στην γωνιά του Γραφείου

Ενεργειακές επιθεωρήσεις
Όλα όσα θα θέλετε να γνωρίζετε

Ισοκράτης (436 - 338 π.Χ.)

Το της πόλεως όλης ήθος, ομοιούται τοις άρχουσιν
(το ήθος όλης της πολιτείας είναι το ίδιο με αυτών που
την κυβερνούν)

Αδαμάντιος Κοραΐς

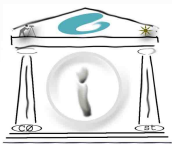
(1748 - 1833)

Ο Μεγάλος Δάσκαλος
του Γένους

Τεύχος 2

Έτος 2016

www.georgerozis.gr

Μία ηλεκτρονική έκδοση τού Τεχνικού Γραφείου
Γεωργίου Ρόζη, Διπλωματούχου Πολιτικού Μηχανικού ΕΜΠ

Γεώργιος Ρόζης, Διπλ. Πολιτικός Μηχανικός ΕΜΠ

«Το πρώτο βήμα δύσκολο

το δεύτερο αλαφραίνει...» όπως λέει και ο Νίκος Πορτοκάλογλου.

Κάπως έτσι θα μπορούσα να χαρακτηρίσω το δεύτερο τεύχος του περιοδικού.

Καταρχήν θέλω να σας ευχαριστήσω για την ανταπόκριση που είχε το πρώτο τεύχος καθώς επίσης για τις συμβουλές και τα σχόλια σας. Η στήριξή σας είναι σημαντική για μένα, γιατί η προσπάθεια αυτή είναι αρκετά δύσκολη. Τα περισσότερα άρθρα κατά βάση γράφονται το βράδυ ή το πρωί σε ένα μπλοκάκι κρυβόμενος από δύο γλυκά τερατάκια που αρνούνται να δεχθούν ότι ο μπαμπάς τους θα κάνει κάτι άλλο πέρα από το να είναι όλη την ώρα μαζί τους και να παίζει. Όμως τελικά ο ενθουσιασμός και η αγάπη για αυτό που κάνεις μπορεί να σε οδηγήσει και να σου ανοίξει τον βηματισμό. Έτσι το πρώτο βήμα ήταν δύσκολο, αλλά όπως θα δείτε και στο τεύχος αυτό αρχίζει όντως να αλαφραίνει Το πρώτο τεύχος άλλωστε ήταν κατά βάση εισαγωγικό και από το τεύχος αυτό αρχίζει ουσιαστικά η ανάλυση και η συγγραφή των άρθρων. Αρχίζει το ταξίδι σε ένα κόσμο γνώσης. Γνώση που δεν τελειώνει ποτέ όσο υπάρχει ο άνθρωπος. Εν οίδα ότι ουδέν οίδα, λέει ο Σωκράτης. Και πραγματικά έτσι είναι. Κατά την διάρκεια της συγγραφής της ύλης το σκέφτηκα πολλές φορές το ρητό αυτό. Αν εξαιρέσω το κομμάτι της δουλειάς μου όλα τα υπόλοιπα είναι γνώσεις που απέκτησα από μαθητής ή φοιτητής. Τώρα όμως μπορώ να καταλάβω πολλά περισσότερα από ότι τότε. Και είμαι σίγουρος ότι όταν θα τα ξαναδιαβάσω κάποια στιγμή θα μου δημιουργηθούν νέες απορίες για κάτι που μου διαφεύγει τώρα. Βέβαια, αυτό είναι το ωραίο. Το μυαλό έτσι είναι φτιαγμένο, θέλει να μαθαίνει, θέλει να επεξεργάζεται, θέλει να τρέφεται με γνώσεις. Αυτές οι γνώσεις είναι που μας ανοίγουν τους ορίζοντές και βοηθούν να γίνουμε καλύτεροι. Έτσι προσπαθώ να εμπλουτίσω την ύλη και με άλλους τομείς του ενδιαφέροντος μου.

Σας καλωσορίζω λοιπόν και στο τεύχος αυτό, σας καλώ να το διαβάσετε και πάντα να θυμάστε :

Εν οίδα ότι ουδέν οίδα

Debugging the code.....

Ασφαλιστικό: Μία ιστορία τόσων χρόνων που έγινε γόρδιος δεσμός

Όπως περιέγραψα και στο πρώτο τεύχος ο τρόπος που θα κινηθώ εδώ είναι μια μορφή πραγματογνωμοσύνης. Έτσι θα πρέπει να σκαλίσουμε λίγο το παρελθόν για να βρούμε τι πήγε στραβά και φτάσαμε στο αδιέξοδο του σήμερα όπου η λύση του ασφαλιστικού μοιάζει να είναι αρκετά επώδυνη. Και τι εννοούμε λύση του ασφαλιστικού; Την δυνατότητα να πληρώνουν οι ασφαλιστικοί φορείς συντάξεις και παροχές προς τους ασφαλισμένους χωρίς την βοήθεια του κράτους. Επέλεξα το θέμα αυτό όχι μόνο γιατί είναι στην επικαιρότητα, αλλά γιατί από τότε που ξεκίνησα την επαγγελματική μου καριέρα πάντα ήταν ένα θέμα που συνέχια άκουγα ότι έπρεπε να λυθεί. Γιατί όμως δεν έγινε τίποτα; Ας ξεκινήσουμε λοιπόν την έρευνά μας.

Επέλεξα να ξεκινήσω από το έτος 2005. Για εκείνη τη χρονιά δεν υπάρχει κάποια είδηση που να αφορά το θέμα μας, όμως την επέλεξα γιατί είναι το τέλος μίας περιόδου κατά την οποία θεωρώ ότι αυτά που συνέβησαν και δεν αντιμετωπίστηκαν τα βρήκαμε μπροστά μας και τα γνωρίσαμε ως μνημόνια... Αυτή η περίοδος είναι η 1999 - 2004 για τους κάτωθι λόγους:

- 1 Το 1999 ήταν η μεγάλη κρίση του χρηματιστηρίου όταν εκτός από τα χρήματα των ιδιωτών χάθηκαν και χρήματα των ασφαλιστικών ταμείων αφού με νόμο υποχρεώθηκαν να βάλουν το 23% των αποθεματικών τους, για να στηρίξουν επί της ουσίας το χρηματιστήριο.
- 2 Το έτος 2001 έγινε μία προσπάθεια να αντιμετωπιστεί το ασφαλιστικό, με την πρόταση Γιαννίτση και όλοι αναφέρονται στην περίοδο εκείνη ως μία χαμένη ευκαιρία.
- 3 Το έτος 2002 μεταβήκαμε από την δραχμή στο ευρώ, παραδίνοντας επί της ουσίας τα κλειδιά της νομισματικής πολιτικής της χώρας και κατά

συνέπεια μέρος της κυριαρχίας μας, κάτι που όπως αποδείχτηκε το κάναμε κοροϊδεύοντας, χωρίς να είμαστε έτοιμοι γι' αυτό.

- 4 Το έτος 2004 ήταν η χρονιά της ευφορίας μας καθώς είχαν γίνει οι Ολυμπιακοί Αγώνες, ένα γεγονός που ακόμη και σήμερα δεν έχουμε μάθει πόσο πραγματικά κόστισε και ποιό ωφελήθηκαν από αυτό.

Τέλος, το 2004 ήταν επίσης και η χρονιά που αποδείχτηκε για πρώτη φορά η απάτη προκειμένου να μπούμε στο ευρώ, κάτι στο οποίο όμως λόγω της ευφορίας του 2004 (Ολυμπιακοί Αγώνες, euro 2004), δεν δόθηκε η προσοχή που θα έπρεπε, καθώς όλοι οι 'ειδήμονες' - πολιτικοί, δημοσιογράφοι, τραπεζίτες - βεβαίωναν ότι δεν είναι έτσι. Βεβαίωναν ότι η Ελλάδα είναι μια ισχυρή χώρα, ανήκει στον σκληρό πυρήνα της Ευρώπης, αυτό είναι επιτυχία και άλλα πολλά ωραία λόγια.

Ήταν όμως έτσι;

Όχι δεν ήταν και το αναλύω.

Σε βιβλιογραφία εκείνης της εποχής^[1] διαβάζεις «...ήδη πολλά συνταξιοδοτικά ταμεία (π.χ. ΟΤΕ, Τραπεζών κ.λπ) κλονίζονται, ενώ άλλα αδυνατούν να εκτελέσουν τις υποχρεώσεις των άνευ της στηρίζεώς των από τον κρατικό προϋπολογισμό (ΝΑΤ, ΙΚΑ). Ο ΟΟΣΑ κρούει τον κώδωνα του κινδύνου και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ζητεί «άνοιγμα του ασφαλιστικού»...». Σε άλλο σημείο του ίδιου βιβλίου αναφέρει «...αλλά διαφαίνεται στο βάθος του χρονικού ορίζοντος και μία επερχόμενη κρίσις εσωτερικών πληρωμών, με τα ελλείμματα των ασφαλιστικών ταμείων, που δεν αφήνουν περιθώρια αυτοδυνάμου καλύψεως των συντάξεων...». Στα τέλη του 2004 η Standard & Poors και ο οίκος Fitch υποβάθμισαν την πιστοληπτική ικανότητα της Ελλάδας μετά την αναθεώρηση του ελλείμματος και του δημόσιου χρέους του 1999 στο 5% και 112% αντίστοιχα. Δηλαδή το 1999 ήδη είχαμε 112% χρέος !!!!

Επίσης στα τέλη του 2004 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επέβαλε στην Ελλάδα σειρά περιοριστικών μέτρων για να μειώσει το έλλειμμα που είχε διαμορφωθεί στο 6% και το χρέος στο 124%, βάζοντας τότε την Ελλάδα σε επιτήρηση, από την οποία όχι μόνο δεν βγήκε ποτέ αλλά δυστυχώς έχει μετατραπεί πλέον σε 3^ο μνημόνιο. Στην έκθεση^[2] της Τράπεζας της Ελλάδας για το έτος 2005 διαβάζουμε επίσης για την άμεση ανάγκη μεταρρύθμισης του ασφαλιστικού συστήματος **το οποίο από το έτος 2015** και μετά θα επιδεινωθεί δραματικά.

Νομίζω ότι δεν χρειάζεται να αναλύσω κάτι περισσότερο. Στα αεροπλάνα, μέσα στο πιλοτήριο και εμπρός στα μάτια του πιλότου υπάρχει ένα φωτάκι που λέγεται Master Caution και που όταν ανάψει σημαίνει μεγάλο πρόβλημα που πρέπει το πλήρωμα να το αντιμετωπίσει άμεσα. Αν δεν το κάνει και απλά πατήσει το κουμπί για να μην αναβοσβήνει, τότε η πιθανότερη εξέλιξη είναι ένα αεροπορικό δυστύχημα. Έτσι και από αυτά που ανέφερα παραπάνω, αυτό το φωτάκι είχε ανάψει και δυστυχώς το πατήσαμε να σβήσει πιστεύοντας ότι στην πορεία θα διορθώσουμε το πρόβλημα. Δυστυχώς, δεν έγινε καμία άμεση ενέργεια για το ασφαλιστικό εκείνη την στιγμή, κυρίως πιστεύω λόγω αυτών που είχαν προηγηθεί 3 χρόνια πριν, το 2001, με την πρόταση Γιαννίτη. Έχοντας λοιπόν υπ' όψη μας αυτά, ας αρχίσουμε να βάζουμε τα πράγματα σε σειρά, ξεκινώντας από το έτος 1992.

1992. Στο έτος αυτό έγινε η πρώτη προσπάθεια να δοθεί μία λύση προσωρινή κυρίως. Όπως αναφέρεται και σε άρθρο της Καθημερινής το 2008^[3] η λύση αυτή έσωσε τα ταμεία από την χρεοκοπία, δίνοντας τους ζωή για 10 χρόνια. Δηλαδή **23 χρόνια πριν υπήρχε ήδη σοβαρότατο πρόβλημα**. Λύθηκε προσωρινά τότε και έκτοτε ουδέν. Γιατί; Είναι φανερό ότι οι αντιδράσεις ισχυρών συνδικαλιστικών και κοινωνικών ομάδων οδήγησαν την κυβέρνηση του Κ. Μητσοτάκη να μην αναλάβει το πολιτικό κόστος της σκληρής για τότε λύσης αλλά τόσο απαραίτητης όπως έχει ξεκάθαρα φανεί. Τα μέτρα της αύξησης των εισφορών και αύξησης των ορίων ηλικίας είναι μέτρα που έχουν επιλεγεί και σήμερα.

1997. 5 χρόνια μετά, αν και το πρόβλημα είχε αντιμετωπιστεί προσωρινά, τίποτα δεν είχε ακόμα δρομολογηθεί. Τότε δημοσιεύτηκε μία αναλογιστική μελέτη της επιτροπής Σπράου^[4]. Αυτά που αναφέρει μπορούν να συνοψιστούν στα εξής : *αύξηση των εισφορών ασφαλισμένων και εργοδοτών ή εύρεση νέων πόρων, καθολική μείωση μέσων συντάξεων, περιορισμό των συντάξεων αναπηρίας, επιμήκυνση του εργασιακού βίου, σταδιακή κατάργηση των βαρέων και ανθυγιεινών επαγγελμάτων, σταδιακή εξίσωση ηλικιακών ορίων γυναικών ανδρών.* Αν αυτά σας θυμίζουν κάτι, εγώ το χαρακτηρίζω ότι βρήκαν την τρόικα ως μαύρο πρόβατο και μας δουλεύουν κανονικά. Εκείνο όμως που αξίζει να δεις είναι το τελευταίο κεφαλαίο και παρουσιάζω τμήμα του:

«...Τον τελευταίο αιώνα, κάθε γενιά, μαζί με τις υποχρεώσεις πληρωμής συντάξεων περνά στα παιδιά της και το ασφαλιστικό πρόβλημα. Η συζήτηση γύρω από το πως ορίζεται το πρόβλημα αυτό, σε τι οφείλεται και τι μπορεί να γίνει, έχει και αυτή μια διαχρονικότητα και μοιάζει να έχει βρει το ελιξήριο της αιώνιας νεότητας που τόσο λείπει στην γηράσκουσα κοινωνία συνολικά. Ο πίνακας ΕΙ αναπαράγει αυτούσιες τις διαπιστώσεις έκθεσης του Υπουργείου Συντονισμού του 1958: Σε κάθε περίπτωση οι διαπιστώσεις συνεχίζουν να έχουν ισχύ, σε πολλές περιπτώσεις μεγαλύτερη ακόμη. Η έκθεση καταλήγει σε δύο γενικά συμπεράσματα:

1. Ανάγκη ενιαίου συστήματος το οποίον θα συνδυάζει το αναγκαίον με το εφικτόν και απηλλαγμένον από την απαράδεκτον αντίληψιν ότι σκοπός του είναι να εξασφαλίζει προνόμια εις βάρος των πολλών, ... θα χρησιμοποιήσει τα υπάρχοντα μέσα διά την αντιμετώπισιν της ανάγκης.

2. (Διά την αντιμετώπισιν των καλοπίστων και μη αντιδράσεων) ... "επιβάλλεται μελέτη μη πιεζομένη από σπουδήν και θόρυβον, πρόγραμμα ενεργείας μακράς πνοής και σταδιακή αυτού εφαρμογή. ... Πρό παντός επιβάλλεται εξασφάλις υπερκομματικού χαρακτήρος."

Στα σαράντα χρόνια που έχουν περάσει έχουν διατυπωθεί πολλές ιδέες για το πώς θα μπορούσε να δομηθεί το σύστημα που δίδει την λύση. Έγιναν συζητήσεις επί συζητήσεων, ψηφίστηκαν δεκάδες νόμοι, γράφηκαν εκατοντάδες μελετών απο γενεές οικονομολόγων και

νομικών. Το σωρευτικό αποτέλεσμα όλης της δραστηριότητας ήταν να είναι ακόμη επίκαιρες επισημάνσεις που έκαναν οι παππούδες των σημερινών επιστημόνων.»

2001. Μια χρονιά ορόσημο απ' ό,τι φαίνεται για το ασφαλιστικό. Όπως προαναφέραμε ο τότε υπουργός Εργασίας κος Γιαννίτσης έφερε μια μεταρρύθμιση του ασφαλιστικού η οποία ήταν η εξής : την κατάργηση όλων των διατάξεων για τις πρόωρες συντάξεις, την κατάργηση της 35ετίας και την καθιέρωση της 40ετίας, την κατάργηση των βαρέων και ανθυγιεινών, τη μείωση των συντάξεων ως και 50%, τη δημιουργία νέων ταμείων, την εγγύηση των κατώτατων συντάξεων και άλλων. Και ερωτώ άλλη μία φορά: μήπως κάποιος μας δουλεύουν; Στην αναλογιστική αυτή μελέτη που είχε προηγηθεί, ανέφερε το έτος **2015** ως ορόσημο αφού το έλλειμμα αναμενόταν να αυξηθεί αρκετά και να επιδεινωθεί τα επόμενα, μετά το 2015, χρόνια. Όμως τελικά αποσύρθηκε και ας αφήσουμε τον ίδιο τον κο Γιαννίτση να περιγράψει τι έγινε^[5]. Στο άρθρο αυτό ο κος Γιαννίτσης αναφέρει :

«....Στην ήττα του 2004 αρκετοί ξέχασαν πράγματα που η ευρύτερη κοινωνία έβλεπε. Όπως την αίσθηση ευρύτατων πρακτικών ιδιοποίησης δημόσιου χρήματος, αλαζονείας, αδιαφορίας πολλών στελεχών για ουσιαστικές πολιτικές σε καίρια προβλήματα, τον ασφυκτικό κομματικό φαβοριτισμό σε πολλούς τομείς της κοινωνικής και πολιτικής λειτουργίας.....

.....Υπήρξε όμως κοινή συμφωνία ότι οι προτάσεις εκείνες θα παρουσιάζονταν για διάλογο και ότι πολλά ζητήματα θα κρίνονταν σε αυτόν. Όλοι τότε συμφώνησαν στην ανακοίνωση του πρωθυπουργού. Κατά περίεργο τρόπο αμέσως άρχισε ένας καθολικός (σχεδόν) αρνητισμός, που έδωσε και το πράσινο φως στον (φυσιολογικά αντιτιθέμενο) συνδικαλιστικό χώρο να εκτινάξει στα ύψη τις αντιδράσεις και να ακυρωθεί οποιαδήποτε δυνατότητα διαλόγου. Η κρισιμότητα του θέματος όμως επέβαλλε την έκφραση καθαρών και συνεπών αρνήσεων και θέσεων για το όλον ή για επιμέρους πτυχές του (π.χ. το ζήτημα της

χρηματοδότησης) χωρίς περιστροφές και χωρίς τις περικοκλάδες του προβληματισμού. Αυτό δεν έγινε τότε.

..... Θεώρησα ότι έπρεπε να συμπεριληφθούν ρυθμίσεις για σημαντικότερες αδικίες του ασφαλιστικού συστήματος, που όμως αφορούσαν ισχυρές ομάδες ασφαλισμένων, με αποτέλεσμα τη δυναμική αντίδρασή τους και μάλιστα με πρόσχημα την «αναλγησία» των προτάσεων. Ήταν χαρακτηριστικό ότι στη συζήτηση της 19ης Απριλίου η ανάγκη για άρση των έκδηλων κοινωνικών ανισοτήτων και αδικιών του Ασφαλιστικού πήρε κυρίαρχη θέση σε τοποθετήσεις αρκετών στελεχών. Ήταν τα ίδια που τις επόμενες ημέρες θεώρησαν ότι ακριβώς οι προτάσεις που ρύθμιζαν ορισμένες ανισότητες κτυπούσαν το κοινωνικό κράτος.....

.....Πολιτικά κόμματα και Ασφαλιστικό κινούνταν σε τροχιά διχασμού και σύγκρουσης. Κανείς δεν ήθελε καμιά συζήτηση, καμιά αλλαγή, καμιά λύση. Ακριβώς γιατί θεώρησα ότι οι συνθήκες σύγκρουσης που είχαν διαμορφωθεί στον δικό μου πολιτικό χώρο έκαναν προβληματική οποιασδήποτε (ουσιαστικής) μορφής λύση και η κατάσταση στο κόμμα έπρεπε να επανέλθει σε ισορροπία, ανέλαβα προσωπικά την ευθύνη και το κόστος μιας συλλογικής ελαφρότητας. Για να κλείσει ένα θέμα που όλοι δέχθηκαν να ανοίξει, αλλά κανείς δεν ήθελε να στηρίξει. Πρότεινα, και σε συνεννόηση με τον πρωθυπουργό δήλωσα, ότι οι προτάσεις εκείνες θα «πάγωναν»....

.....Το Ασφαλιστικό έχει μια επικίνδυνη ιδιότητα. Όσο καθυστερεί η μεταρρύθμισή του τόσο εντείνονται οι μηχανισμοί αυτο-επιδείνωσής του. Τα ευφυολογήματα, η κομική αναζήτηση άλλοθι στο παρελθόν για τα «ζόρικα» του σήμερα και τα ραντεβού σε πλατείες ηχούν ωραία. Η επιδείνωση όμως που βιώνουν σήμερα πολλοί ασφαλισμένοι οφείλεται στα ευφυολογήματα και στον αρνητισμό του χθες. Πολλοί νέοι σήμερα αμφιβάλλουν ανοικτά για το αν θα έχουν ποτέ μια σύνταξη.....

Το 2001, στη διάρκεια της συζήτησης για το Ασφαλιστικό, συχνά διατυπώθηκε η άποψη ότι είναι παράλογο να καταπιαστούμε με ένα πρόβλημα της δεκαετίας του 2010. Η

αντίληψη αυτή εκφραζόταν στο όνομα μιας φαινομενικής κοινωνικής ευαισθησίας, το βαρύ τίμημα της οποίας θα κληθούν να πληρώνουν πολλές νεότερες γενεές εργαζομένων. Όμως για το τίμημα αυτό κανείς δεν λέει λέξη, δεν σκαρφίζεται θεωρίες, ούτε και κανονίζει ραντεβού σε πλατείες.....»

Μετά και την τελευταία αυτή προσπάθεια ακολούθησαν οι νόμοι της Φ. Π. Πετραλιά του 2008 και των Δ.Ρέππα και Α.Λοβέρδου οι οποίοι δεν αντιμετώπιζαν το πρόβλημα. Έτσι ερχόμαστε στο σήμερα όπου γίνεται μια ακόμη προσπάθεια. Το τι θα γίνει μένει να το δούμε.

Επίσης θα πρέπει να αναφέρουμε και τα λεφτά των ταμείων που χάθηκαν στο χρηματιστήριο, σε δομημένα ομόλογα και με το PSI.

Λαμβάνοντας όλα αυτά υπόψη καταλήγουμε στο πόρισμα. Εδώ θα πρέπει να απαντήσουμε σε δύο ερωτήματα που τίθενται με βάση τα παραπάνω: Γιατί αφέθηκε να περάσει τόσος χρόνος χωρίς να αντιμετωπιστεί ουσιαστικά το πρόβλημα; Γιατί αυτά που αναφέρονται στις αναλογιστικές μελέτες τα γνωρίσαμε ως επιταγή της τρόικας; Η απάντηση σε αυτά είναι απλά το πολιτικό κόστος. Κάθε κυβέρνηση ήξερε το πρόβλημα, είχε μία κατεύθυνση για να το αντιμετωπίσει αλλά αναλογιζόμενη το πολιτικό κόστος το άφηνε να περνάει. Καλύτερα από τα δικά μου λόγια είναι τα λόγια του κου Γιαννίση το 2013^[6]:

«Τότε η μπάλα πετάχτηκε στην εξέδρα και το δίδαγμα είναι πως, όταν πετάμε την μπάλα στην εξέδρα, τότε τα προβλήματα τα λύνει η ζωή με τρόπο βίαιο, καταστρεπτικό»

Αντιδράσεις υπήρχαν και θα υπάρχουν. Κανείς δεν θέλει να χάσει κεκτημένα. Και ο καθένας οφείλει να διαμαρτύρεται αλλά και να προτείνει. Η Κυβέρνηση οφείλει να ακούει και να συνθέτει τις προτάσεις. Κανένας μας δεν είναι σοφότερος από τον άλλον. Όταν μια κυβέρνηση αρνείται να ακούσει τότε γυρίζει την πλάτη της στην κοινωνία. Όταν εγώ διαμαρτύρομαι χωρίς να προτείνω κάτι που να είναι κοινωνικά δίκαιο αρνούμενος να χάσω και κάποια προνόμια, τότε το δίκιο είναι αυτό που μου γυρίζει την πλάτη. Όταν όλοι είναι άκαμπτοι τότε δεν

θα προκύψει τίποτα καλό. Στις κατασκευές επιδιώκουμε την ισορροπία μεταξύ ελαστικότητας και ακαμψίας. Ένα τελείως άκαμπτο κτίριο δεν είναι καθόλου καλό αφού όπως λέω θα το «κουρέψει» απότομα ο σεισμός. Ας πάρουμε παράδειγμα τους αγρότες μας. Δεν θα πω συμφωνώ ή διαφωνώ με το κλείσιμο των δρόμων. Γιατί απλούστατα την απάντηση σε αυτό την έχουν δώσει οι ίδιοι οι αγρότες. Όταν το κλείσιμο των δρόμων έγινε από άλλη κοινωνική ομάδα οι πρώτοι που διαμαρτυρήθηκαν ήταν οι αγρότες.

Αυτό που θέλω να πω είναι ότι δεν λύνεται κανένα πρόβλημα όσο δεν μπορούμε να συνεννοηθούμε. Για μένα η τελευταία ευκαιρία για το ασφαλιστικό και για όλα τα θέματα χάθηκε το 2010, όταν ήταν πλέον ορατό πού πηγαίναμε. Αν τότε είχαν καθίσει όλοι (πολιτικοί, τράπεζες, φορείς) να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα και να πάρουμε γρήγορα και άμεσα μέτρα χωρίς την τρόικα και τα μνημόνια, ίσως να είχαμε γλιτώσει πολλά από αυτά που τραβάμε 6 χρόνια τώρα. Ωστόσο, ο καθένας προτίμησε να οχυρωθεί στα συμφέροντά του και να τα προστατέψει. Εγώ ακόμα δεν έχω καταλάβει γιατί ξεχωρίζουμε το ασφαλιστικό από όλα τα άλλα. Ο πολίτης δεν καλείται να τα πληρώσει όλα; Και γιατί δεν πιστεύω ότι ούτε τώρα θα λυθεί το ασφαλιστικό; Μα με τόση ανεργία ποιος θα το χρηματοδοτήσει; Μόνο το κράτος. Χωρίς να διευθετηθεί το χρέος και να σταματήσουμε να πληρώνουμε τόσα τοκοχρεολύσια αποδεσμεύοντας ποσά προς την κατεύθυνση του ασφαλιστικού πολύ φοβάμαι ότι θα χρειαστούν νέα μέτρα.

Ένας φαύλος κύκλος που δεν θα σπάσει ποτέ.

Το γνωστό σπιράλ του θανάτου.

Πηγές

[1] «Η μεγαλύτερης απάτη του ευρώ (Το όθνηο νόμισμα)», του Κωνσταντίνου Κόλμερ, εκδόσεις Λιβάνη, 2005

[2] Ετήσια έκθεση του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδας για το έτος 2005

[3] www.kathimerini.gr/709451/opinion/epikairothta/arxeio-monimes-sthles/afghseis-pws-o-shmths-hth&h-kata-kratos-apo-toys-syndikalistes 31-05-2008

[4] Έκθεση αναλογιστικής μελέτης της επιτροπής Σπράου

[5] www.tovima.gr/finance/article/?aid=184199 14-10-2007

[6] www.europeanbusiness.gr/page.asp?pid=1134

Με διάθεση ρετρό **Φεβρουάριος 2010**

Μπαίνοντας ο Φεβρουάριος βρίσκει πλέον την κυβέρνηση αντιμέτωπη με την λήψη επώδυνων μέτρων, στο πνεύμα αυτών που της είχε ζητηθεί από την ΕΕ, αλλά και την αντιπολίτευση να κρατά συναινετική στάση αντιλαμβανόμενη την κρισιμότητα της κατάστασης. Την ίδια ώρα συνεχίζονται οι αγροτικές κινητοποιήσεις με αποκλεισμούς των οδών, προκαλώντας την αντίδραση των ξενοδόχων οι οποίοι υποβάλλουν μηνυτήρια αναφορά. Έτσι, εν μέσω αγροτικών κινητοποιήσεων και εξεταστικών επιτροπών με προεξέχουσα της Siemens, η κυβέρνηση φέρνει τα πρώτα σκληρά μέτρα προς ψήφιση, με τον αρχηγό της αξιωματικής αντιπολίτευσης να δηλώνει αιφνιδιασμένος γιατί δεν είχε συνεννοηθεί πρώτα η κυβέρνηση μαζί του αλλά παρ'όλα αυτά ότι θα τα στηρίξει για το καλό της πατρίδας. Στην πίεση προς την κυβέρνηση για λήψη άμεσων μέτρων μπαίνει και η Ουάσιγκτον. Πιο συγκεκριμένα:

Στις 3 του μήνα ο Γεώργιος Παπανδρέου απευθύνει διάγγελμα στον Ελληνικό λαό περιγράφοντας την κατάσταση και λέγοντας χαρακτηριστικά ότι η Ελλάδα βρίσκεται στο κέντρο ενός ευρύτερου κερδοσκοπικού παιχνιδιού που έχει στόχο ακόμη και το ίδιο το ευρώ. Έτσι, στις 9/2 αναγγέλλει τα πρώτα σκληρά μέτρα προκαλώντας και τις αντιδράσεις της ΑΔΕΔΥ όπου στις 10/2 διοργανώνει μεγάλη Πανελλαδική απεργία.

Τα μέτρα αυτά αν και υιοθετήθηκαν από την ΕΕ, διεθνείς αναλυτές εξέφρασαν την αμφιβολία τους για την επιτυχία τους. Η ΕΕ πιέζει και για το ασφαλιστικό. Ήδη όμως ιός χρέους χτυπάει εκτός από την Ελλάδα όλη την Ευρώπη με κερδοσκοπικά παιχνίδια σε Πορτογαλία, Ιταλία, Ισπανία, κάτι που κάνει τον πρωθυπουργό να ζητήσει από την Ευρώπη περισσότερη αλληλεγγύη.

Εν μέσω αυτών ψηφίζεται ο νόμος για την ιθαγένεια προκαλώντας σύγκρουση με την αξιωματική αντιπολίτευση, ενώ ορίζεται ένας δημόσιος φορέας υπό

την εποπτεία της Τράπεζας της Ελλάδας ο οποίος θα διαχειρίζεται τα αποθεματικά των ασφαλιστικών ταμείων ύψους 29δισ.

Στην σύνοδο κορυφής στις 11/2 αποφασίζεται η στήριξη προς την Ελλάδα αν και η Μέρκελ αρχικά ήταν αντίθετη. Η βοήθεια προς την Ελλάδα θα γίνει με εποπτεία από ΕΕ, ΕΚΤ, και ΔΝΤ και με την λήψη σκληρών μέτρων. Η απόφαση αυτή δεν ικανοποίησε τις αγορές.

Όμως στην Γερμανία έχουν αρχίσει να υπάρχουν αντιδράσεις στον τύπο για τη στήριξη στην Ελλάδα καθώς και η ίδια η Άγκελα Μέρκελ δεν συμφωνεί θεωρώντας ότι είναι καλύτερα να αφεθεί η Ελλάδα μόνη της να λύσει το πρόβλημα της. Άσχημα σχόλια για την Ελλάδα υπάρχουν και στο τύπο εκτός Γερμανίας

Στο εσωτερικό τώρα, παρά το αρχικό συναινετικό ύφος υπάρχουν πλέον διαπληκτισμοί, με τη ΝΔ να δίνει δικές της προτάσεις για μέτρα και γενικά το κλίμα να επιβαρύνεται ακόμα περισσότερο με την εξεταστική για την οικονομία που κάνει το ΠΑΣΟΚ σχετικά με ευθύνες της ΝΔ στην διακυβέρνηση της χώρας την προηγούμενη περίοδο.

Πέρα όμως από τα προβλήματα της Ελλάδας η οποία καλείται να εφαρμόσει άμεσα μέτρα, οι αγορές δεν πείθονται και για την ικανότητα της ΕΕ να στηρίξει αποτελεσματικά την Ελλάδα και έτσι παρατηρείται κερδοσκοπική επίθεση σε όλο το νότο της ευρωζώνης.

Προς το τέλος του μήνα εξηγήσεις για τη μεθοδολογία καταγραφής του χρέους και του ελλείμματος από την Ελλάδα ζητάει η Eurostat έως τα τέλη του τρέχοντος μήνα. Αφορμή στάθηκε δημοσίευμα της εφημερίδας New York Times, σύμφωνα με το οποίο η Ελλάδα απέκρυψε χρέος περίπου 2,8 δισ. ευρώ μετά την έναξή της στην ΟΝΕ το 2001, με τη βοήθεια της αμερικανικής επενδυτικής τράπεζας Goldman Sachs.

Κατά συνέπεια, παρά τα μέτρα που έχει πάρει η κυβέρνηση, η ΕΕ απαιτεί και άλλα θεωρώντας ότι δεν

είναι αρκετά, απειλώντας μάλιστα ότι αν χρειαστεί θα τα επιβάλλει ερήμην της Ελλάδας. Εδώ για πρώτη φορά γίνεται και αναφορά για προσφυγή στο ΔΝΤ. Μέσα στο κλίμα αυτό η πολιτική κόντρα μεταξύ του ΠΑΣΟΚ και της ΝΔ συνεχίζεται, κυρίως λόγω της επιμονής του κου Παπανδρέου να γίνει εξεταστική επιτροπή για την οικονομία, με εκατέρωθεν κατηγορίες, βάζοντας οριστικά στην άκρη τη συναίνεση. Στο όλο κλίμα έρχεται να προστεθεί και το εξώφυλλο της Γερμανικής έκδοσης του περιοδικού Focus με την Αφροδίτη της Μήλου να έχει το

μεσαίο δάκτυλο σηκωμένο, απόρροια της ανθελληνικής υστερίας στην Γερμανία, κάτι που προκάλεσε αντιδράσεις στην Ελλάδα, οδηγώντας τις σχέσεις των δύο χωρών σε όξυνση.

Έτσι κλείνει ο μήνας αυτός με έντονες πιέσεις προς την Ελλάδα η οποία παρά τις προσπάθειές της δεν μπόρεσε να πείσει τις αγορές, με αποτέλεσμα να ξεκινήσει πλέον η αντίστροφη μέτρηση για την προσφυγή στον μηχανισμό στήριξης.

Ο καιρός με μια διαφορετική ματιά

Το άρθρο μας σε αυτό το τεύχος θα το ξεκινήσουμε με την παρατηρησιακή μετεωρολογία καθώς οι περισσότερες από τις παροιμίες για τον μήνα Μάρτιο αναφέρονται στον καιρό, κάτι που δείχνει πόσο απρόβλεπτος μπορεί να είναι ο καιρός το μήνα αυτό. Οι παρακάτω παροιμίες λοιπόν μας το δηλώνουν:

- *Μάρτης γδάρτης και κακός παλουκοκαύτης. Και σαν τύχει και θυμώσει, μες στο χιόνι θα μας χώσει.*
- *Ο Μάρτης το πρωί χιόνισε, κι ο γάιδaros ψόφησε (από το κρύο). Το μεσημέρι βρώμισε (από τη ζέστη), και το βράδυ τον πήρε το ποτάμι (από τη βροχή).*
- *Ο Μάρτης ο κλαυσόγελος.*
- *Μη σε γελάσει ο Μάρτης και χάσεις την ημέρα. [δηλ. μη νομίζεις ότι ο καιρός θα είναι κακός όλη την ημέρα και δεν πας στη δουλειά σου]*
- *Μάρτης δίμουρος. Μάρτης πεντάγνωμος.*

Ο ήλιος τον Μάρτη δεν θεωρείται καλός όπως μαρτυρούν οι παροιμίες:

- *Κάλλιο Μάρτης καρβουνιάρης, παρά Μάρτης λιοπυριάρης.*
- *Κάλλιο Μάρτης στα δαυλιά, παρά στα προσηλιακά.*
- *Κάλλιο Μάρτης στις γωνιές παρά Μάρτης στις αυλές. [δηλ. Καλύτερα το Μάρτη να 'χει κρύο παρά ζέστη]*
- *Οπόχει κόρη ακριβή, το Μάρτη ήλιος μην τη δει.*

Δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στο κρύο που μπορεί να κάνει:

- *Το Μάρτη ζύλα φύλαγε, μην κάψεις τα παλούκια.*
- *Ο Μάρτης ο πεντάγνωμος, επτά φορές χιόνισε και πάλι το μετάνιωσε που δεν εξαναχιόνισε!*
- *Όλες του Μάρτη φύλαγε και τ' Απριλίου τις δώδεκα, ότι ακόμη και στις δεκαοχτώ πέρδικα ψόφησε στ' αβγό.*
- *Τσοπάνη μου την κάπα σου, το Μάρτη φύλαγέ την.*
- *Το Μάρτη φύλαε άχερα, μη χάσεις το ζευγάρι.*

- *Τον Μάρτη κι αν τον αγαπάς φίλο μην τον κάνεις.*
- *Τον Μάρτη χιόνι βούτυρο, μα σαν παγώσει μάρμαρο.*

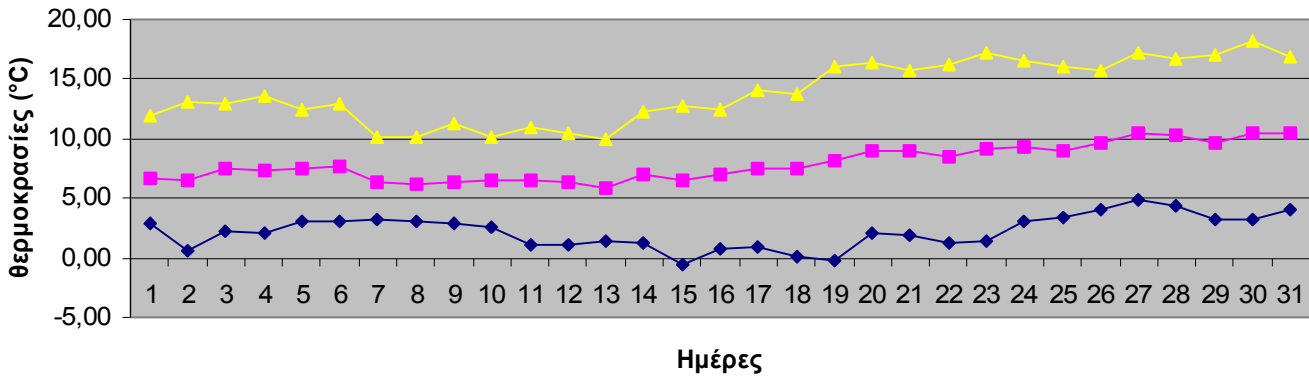
Σημαντικές για τη γεωργία είναι οι βροχές του Μαρτίου όπως φανερώνουν οι παροιμίες:

- *Αν κάνει ο Μάρτης δυο νερά κι ο Απρίλης πέντε - δέκα, να δεις το κοντοκρίθαρo πώς στρίβει το μουστάκι, να δεις και τις αρχόντισσες πώς ψιλοκλεισιρίζουν, να δεις και τη φτωχολογιά πώς ψιλοκοσκινάει.*
- *Μάρτης άβροχος, μούστος άμετρος.*
- *Αν κάνει ο Μάρτης δυο νερά κι ο Απρίλη άλλο ένα, χαρά σε εκείνον το γεωργό που 'χει στη γη σπαρμένα.*
- *Βροντή Μαρτιού, φίλεμα με καρύδια.*
- *Μάρτης άβρεχτος, μούστος άμετρος. [δηλ. όταν ο Μάρτης δεν έχει βροχές, ωφελούνται πολύ τα αμπέλια]*
- *Μάρτης βρέχει, θεριστάδες χαίρονται.*
- *Μάρτης βρέχει; Ποτέ μην πάψει.*
- *Μάρτης βροχερός, θεριστής κουραστικός.*

Επίσης, όπως είδαμε και στο πρώτο τεύχος, τον καιρό του Μάρτη ο κόσμος προσπαθούσε να τον συνδυάσει με τον καιρό του Φλεβάρη, στην αγωνία του να τον προβλέψει για αγροτικούς λόγους. Έτσι, όπως είδαμε στις παροιμίες του καιρού τον Φλεβάρη, ό,τι καιρό κάνει της Υπαπαντής θα τον κάνει σαράντα ημέρες και τα χιόνια του Φλεβάρη τα πληρώνει ο Μάρτης. Αν θεωρήσουμε ότι την Υπαπαντή έκανε καλό καιρό και μες στον Φλεβάρη δεν είδαμε χιόνια, μπορούμε να πούμε ότι μετά τις 12 Μαρτίου θα περιμένουμε να χαλάσει ο καιρός.

Βέβαια για να μην έχουμε την αγωνία και να διαβάζουμε τα σημάδια, αφού με την τόση τεχνολογία είναι άσκοπο, ας προσεγγίσουμε τον καιρό στατιστικά με βάση τα όσα έχουν μετρηθεί τα τελευταία χρόνια για να έχουμε μία ιδέα για το τι μας περιμένει.

Διάγραμμα θερμοκρασιών
Μπλε ελάχιστη - μωβ μέση ημέρας - κίτρινη μέγιστη

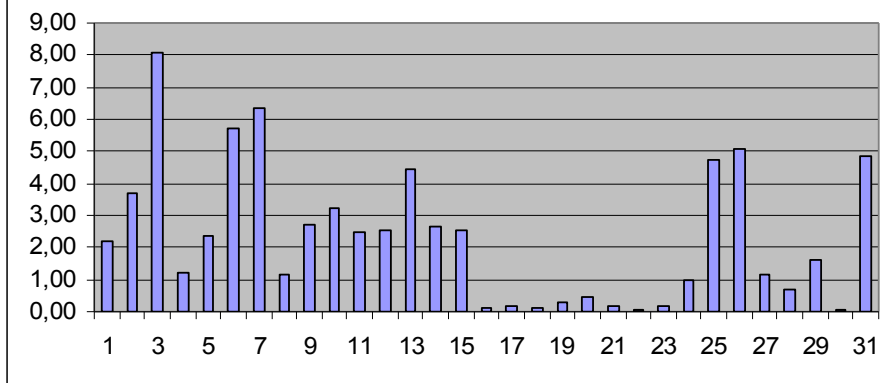

Αυτό που φαίνεται είναι ότι και τον μήνα Μάρτιο η μέση θερμοκρασία ημέρας θα είναι από 6°-11°C. Αυτό που παρατηρείται είναι ότι περισσότερο κρύο είναι την εβδομάδα από 7 ως 14 Μαρτίου. Από εκεί και μετά η θερμοκρασία ανεβαίνει σταδιακά. Την εβδομάδα 20 με 25 παρατηρούνται οι μέγιστες θερμοκρασιακές διαφορές της ημέρας.

Οι ελάχιστες θερμοκρασίες παρατηρούνται τις πρωινές ώρες μέχρι 8:00. Οι μέγιστες θερμοκρασίες παρατηρούνται το μεσημέρι μεταξύ 13:00 και 14:00. Για την περίοδο 2009-2015 η μέγιστη θερμοκρασία που έχει μετρηθεί είναι 23 °C και η ελάχιστη -7,7°C.

- 1 Η υγρασία τον μήνα αυτόν παρατηρείται να είναι 69,30%.
- 2 Η μέση ταχύτητα ανέμου είναι 3-4 Km/h ή 1 μποφόρ. Η μέγιστη ταχύτητα ανέμου κατά τις μεσημεριανές ώρες κυρίως είναι 27-31 Km/h ή 4 μποφόρ, με διευθύνσεις νότιες-νοτιοδυτικές ως νότιες-νοτιοανατολικές.
- 3 Ο καιρός την περίοδο αυτή είναι αίθριος τις μισές περίπου ημέρες.
- 4 Οι βαθμομέρες θέρμανσης είναι 313 ή 22% λιγότερο από τον Ιανουάριο. Κατά συνέπεια 22% λιγότερη θέρμανση τον μήνα αυτό, που δυστυχώς δείχνει ότι τα καλοριφέρ είναι ακόμη αναγκαία.

Υψος βροχής (mm)/h

- Ασθενής: < 2 χιλιοστά / h.
- Μέτρια: 2 - 6 χιλιοστά / h.
- Ισχυρή: > 6 χιλιοστά / h. Ειδικότερα στις ξαφνικές μπόρες μεγάλης έντασης, όταν το ύψος της βροχής σε 1 ώρα είναι μεγαλύτερο των 10 χιλιοστών. Η βροχή αυτή είναι απότομη, με μεγάλες σταγόνες, και πολλές φορές συνοδεύεται και από χαλάζι.
- Βίαιη: > 50 χιλιοστά / h. (στατιστικώς σπάνιο φαινόμενο)

Όπως βλέπουμε οι βροχοπτώσεις είναι κυρίως μέτριας εντάσεως και κυρίως στο διάστημα 1-15 και 25-31.

Πηγές

- 1 <http://penteli.meteo.gr/meteosearch/>
- 2 <https://el.wikiquote.org/wiki>
- 3 Τοτεε20701-3/2010

Η γωνιά της παράδοσης (μήνας Μάρτιος)

Ο μήνας Μάρτιος στην Ελλάδα χαρακτηρίζεται από την γιορτή του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου και την επέτειο της Επανάστασης της 25^{ης} Μαρτίου του 1821, επίσημης ημέρας έναρξης του απελευθερωτικού αγώνα των Ελλήνων κατά των Τούρκων. Επίσης συνήθως μέσα στο Μάρτη ξεκινάει η Σαρακοστή, η μεγάλη νηστεία της θρησκείας μας. Ακόμη, στον μήνα Μάρτιο έχουμε την εαρινή ισημερία στις 21 Μαρτίου, που όπως λέει και το όνομά της είναι ίση μέρα και ίση νύχτα, οριοθετώντας έτσι το τέλος του χειμώνα και την αρχή της άνοιξης. Άλλα γεγονότα που έχουν συμβεί τον μήνα αυτό είναι ο θάνατος του Σωκράτη και του Αριστοτέλη, δύο προγόνων μας που καθόρισαν το Δυτικό τρόπο σκέψης.

Η ονομασία του Μαρτίου τώρα προέρχεται από τους Ρωμαίους – όπως και όλοι οι μήνες του χρόνου – από το λατινικό Mars, όνομα του θεού του πολέμου Άρη, προς τιμή του οποίου ονόμασαν το μήνα αυτό.

Στην Αρχαία Ελλάδα γιόρταζαν στην Αττική τα «Μεγάλα Διονύσια», στην διάρκεια των οποίων γίνονταν δραματικοί αγώνες και εκεί παρουσιάζονταν τα μεγάλα έργα των αρχαίων τραγωδών (Αισχύλου, Σοφοκλή, Ευριπίδη) και κωμικών (Αριστοφάνη, Μένανδρου). Οι αγώνες αυτοί ήταν η δημιουργία του θεάτρου όπως το ξέρουμε σήμερα. Στην Δήλο επίσης το μήνα αυτό γιόρταζαν την γέννηση του Απόλλωνα και στην Αττική της Άρτεμης (για αυτό και ο μήνας Ελαφιβολιών – τελευταίο 15^ο ημέρο του Μαρτίου- είχε ονομαστεί έτσι, από την θυσία ελαφιών προς τιμή της θεάς Άρτεμης). Τέλος το μήνα αυτό γίνονταν και εορτές προς τιμή του Ασκληπιού.

Για τους Αρχαίους Ρωμαίους ο Μάρτης ήταν πρώτος μήνας του έτους και εκτός από τον Άρη τιμούσαν και την μητέρα του Ήρα.

Στην λαϊκή μας παράδοση τώρα, ένα έθιμο που έρχεται από την αρχαιότητα είναι ο «Μάρτης» - βραχιόλι πλεγμένο με λευκή και κόκκινη κλωστή – πού το φοράνε τα παιδιά για να μην τα «κάψει» ο ήλιος, κάτι που δείχνει πόσο επικίνδυνος είναι ο ήλιος την περίοδο αυτή, όπως φανερώνουν και κάποιες παροιμίες που είδαμε παραπάνω

στο άρθρο για τον καιρό. Η αλήθεια πίσω από αυτό είναι ότι την περίοδο αυτή η ηλιακή ακτινοβολία προσπίπτει κάθετα σε εμάς το μεσημέρι και αυτό, σε συνδυασμό με το ότι η Γη είναι ακόμη κοντά στον ήλιο, έχει ως αποτέλεσμα να δεχόμαστε το μέγιστο της ηλιακής ακτινοβολίας.

Μέσα στον Μάρτη τώρα ξεκινάει συνήθως όπως προείπαμε και η Σαρακοστή για αυτό και η παροιμία «λείπει ο Μάρτης από την Σαρακοστή;». Για τη νηστεία αυτή υπήρχε το έθιμο της κυράς Σαρακοστής, η οποία παρουσιάζεται άσχημη, χωρίς στόμα, ξερακιανή και με χέρια σταυρωμένα, με ένα σταυρό στο κεφάλι και εφτά πόδια, όσες και οι εβδομάδες ως το Πάσχα. Την έφτιαχναν από χαρτόνι ή πανί, την κρεμούσαν από την οροφή και κάθε εβδομάδα έκοβαν και ένα πόδι βλέποντας έτσι πόσος καιρός τους χωρίζει από το Πάσχα. Άλλα έθιμα που συναντάμε σε μέρη της Ελλάδας είναι το «χελιδόνισμα», που καλωσορίζει την άνοιξη και τα χελιδόνια, «η φοβέρα του κουκαρά», έθιμο του Πόντου και αυτό συνδεδεμένο με την Σαρακοστή και οι «μέρες της γριάς», για τις τελευταίες ημέρες του Μάρτη και το ξαφνικό κρύο που μπορεί να κάνει εκείνο το διάστημα.

Το Μάρτη τώρα οι κύριες αγροτικές δουλειές είναι το όργωμα και το σβάρνισμα, η σπορά καλαμποκιού και τριφυλλιού, το φύτεμα της ντομάτας, της μελιτζάνας, της πιπεριάς και της κολοκυθιάς.

Για το 2016 το μήνα Μάρτιο έχουμε και αρκετές από τις γιορτές της Αποκριάς. Έτσι για φέτος το εορτολόγιο είναι 3/3 Τσικνοπέμπτη, 5/3 Ψυχασάββατο, 6/3 Κυριακή της Αποκριάς, 9/3 των Αγίων Σαράντα, 14/3 Καθαρή Δευτέρα, 19/3 του Αγίου Θεοδώρου, 20/3 Κυριακή της Ορθοδοξίας, 25/3 Ευαγγελισμός της Θεοτόκου που είναι και επίσημη αργία.

Ο Ευαγγελισμός της Θεοτόκου καθιερώθηκε την ημερομηνία αυτή λόγω του ότι σύμφωνα με το κατά Λουκά Ευαγγέλιο η γέννηση του Χριστού έγινε 6 μήνες μετά την ημέρα συλλήψεως του Ιωάννη του Προδρόμου (24/9). Άλλη ερμηνεία είναι ότι πιστεύεται ότι ο Χριστός πέθανε στις 25 Μαρτίου και αφού έζησε σύμφωνα με τις

πηγές ακριβή αριθμό ετών ως τέλειος Θεός, τότε και η ημέρα της συλλήψεώς του θα έπρεπε να είναι η 25^η Μαρτίου. Στο σημείο αυτό εκφράζοντας καθαρά την δική μου άποψη αφού δεν μπόρεσα να διασταυρώσω κάποια σχετική πληροφορία, νομίζω ότι η γιορτή των Αρχαίων ρωμαίων της Ήρας και του Άρη (μητέρα και υιός) θα πρέπει να σχετίζεται. Όπως είναι γνωστό πολλά από τα έθιμα της Εκκλησίας μας όπως και τελετουργίες καθορίστηκαν μέσα στο πλαίσιο της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας. Όπως είναι επίσης γνωστό οι πατέρες της Εκκλησίας μας προσπάθησαν να αντικαταστήσουν το παλιό με το νέο. Έτσι εκκλησίες φτιάχτηκαν πάνω σε παλαιούς ναούς και γενικά έθιμα της αρχαιότητας προσαρμόστηκαν στην χριστιανική θρησκεία, αφού δεν νομίζω ότι θα ήταν εύκολο για τους Αρχαίους να αποκοπούν τελείως από τις δικές τους προγονικές παραδόσεις για χάρη της νέας θρησκείας. Έτσι ο υιός, τη γέννηση του οποίου γιόρταζαν οι Ρωμαίοι ήταν ο Άρης που υμνεί τον πόλεμο. Αυτός πιστεύω ότι αντικαταστάθηκε από το Χριστό που ήρθε για να φέρει την ειρήνη.

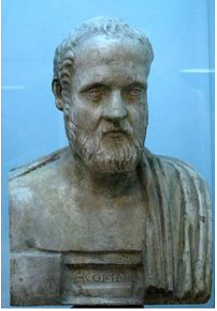
Όσον αφορά στον ορισμό της 25^η Μαρτίου ως επετείου για την Παλιγγενεσία, έχει γίνει από τον Αλέξανδρο Υψηλάντη αρχηγό της Φιλικής Εταιρείας ακριβώς για να συνδυαστεί με τον Ευαγγελισμό της Θεοτόκου, συμβολίζοντας τον ευαγγελισμό της είδησης της απελευθέρωσης του Έθνους. Την ημερομηνία αυτή ακόμα και κατά την διάρκεια της επανάστασης τη θεωρούσαν ημερομηνία έναρξης αυτής, ενώ ως επίσημη γιορτή καθιερώθηκε το 1838 από τον Όθωνα με το βασιλικό Διάταγμα 980/1838.

Την 25^η Μαρτίου επί της ουσίας δεν έγινε τίποτα. Αυτό που γνωρίζουμε ότι έγινε στην Αγία Λαύρα την ημέρα αυτή, το οφείλουμε στον πίνακα του ζωγράφου Θεοδώρου Βρυζάκη και του Γάλλου περιηγητή Φρανσουά Πουκεβίλ. Ακόμη και ο ίδιος ο Παλαιών Πατρών Γερμανός δεν

μνημονεύει κάτι στα απομνημονεύματά του. Το λάβαρο όμως της επανάστασης που βλέπουμε στην Αγία Λαύρα το σήκωσε ο Παλαιών Πατρών Γερμανός στις 17/3 κηρύσσοντας επίσημα την έναρξη της Επανάστασης. Ουσιαστικά οι πρώτες στρατιωτικές ενέργειες έγιναν στις 21/3 με την πολιορκία της Πάτρας όπου ήταν παρών ο Παλαιών Πατρών Γερμανός και στις 23/3 όταν οι Μανιάτες υπό την αρχηγία του Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη, με την βοήθεια του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη κατέλαβαν την Καλαμάτα. Στο σημείο αυτό σας ζητώ συγγνώμη για το σχόλιο μου αλλά θέλω να αναφερθώ στο γνωστό ντοκιμαντέρ που θέλησε να εξιστορήσει τα γεγονότα του 1821. Προσωπικά το θεωρώ κατάπτυστο και υβριστικό για τους αγωνιστές του 1821. Σε συγκεκριμένο επεισόδιο πραγματικά έριξα πολύ γέλιο, αναρωτώμενος αν μας θεωρούν ηλίθιους, με τον τρόπο που επέλεξαν να «ξεσκεπάσουν» το μύθο, το οποίο σε δεύτερη προβολή του το διόρθωσαν. Αγαπητέ κύριοι εκτός από σχολιαρόπαιδα, κανένας δεν μπορεί να πιστέψει ότι τη συγκεκριμένη ημέρα στην Αγία Λαύρα μαζεύτηκε το σύνολο των αρχηγών της Επανάστασης και το σύνολο του στρατού των Ελλήνων. Απλά γιατί δεν είναι ηλίθιοι. Μία τέτοια κίνηση προφανώς στρατιωτικά δεν στέκει αφού ο Χουρσίτ Πασάς δεν είχε παρά να μαζέψει το δικό του στρατό εκεί τελειώνοντας μία και καλή με τους επαναστατημένους Έλληνες, και να ασχοληθεί με την ησυχία του με τον Αλή Πασά. Όμως ακόμη και αν δεν έγινε έτσι, τι αλλάζει στον μύθο;. Όλοι, μα όλοι οι Έλληνες που δώσανε το αίμα τους και την περιουσία τους στον αγώνα δεν είχαν μνηθεί στην Φιλική Εταιρεία; Και πώς έγινε αυτή η μύηση; Με το χέρι στο Ιερό Ευαγγέλιο και στο όνομα της Ιεράς και Ομοουσίου και Αδιαιρέτου Τριάδας. Σε λάβαρα ορκιστήκανε και δώσανε το αίμα τους και όλοι πέθαναν πάμπτωχοι. Μπορείτε να ισχυριστείτε το ίδιο για τους αγαπημένους σας Μαυροκορδάτους κύριοι συντελεστές του ντοκιμαντέρ;

Η γωνιά των φιλοσόφων

Ισοκράτης (436 – 338 π.Χ.)

Καταγόμενος από το Δήμο της Ερχιάς (τα σημερινά Σπάτα) από εύπορη οικογένεια, ο Ισοκράτης μαθήτευσε δίπλα σε γνωστούς σοφιστές της εποχής (Πρωταγόρας, Γοργίας, Τισίας, Θηραμένης, Πρόδικος). Η καλή του μόρφωση τον έκανε αργότερα έναν από τους πιο γνωστούς ρήτορες. Έζησε τον Πελοποννησιακό πόλεμο και την ήττα της Αθήνας από την Σπάρτη και πέθανε μετά την υποταγή της στον Φίλιππο της Μακεδονίας. Οι περισσότεροι λόγοι του δεν διαβάστηκαν από τον ίδιο για το λόγο ότι δεν διέθετε την κατάλληλη φωνή και δεν είχε την αυτοπεποίθηση να το κάνει όπως έχει παραδεχτεί και ο ίδιος στο έργο του *Παναθηναϊκόν*. Από τους λόγους του πάντως αντλούμε πληροφορίες για τα πολιτικά δρώμενα της εποχής. Το έτος 393 π.Χ. ίδρυσε τη δική του σχολή η οποία έγινε ένα από τα σημαντικότερα ακαδημαϊκά ιδρύματα της εποχής, διαμορφώνοντας το γραπτό και προφορικό λόγο της εποχής του. Ένας λόγος που ήταν κυρίως συμβουλευτικός. Ο Ισοκράτης θεωρούσε ότι η παιδεία βοηθάει στην δημιουργία μίας ενάρετης κοινωνίας. Με τον Πλάτωνα, που έζησε επίσης εκείνη την περίοδο, είχε διαφορές στον τρόπο που δίδασκε τη φιλοσοφία, καθώς ο Πλάτων δεν θεωρούσε τη ρητορική μορφή γνώσης. Ο Ισοκράτης είναι ο πρώτος που αναφέρθηκε στην ενότητα των Ελλήνων ως σύνολο. Πολλοί θεωρούν επίσης ότι ο Ισοκράτης ήταν αυτός που ενέπνευσε τον Φίλιππο να εκστρατεύσει κατά της Περσίας, βλέποντας στο πρόσωπό του τον ηγέτη που θα μπορούσε να ενώσει όλους τους Έλληνες. *Μην ξεχνάμε ότι ο Ισοκράτης έζησε*

τον Πελοποννησιακό Πόλεμο, είδε πόσο κατάστρεψε δυνάμεις που ενωμένες νίκησαν μία υπερδύναμη όπως τους Πέρσες. Μην ξεχνάμε επίσης ότι οι Πέρσες έπαιζαν ρόλο στην νίκη της Σπάρτης επί της Αθήνας, εφαρμόζοντας τέλεια το δόγμα διαίρει και βασίλευε. Έτσι πιστεύω ότι όταν εμφανίστηκε ο Φίλιππος της Μακεδονίας αναγνώρισε ένα ηγέτη που θα μπορούσε να τερματίσει διχόνοιες και έριδες και να ενώσει τους Έλληνες κάτω από έναν ανώτερο σκοπό και κατά του μεγάλου αντιπάλου, των Περσών.

Από τα έργα του Ισοκράτη ξεχωρίζω:

Περί Ειρήνης. Ένα έργο που όπως λέει και το όνομά του αναφέρεται στα οφέλη που απολαμβάνουν οι πόλεις που επιδιώκουν την ειρήνη. Με λόγο αρχικά επικριτικό στους πολιτικούς - που θεωρεί ότι κύριος σκοπός τους είναι να κολακεύουν τον κόσμο παρά να τον ωφελούν - καταλήγει με ένα λόγο νουθετικό προς τους πολίτες οι οποίοι επί της ουσίας έχουν την πραγματική εξουσία. Το έργο αυτό πιθανώς γράφτηκε μετά τα γεγονότα του «Συμμαχικού πολέμου» (355 π.Χ). Ήταν ένας πόλεμος που έγινε όταν η Αθήνα προσπάθησε πάλι να επιβάλλει την ηγεμονία της μετά τη Β' Αθηναϊκή Συμμαχία, μπλέκοντας σε ανούσιο πόλεμο στηρίζοντας τον Αρτάβαζο (σατράπη της Μικρής Φρυγίας) κατά των Περσών. Ο Ισοκράτης με το έργο αυτό θέλει να δείξει ότι η εμπιστοσύνη στην δύναμη, η απληστία και το κέρδος δεν είναι οι καλύτεροι σύμβουλοι για την εξωτερική πολιτική. Αντιθέτως η δικαιοσύνη και η ειρήνη είναι τα μόνα που μπορούν να εγγυηθούν την ευημερία.

Κατά σοφιστών. (Σοφιστές = οι επ' αμοιβή διδάσκαλοι της ρητορικής, της πολιτικής τέχνης, της φιλοσοφίας, και των επιστημών.). Εδώ ο Ισοκράτης διαχωρίζει τη θέση του από την παιδαγωγική μέθοδο των σοφιστών, θεωρώντας ότι τελικά δεν παιδαγωγούν παρά έχουν στόχο το κέρδος. *Και ο Σωκράτης στο έργο του Πλάτωνα «Πρωταγόρας» κατά κάποιον τρόπο επικρίνει με τον ίδιο τρόπο. Βέβαια ο Πλάτωνας και ο Ισοκράτης είχαν τις αντιθέσεις τους χωρίς όμως να έχει υπάρξει ανοικτή σύγκρουση.* Ο Ισοκράτης θεωρεί ότι ο μαθητής πρέπει να βελτιώσει με τη διδασκαλία τις ικανότητες που έχει έμφυτες. Οι σοφιστές πίστευαν ότι ο καθένας μπορεί να διδαχθεί τις ικανότητες αυτές και για το λόγο αυτό θεωρούσαν ότι η επιστήμη τους είναι και ακριβή.

Προς Φίλιππον. Επιστολή προς το Φίλιππο της Μακεδονίας που γράφτηκε το 338 π.Χ. μετά την ήττα των Αθηναίων στην Χαιρώνεια. Ο Ισοκράτης ήταν υπέρμαχος της ιδέας της Ελλάδας ως σύνολο. Έτσι στην επιστολή αυτή προτρέπει το Φίλιππο να ενώσει τους Έλληνες και να εκστρατεύσει κατά των Περσών. Ο Ισοκράτης ήταν τότε 98 χρονών και μετά από λίγο πέθανε χωρίς να δει να γίνεται πραγματικότητα η επιθυμία του από το Μέγα Αλέξανδρο. Από το κείμενο διαβάζουμε *« Ευγνωμοσύνη για τα γηρατειά δεν έχω παρά μόνο ότι παρέτειναν την ζωή μου ώστε όσα ως νέος σκέφτηκα και προσπάθησα να γράψω στον πανηγυρικό και στο λόγο που σου έστειλα, άλλα πραγματοποιούνται με τις πράξεις σου και τ' άλλα ελπίζω να γίνουν».*

Προς Αλέξανδρο. Επιστολή που έστειλε στον 14χρονο Αλέξανδρο τότε μαθητευόμενο του Αριστοτέλη για να του γνωρίσει την αξία της ρητορικής τέχνης, κάτι που θεωρούσε ότι προτιμούσε και ο Αλέξανδρος.

Πανηγυρικός. Ένας λόγος που πήρε αρκετά χρόνια να γραφτεί και ολοκληρώθηκε το έτος 380 π.Χ. για να εκφωνηθεί στους Ολυμπιακούς αγώνες, αν και δεν είναι σίγουρο ότι τελικά εκφωνήθηκε. Το πρώτο μέρος του, το επιδεικτικό, αποτελεί ένα εγκώμιο της Αθήνας, ενώ στο δεύτερο, το συμβουλευτικό, διατυπώνει το όραμά του για την ένωση των Ελλήνων και την από κοινού αντιμετώπιση των βαρβάρων. Από το έργο αυτό έχουμε και τη φράση που ξέρουμε σήμερα ότι *«Έλληνες είναι όσοι μετέχουν της Ελληνικής παιδείας»* (στιχ. 50).

Το κείμενο στο πρωτότυπο είναι *«Το των Ελλήνων όνομα πεποιήκε μηκέτι του γένους αλλά της διανοίας δοκείν είναι, και μάλλον Έλληνας καλείσθαι των της παιδεύσεως της ημετέρας ή των της κοινής φύσεως μετέχοντα.»*

Προσωπικά και με τις ελάχιστες γνώσεις Αρχαίων Ελληνικών που έχω, θεωρώ ότι το Έλληνας καλείσθαι δεν μπορεί να μεταφραστεί ως «είναι Έλληνες», αλλά μάλλον ως «να καλούνται Έλληνες». Όσοι από εσάς έχουν τις απαραίτητες γνώσεις σας παρακαλώ διορθώστε με αν κάνω λάθος.

Τέλος ένα άλλο απόφθεγμα του Ισοκράτη που είναι πολύ γνωστό είναι από τον Αρεοπαγίτικο λόγο και παραθέτω το πρωτότυπο κείμενο:

Οι γαρ κατ' εκείνον τον χρόνον την πόλιν διοικούντες κατεστήσαντο πολιτείαν ουκ ονόματι μεν το κοινοτάτω και πραοτάτω προσαγορευομένην, επί δε των πράξεων ου τοιαύτην τοις εντυγχάνουσι φαινομένην, ουδ' η τούτον τον τρόπον επαίδευε τους πολίτας ωσθ' ηγείσθαι την μεν ακολασίαν δημοκρατίαν, τήν δε παρανομίαν ελευθερίαν, την δε παρρησίαν ισονομίαν, την δ' εξουσίαν τού ταύτα ποιείν ευδαιμονίαν, αλλά μισούσα και κολάζουσα τους τοιούτους βελτίους και σωφρονεστέρους άπαντας τους πολίτας εποίησεν.

Αυτό που έχουμε γνωρίσει ως μετάφραση είναι: *Η Δημοκρατία μας αυτοκαταστρέφεται διότι κατεγράσθη το δικαίωμα της ελευθερίας και της ισότητας, διότι έμαθε τους πολίτες να θεωρούν την αυθάδεια ως δικαίωμα, την παρανομία ως ελευθερία, την αναίδεια του λόγου ως ισότητα και την αναρχία ως ευδαιμονία.*

Ακόμη και με τα λίγα Αρχαία Ελληνικά μου καταλαβαίνω ότι πουθενά δεν λέει ότι η Δημοκρατία αυτοκαταστρέφεται. Από μετάφραση του κου Σαραντάκου που έχω βρει και συμφωνώ είναι «Διότι εκείνοι που διοικούσαν την πόλη τότε (ενν. στην εποχή του Σόλωνα και του Κλεισθένη), δεν δημιούργησαν ένα πολίτευμα το οποίο μόνο κατ' όνομα να θεωρείται το πιο φιλελεύθερο (εγώ θα έλεγα λαϊκότερο) και το πιο πράο από όλα, ενώ στην πράξη να εμφανίζεται διαφορετικό σε όσους το ζουν· ούτε ένα πολίτευμα που να εκπαιδεύει τους πολίτες έτσι ώστε να

θεωρούν δημοκρατία την ασυδοσία, ελευθερία την παρανομία, ισονομία την αναίδεια και ευδαιμονία την εξουσία του καθενός να κάνει ό,τι θέλει, αλλά ένα πολίτευμα το οποίο, δείχνοντας την απέχθειά του για όσους τα έκαναν αυτά και τιμωρώντας τους, έκανε όλους τους πολίτες καλύτερους και πιο μυαλωμένους.» Πιστεύω ότι είναι πιο κοντά στο αρχαίο κείμενο, και καλό είναι να έχουμε αυτό κατά νου και όχι τη μετάφραση που βλέπω συχνά. Και πάλι παρακαλώ τους αρχαιοελληνικομαθείς να με βοηθήσουν.

Η γωνιά των ποιητών

Διονύσιος Σολωμός (8/4/1798 – 9/2/1857)

Το Διονύσιο Σολωμό τον γνωρίζουμε ως τον Εθνικό μας ποιητή, κυρίως γιατί οι δύο πρώτες στροφές από το ποίημά του *Ύμνος εις την Ελευθερίαν* αποτελούν τον Εθνικό μας Ύμνο.

Γεννήθηκε στην Ζάκυνθο στις 8 Απριλίου 1798 από τον κόντε Νικόλαο Σολωμό και την υπηρέτριά του Αγγελική Νίκλη, με την οποία απέκτησε και τον Δημήτριο Σολωμό που έγινε πρόεδρος της Ιονίου Βουλής το 1801. Ο Σολωμός έμεινε στην Ζάκυνθο μέχρι το 1809, και μετά το θάνατο του πατέρα του ο κηδεμόνας του Διονύσιος Μεσσαλάς τον έστειλε στην Ιταλία για σπουδές, μαζί με τον μέχρι τότε δάσκαλό του, αβιά Σάντο Ρόσι. Ξεκίνησε από το λύκειο της Αγίας Αικατερίνης στην Βενετία, η αυστηρή πειθαρχία όμως του σχολείου τον ανάγκασε να πάει κοντά στον δάσκαλό του στην Κρεμόνα όπου τελείωσε το λύκειο το 1815. Την ίδια χρονιά γράφτηκε στην Νομική Σχολή του πανεπιστημίου της Παβίας, όπου αποφοίτησε το 1817. Είχε αρχίσει να γράφει ποιήματα στα Ιταλικά και ενσωματώθηκε στους λογοτεχνικούς κύκλους της Ιταλίας όπου ήρθε σε επαφή με τον διαφωτισμό.

Στην Ζάκυνθο, που το περιβάλλον της εκείνη την εποχή

ήταν έντονα πνευματικό, θα επιστρέψει το 1818 και αμέσως θα συναναστραφεί με ανθρώπους με ενδιαφέρον για την λογοτεχνία όπως οι Αντώνιος Μάτεσης, Γεώργιος Τερτσέτης και Νικόλαος Λούντζης. Εκεί ασχολείται με την παράδοση συλλέγοντας δημοτικά τραγούδια από όλες τις περιοχές της Ελλάδας, «εθνικά» όπως τα ονόμαζε ο ίδιος. Από τα τραγούδια αυτά και από την κρητική λογοτεχνία προσπαθεί να μάθει τη δημοτική γλώσσα αφού η παιδεία που είχε λάβει μέχρι τότε είναι καθαρά Ιταλική. Εκείνη την εποχή γράφει τα ποιήματα η *Ξανθούλα*, η *Αγνώριστη*, *Τα δυο αδέρφια* και *Η τρελή μάνα*. Αργότερα το 1822 ο Σπ. Τρικούπης θα τον ωθήσει να γράψει στα ελληνικά βοηθώντας τον στην μελέτη των ποιημάτων του Χριστόπουλου. Το 1823 γράφει το ποίημα *Ύμνος εις την Ελευθερίαν* που τον κάνει γνωστό τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό. Άλλα ποιήματα που γράφει είναι η *Ωδή εις το θάνατο του Λόρδου Μπάιρον*, *Η Καταστροφή των Ψαρών*, ο *Διάλογος*, η *Γυναίκα της Ζάκυθος*.

Το 1828 έρχεται σε σύγκρουση με τον αδερφό του Δημήτρη για οικονομικούς λόγους και μετακομίζει στην Κέρκυρα. Την εποχή αυτή και απομονωμένος όπως του

άρεσε, μελετά τη γερμανική ρομαντική φιλοσοφία και ποίηση και ασχολείται με τα έργα *Γυναίκα της Ζάκυθος* και *Λάμπρος*. Εκεί θα γράψει τα ποιήματα *Ο Κρητικός*, *Ελεύθεροι Πολιορκημένοι*, *Ο Πορφύρας*.

Στην Κέρκυρα ο Σολωμός γνωρίζει και τον Νικόλαο Μάντζαρο που θα μελοποιήσει το ποίημά του *Ύμνος εις την Ελευθερίαν* ο οποίος θα γίνει Εθνικός Ύμνος της Ελλάδας από το 1865 και της Κύπρου από το 1966.

Ο Σολωμός πέθανε στην Κέρκυρα το 1857 μετά από σοβαρά προβλήματα υγείας που είχε από το 1851.

Από το ποίημά του διαλέγω τον *Ύμνο εις την Ελευθερίαν*, όχι επειδή είναι ο Εθνικός μας Ύμνος αλλά για να επιλέξω τις στροφές που δείχνουν το ελάττωμα των Ελλήνων που τους τυραννά τόσες χιλιάδες χρόνια.

Την ακούω, βροντάει, δεν παύει εις το πέλαγο, εις τη
γη,
και μουγκρίζοντας ανάβει την αιώνιαν αστραπή.

Η καρδιά συχνοσπαράζει. Πλην τι βλέπω; Σοβαρά
να σωπάσω με προστάζει με το δάκτυλο η Θεά.

Κοιτάει γύρω εις την Ευρώπη τρεις φορές μ'
ανησυχιά·
προσηλώνεται κατόπι στην Ελλάδα, και αρχινά:

«Παλληκάρια μου, οι πολέμοι για σας όλοι είναι χαρά,
και το γόνα σας δεν τρέμει στους κινδύνους
εμπροστά.

**Απ' εσάς απομακρύνει κάθε δύναμη εχθρική,
αλλά ανίκητη μια μένει που τες δάφνες σας μαδεί.**

Μία, που όταν ωσάν λύκοι ξαναρχόστενε ζεστοί,
κουρασμένοι από τη νίκη, αχ, το νου σας τυραννεί.

**Η Διχόνοια που βαστάει ένα σκήπτρο η δολερή
καθενός χαμογελάει, "πάρ' το", λέγοντας, "και συ".**

Κειό το σκήπτρο που σας δείχνει έχει αλήθεια ωραία
θωριά·

μην το πιάστε, γιατί ρίχνει εισέ δάκρυα θλιβερά.

Από στόμα σπού φθονάει, παλληκάρια, ας μην πωθεί,
πως το χέρι σας κτυπάει του αδελφού την κεφαλή.

**Μην ειπούν στο στοχασμό τους τα ξένα έθνη
αληθινά:**

**"Εάν μισούνται ανάμεσό τους δεν τους πρέπει
ελευθεριά".**

Τέτοια αφήστενε φροντίδα· όλο το αίμα σπού χυθεί
για θρησκεία και για πατρίδα όμοιαν έχει την τιμή.

Στο αίμα αυτό, που δεν πονείτε για πατρίδα, για
θρησκεία,
σας ορκίζω, αγκαλισθείτε σαν αδέλφια γκαρδιακά.

Πόσο λείπει, στοχασθείτε, πόσο ακόμη να παρθεί·
πάντα η νίκη, αν ενωθείτε, πάντα εσάς θ' ακολουθεί.

Ω ακουσμένοι εις την ανδρεία καταστήστε ένα
Σταυρό
και φωνάζετε με μία: «Βασιλείς, κοιτάξτ' εδώ!»

Το σημείον που προσκυνάτε είναι τούτο, και γι' αυτό
ματωμένους μας κοιτάτε στον αγώνα το σκληρό.

Ακατάπαυστα το βρίζουν τα σκυλιά και το πατούν
και τα τέκνα του αφανίζουν και την πίστη αναγελούν.

Εξ αιτίας του εσπάρθη, εχάθη αίμα αθώο
χριστιανικό,
που φωνάζει από τα βάθη της νυκτός: Να εκδικηθώ.

Δεν ακούτε, εσείς εικόνες του Θεού, τέτοια φωνή;
Τώρα επέρασαν αιώνες και δεν έπαυσε στιγμή.

Δεν ακούτε; Εις κάθε μέρος σαν του Άβελ καταβοά·
δεν ειν' φύσημα του αέρος που σφυρίζει εις τα
μαλλιά.

Τι θα κάμετε; Θ' αφήστε να αποκτήσομεν εμείς
λευθεριάν, ή θα την λύστε εξ αιτίας πολιτικής;

Τούτο ανίσως μελετάτε ιδού εμπρός σας τον Σταυρό:
Βασιλείς, ελάτε, ελάτε, και κτυπήσετε κι εδώ!"».

Στην γωνιά των ηρώων

Μία νέα στήλη που νομίζω πως συμπληρώνει το παζλ της φύσης των Ελλήνων. Φιλόσοφοι, ποιητές, πολεμιστές. Εδώ δεν θέλω να υμνήσω τα έργα τα πολεμικά. Δεν πιστεύω στον πόλεμο. Θέλω όμως να μελετήσω τους ανθρώπους που έγιναν ήρωες, από μία άλλη οπτική ματιά. Να δω τι είπαν, πώς έζησαν, να γνωρίσω τον άνθρωπο και όχι τον πολεμιστή. Θα ήθελα να ξεκινήσω με τον Κολοκοτρώνη, όχι για να πω τα πολεμικά του έργα. Τι περισσότερο άλλωστε μπορώ να γράψω που δεν έχει γραφτεί; Επέλεξα λοιπόν να αφήσω τον ίδιο τον Κολοκοτρώνη να μιλήσει, παραθέτοντας την ομιλία του σε μαθητές Γυμνασίου στην Πνύκα. Ένας λόγος παρακαταθήκη των αγωνιστών του 1821 στην νέα γενιά και σε όλους μας. Ο λόγος αυτός εκφωνήθηκε στις 8/4/1838.

Παιδιά μου!

Εις τον τόπο τούτο, οπού εγώ πατώ σήμερα, επατούσαν και εδημηγορούσαν τον παλαιό καιρό άνδρες σοφοί, και άνδρες με τους οποίους δεν είμαι άξιος να συγκριθώ και ούτε να φθάσω τα ίχνη των. Εγώ επιθυμούσα να σας ιδώ, παιδιά μου, εις την μεγάλη δόξα των προπατόρων μας, και έρχομαι να σας ειπώ, όσα εις τον καιρό του αγώνος και προ αυτού και ύστερα απ' αυτόν ο ίδιος επαπατήρησα, και απ' αυτά να κάμωμε συμπερασμούς και δια την μέλλουσαν ευτυχίαν σας, μολονότι ο Θεός μόνος ηξεύρει τα μέλλοντα. Και δια τους παλαιούς Έλληνας, οποίας γνώσεις είχαν και ποία δόξα και τιμήν έχαιραν κοντά εις τα άλλα έθνη του καιρού των, οποίους ήρωας, στρατηγούς, πολιτικούς είχαν, δια ταύτα σας λέγουν καθ' ημέραν οι διδάσκαλοί σας και οι πεπαιδευμένοι μας. Εγώ δεν είμαι αρκετός.

Σας λέγω μόνον πως ήταν σοφοί, και από εδώ επήραν και εδανείσθησαν τα άλλα έθνη την σοφίαν των.

Εις τον τόπον, τον οποίον κατοικούμε, εκατοικούσαν οι παλαιοί Έλληνες, από τους οποίους και ημείς καταγόμεθα και ελάβαμε το όνομα τούτο. Αυτοί διέφεραν από ημάς εις την θρησκείαν, διότι επροσκυνούσαν τες πέτρες και τα ξύλα. Αφού ύστερα ήλθε στον κόσμο ο Χριστός, οι λαοί όλοι επίστευσαν εις το Ευαγγέλιό του, και έπαυσαν να λατρεύουν τα είδωλα. Δεν επήρε μαζί του ούτε σοφούς ούτε προκομμένους, αλλ' απλούς ανθρώπους, χωρικούς και ψαράδες, και με τη βοήθεια του Αγίου Πνεύματος έμαθαν όλες τες γλώσσες του κόσμου, οι οποίοι, μολονότι όπου και αν έβρισκαν εναντιότητες και οι βασιλείς και οι τύραννοι τους κατέτρεχαν, δεν ημπόρεσε κανένας να τους κάμη τίποτα. Αυτοί εστερέωσαν την πίστιν.

Οι παλαιοί Έλληνες, οι πρόγονοί μας, έπεσαν εις την διχόνοια και ετρώγονταν μεταξύ τους, και έτσι έλαβαν καιρό πρώτα οι Ρωμαίοι, έπειτα άλλοι βάρβαροι και τους υπόταξαν. Ύστερα ήλθαν οι Μουσουλμάνοι και έκαμαν ό,τι ημπορούσαν, δια να αλλάξη ο λαός την πίστιν του. Έκοψαν γλώσσες εις πολλούς ανθρώπους, αλλ' εστάθη αδύνατο να το κατορθώσουν. Τον ένα έκοπταν, ο άλλος το σταυρό του έκαμε. Σαν είδε τούτο ο σουλτάνος, διόρισε ένα βιτσερέ [αντιβασιλέα], έναν πατριάρχη, και του έδωσε την εξουσία της εκκλησίας. Αυτός και ο λοιπός κλήρος

έκαμαν ό,τι τους έλεγε ο σουλτάνος. Ύστερον έγιναν οι κοτζαμπάσηδες [προεστοί] εις όλα τα μέρη. Η τρίτη τάξη, οι έμποροι και οι προκομμένοι, το καλύτερο μέρος των πολιτών, μην υποφέροντες τον ζυγό έφευγαν, και οι γραμματισμένοι επήραν και έφευγαν από την Ελλάδα, την πατρίδα των, και έτσι ο λαός, όστις στερημένος από τα μέσα της προκοπής, εκατήντησεν εις αθλίαν κατάσταση, και αυτή αύξαινε κάθε ήμερα χειρότερα· διότι, αν ευρίσκετο μεταξύ του λαού κανείς με ολίγην μάθηση, τον ελάμβανε ο κλήρος, όστις έχαιρε προνόμια, ή εσύρετο από τον έμπορο της Ευρώπης ως βοηθός του ή εγίνετο γραμματικός του προεστού. Και μερικοί μην υποφέροντες την τυραννίαν του Τούρκου και βλέποντας τες δόξες και τες ηδονές οπού ανελάμβαναν αυτοί, άφηναν την πίστη τους και εγίνοντο Μουσουλμάνοι. Και τοιουτοτρόπως κάθε ήμερα ο λαός ελίγνευε και επτώχαινε.

Εις αυτήν την δυστυχισμένη κατάσταση μερικοί από τους φυγάδες γραμματισμένους εμετάφραζαν και έστελναν εις την Ελλάδα βιβλία, και εις αυτούς πρέπει να χρωστούμε ευγνωμοσύνη, διότι ευθύς οπού κανένας άνθρωπος από το λαό εμάνθανε τα κοινά γράμματα, εδιάβαζεν αυτά τα βιβλία και έβλεπε ποίους είχαμε προγόνους, τι έκαμεν ο Θεμιστοκλής, ο Αριστείδης και άλλοι πολλοί παλαιοί μας, και εβλέπαμε και εις ποίαν κατάσταση ευρισκόμεθα τότε. Όθεν μας ήλθεν εις το νου να τους μιμηθούμε και να γίνουμε ευτυχέστεροι. Και έτσι έγινε και επροόδευσεν η Εταιρεία.

Όταν αποφασίσαμε να κάμωμε την Επανάσταση, δεν εσυλλογισθήκαμε ούτε πόσοι

είμεθα ούτε πως δεν έχομε άρματα ούτε ότι οι Τούρκοι εβαστούσαν τα κάστρα και τας πόλεις ούτε κανένας φρόνιμος μας είπε «πού πάτε εδώ να πολεμήσετε με σιταροκάραβα βατσέλα», αλλά ως μία βροχή έπεσε εις όλους μας η επιθυμία της ελευθερίας μας, και όλοι, και ο κλήρος μας και οι προεστοί και οι καπεταναίοι και οι πεπαιδευμένοι και οι έμποροι, μικροί και μεγάλοι, όλοι εσυμφωνήσαμε εις αυτό το σκοπό και εκάμαμε την Επανάσταση.

Εις τον πρώτο χρόνο της Επαναστάσεως είχαμε μεγάλη ομόνοια και όλοι ετρέχαμε σύμφωνοι. Ο ένας επήγεν εις τον πόλεμο, ο αδελφός του έφερνε ξύλα, η γυναίκα του εζύμωνε, το παιδί του εκουβαλούσε ψωμί και μπαρουτόβολα εις το στρατόπεδον και εάν αυτή η ομόνοια εβαστούσε ακόμη δύο χρόνους, ηθέλαμε κυριεύσει και την Θεσσαλία και την Μακεδονία, και ίσως εφθάναμε και έως την Κωνσταντινούπολη. Τόσον τρομάξαμε τους Τούρκους, οπού άκουγαν Έλληνα και έφευγαν χίλια μίλια μακρά. Εκατόν Έλληνες έβαζαν πέντε χιλιάδες εμπρός, και ένα καράβι μιν άρμάδα. Άλλά δεν εβάσταξε!

Ήλθαν μερικοί και ηθέλησαν να γένουν μπαρμπέρηδες εις του κασιδη το κεφάλι. Μας πονούσε το μπαρμπέρισμά τους. Μα τι να κάμομε; Είχαμε και αυτουνών την ανάγκη. Από τότε ήρχισεν η διχόνοια και εχάθη η πρώτη προθυμία και ομόνοια. Και όταν έλεγες τον Κώστα να δώσει χρήματα διά τας ανάγκας του έθνους ή να υπάγει εις τον πόλεμο, τούτος επρόβαλλε τον Γιάννη. Και μ' αυτόν τον τρόπο κανείς δεν ήθελε ούτε να συνδράμει ούτε να

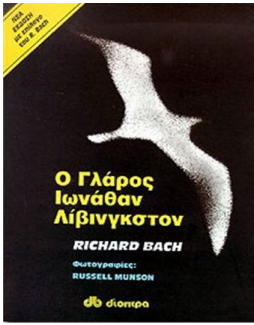
πολεμήσει. Και τούτο εγένετο, επειδή δεν είχαμε ένα αρχηγό και μίαν κεφαλή. Άλλά ένας έμπαινε πρόεδρος έξι μήνες, εσηκώνετο ο άλλος και τον έριχνε και εκάθετο αυτός άλλους τόσους, και έτσι ο ένας ήθελε τούτο και ο άλλος το άλλο. Ίσως όλοι ηθέλαμε το καλό, πλην καθένας κατά την γνώμη του. Όταν προστάζουνε πολλοί, ποτέ το σπίτι δεν χτίζεται ούτε τελειώνει. Ο ένας λέγει ότι η πόρτα πρέπει να βλέπει εις το ανατολικό μέρος, ο άλλος εις το αντικρινό και ο άλλος εις τον Βορέα, σαν να ήτον το σπίτι εις τον αραμπά και να γυρίζει, καθώς λέγει ο καθένας. Με τούτο τον τρόπο δεν κτίζεται ποτέ το σπίτι, αλλά πρέπει να είναι ένας αρχιτέκτων, οπού να προστάζει πως θα γενεί. Παρομοίως και ημείς εχρειαζόμεθα έναν αρχηγό και έναν αρχιτέκτονα, όστις να προστάζει και οι άλλοι να υπακούουν και να ακολουθούν. Αλλ' επειδή είμεθα εις τέτοια κατάσταση, εξ αιτίας της διχονοίας, μας έπεσε η Τουρκιά επάνω μας και κοντέψαμε να χαθούμε, και εις τους στερνούς επτά χρόνους δεν κατορθώσαμε μεγάλα πράγματα.

Εις αυτή την κατάσταση έρχεται ο βασιλεύς, τα πράγματα ησυχάζουν και το εμπόριο και ή γεωργία και οι τέχνες αρχίζουν να προοδεύουν και μάλιστα ή παιδεία. Αυτή η μάθησις θα μας αυξήσει και θα μας ευτυχήσει. Αλλά διά να αυξήσομεν, χρειάζεται και η στερέωσις της πολιτείας μας, η όποία γίνεται με την καλλιέργεια και με την υποστήριξη του Θρόνου. Ο βασιλεύς μας είναι νέος και συμμορφώνεται με τον τόπο μας, δεν είναι προσωρινός, αλλ' η βασιλεία του είναι διαδοχική και θα περάσει

εις τα παιδιά των παιδιών του, και με αυτόν κι εσείς και τα παιδιά σας θα ζήσετε. Πρέπει να φυλάξετε την πίστη σας και να την στερεώσετε, διότι, όταν επιάσαμε τα άρματα είπαμε πρώτα υπέρ πίστεως και έπειτα υπέρ πατρίδος. Όλα τα έθνη του κόσμου έχουν και φυλάττουν μια Θρησκεία. Και αυτοί, οι Εβραίοι, οι όποιοι κατατρέχοντο και μισούντο και από όλα τα έθνη, μένουν σταθεροί εις την πίστη τους.

Εγώ, παιδιά μου, κατά κακή μου τύχη, εξ αιτίας των περιστάσεων, έμεινα αγράμματος και δια τούτο σας ζητώ συγχώρηση, διότι δεν ομιλώ καθώς οι δάσκαλοι σας. Σας είπα όσα ο ίδιος είδα, ήκουσα και εγνώρισα, δια να ωφεληθήτε από τα απερασμένα και από τα κακά αποτελέσματα της διχονοίας, την οποίαν να αποστρέψετε, και να έχετε ομόνοια. Εμάς μη μας τηράτε πλέον. Το έργο μας και ο καιρός μας επέρασε. Και αι ημέραι της γενεάς, η οποία σας άνοιξε το δρόμο, θέλουν μετ' ολίγον περάσει. Την ημέρα της ζωής μας θέλει διαδεχθή η νύκτα του θανάτου μας, καθώς την ημέραν των Αγίων Ασωμάτων θέλει διαδεχθή η νύκτα και η αυριανή ήμερα. Εις εσάς μένει να ισάσετε και να στολίσετε τον τόπο, οπού ημείς ελευθερώσαμε· και, δια να γίνη τούτο, πρέπει να έχετε ως θεμέλια της πολιτείας την ομόνοια, την θρησκεία, την καλλιέργεια του Θρόνου και την φρόνιμον ελευθερία.

Τελειώνω το λόγο μου. Ζήτω ο Βασιλεύς μας Όθων! Ζήτω οι σοφοί διδάσκαλοι! Ζήτω η Ελληνική Νεολαία!

Η γωνιά του βιβλίου

«Ο Γλάρος Ιωνάθαν Λίβινγκστον» του *Richard Bach*

Ένα βιβλίο για την ελευθερία του πνεύματος. Η κοινωνία των γλάρων τον θέλει να μην αμφισβητεί, να μην αναρωτιέται, να ακολουθεί τυφλά τους κανόνες. Αυτός όμως τολμάει να αμφισβητήσει. Δεν βλέπει τα φτερά του σαν μέσο μόνο της πτήσης για το φαγητό. Δεν του αρκεί απλά να πετάει δίπλα σε βάρκες και να κρώζει και να παλεύει για ένα ψάρι. Θέλει να μάθει πώς είναι να πετάς πραγματικά. Η θέληση της γνώσης τον κάνει να θέλει να γίνει ελεύθερος, τον μεθάει, του δίνει χαρά. Οι γέροντες γλάροι – οι αρχηγοί του σμήνους – τον τιμωρούν γι' αυτό. Δεν χρειάζεται να ξέρει περισσότερα από όσα πρέπει. Ο Ιωνάθαν αδιαφορεί, γίνεται ελεύθερος και αγγίζει την τελειότητα. Πιστεύω ότι διαβάζοντάς το θα βρούμε μέσα μας το γλάρο Ιωνάθαν, έτοιμο να αμφισβητήσει, να μάθει, να προσπαθήσει, να αγγίξει την τελειότητα.

Υπέροχοι άνθρωποι

Ιρένα Σέντλερ (1910-2008) : Ένας ακόμα υπέροχος άνθρωπος..

Η Ιρένα Σέντλερ, ηρωίδα της ναζιστικής κατοχής στην Πολωνία, αποτελεί αναμφισβήτητα μια από τις σημαντικότερες προσωπικότητες του 20ου αιώνα.

Ήταν παιδί χριστιανικής οικογένειας, μιας οικογένειας που παρά τα δεδομένα της τότε εποχής, της επέτρεπε να συναναστρέφεται παιδιά Εβραίων καθώς ο πατέρας της, γιατρός στο επάγγελμα, ήταν ο μόνος που δεχόταν να αναλάβει Εβραίους ασθενείς.

Μετά το θάνατο του πατέρα της, βοηθούμενη από την Εβραϊκή κοινότητα, η Σέντλερ σπούδασε Πολωνική φιλολογία, όμως έχοντας τον ευαίσθητο χαρακτήρα του πατέρα της, εργάστηκε ως νοσηλεύτρια στην υπηρεσία πρόνοιας της Βαρσοβίας κατά την περίοδο της ναζιστικής εισβολής. Βοηθούσε χωρίς να κάνει διάκριση όσους είχαν ανάγκη, ενώ το 1942 έπειτα από τη μεταφορά των Εβραίων στο στρατόπεδο συγκέντρωσης της Τρεμπλίνκα έγινε επικεφαλής της Ζεγκότα, μιας οργάνωσης βοήθειας των Εβραίων που τη χρηματοδοτούσε η εν εξορία κυβέρνηση της Πολωνίας.

Όταν οι γερμανικές αρχές αποφάσισαν να καθαρίσουν το γκέτο στο οποίο πάνω από 400.000 Εβραίοι ζούσαν αποκλεισμένοι, η Σέντλερ με άλλα 20 μέλη της Ζεγκότα οργάνωσαν τη διάσωση παιδιών τα οποία έστελναν σε ορφανοτροφεία, μοναστήρια και Πολωνικές οικογένειες. Τα μέλη της οργάνωσης έδιναν στα παιδιά ψεύτικες ταυτότητες ενώ κατέγραφαν τα πραγματικά τους στοιχεία κωδικοποιημένα, τα τοποθετούσαν σε βάζα και τα έθαβαν στο χώμα ώστε μετά τον πόλεμο να ενώσουν και πάλι τις Εβραϊκές οικογένειες. Περίπου 2500 παιδιά μπόρεσαν να σωθούν.

Το 1943 η Σέντλερ συνελήφθη από τη Γκεστάπο, βασανίστηκε και καταδικάστηκε σε θάνατο. Ωστόσο, δεν εκτελέστηκε ποτέ καθώς οι φρουροί της δωροδοκήθηκαν από μέλη της οργάνωσης και την άφησαν ελεύθερη ενώ το όνομά της είχε παραμείνει στην λίστα των εκτελεσθέντων.

Ακόμη και μετά την απελευθέρωση της χώρας της εξακολούθησε να βοηθάει γυναίκες και παιδιά ενώ διατηρούσε επαφή με αρκετές από τις οικογένειες παιδιών που είχε σώσει. Αν και παρά την τεράστια προσφορά της η αναγνώριση του έργου της από τη χώρα της ήταν σχεδόν ανύπαρκτη, το 1965 της απονεμήθηκε τιμητικός τίτλος απ' το Ίδρυμα για το Ολοκαύτωμα, Γιάντ Βάσχεμ, στα Ιεροσόλυμα, ενώ ήταν και υποψήφια για το Νόμπελ το 2007, που τελικά δόθηκε στον Άλ Γκόρ και την Επιτροπή για την κλιματική αλλαγή.

Η Ιρένα Σέντλερ, το τελευταίο μέλος της Ζεγκότα, δήλωσε λίγες μέρες πριν το θάνατο της:

«Κάθε παιδί που σώθηκε με τη βοήθειά μου και όλων των υπολοίπων που δεν είναι πια εν ζωή, είναι κυρίως η αιτιολογία της ύπαρξής μου σ' αυτήν τη γη και όχι λόγος για τιμές»

Ταπετσαρία τοίχου χωρίς... ταπετσαρία!

Οι λευκοί τοίχοι σε ένα σπίτι, ιδιαίτερα αν πρόκειται για ενοικιαζόμενο, είναι ότι πιο εύκολο τόσο για τον ιδιοκτήτη του όσο και για τον κάτοικο αυτού μιας και η συντήρησή τους είναι πολύ απλή. Η ταπετσαρία σε αυτές τις περιπτώσεις είναι κάτι απαγορευμένο μιας και η τοποθέτησή της αλλά και η αφαίρεσή της είναι μια αμαρτωλή διαδικασία... Αν όμως θέλουμε απλά να ανανεώσουμε το χώρο μας με εύκολο, γρήγορο τρόπο και λίγα χρήματα ο παρακάτω τρόπος είναι μοναδικός. Στην αγορά πλέον κυκλοφορούν paint rollers με σχέδια με τα οποία μπορούμε μόνοι μας να βάψουμε τους τοίχους μας δίνοντας σε αυτούς ένα φανταστικό επαγγελματικό αποτέλεσμα!

Φωτογραφίες:

<http://www.flodeau.com/2012/10/the-painted-house-patterned-paint-rollers/>

<http://blog.decoratorsnotebook.co.uk/ideas-for-walls/paint-effects-theyre-back-and-on-a-roll/>

Αδαμάντιος Κοραΐς (1748-1833)

Η Επανάσταση του 1821 δεν έγινε έτσι απλά. Πολύ πριν ξεσπάσουν οι μάχες έπρεπε να προετοιμαστεί και να στηριχτεί πνευματικά. Στο σημείο αυτό ο Αδαμάντιος Κοραΐς διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο αν και ο ίδιος δεν συμφώνησε με την έναρξη του αγώνα το έτος 1821. Όμως μετά το ξέσπασμα της Επανάστασης αφοσιώθηκε στην ευόδωση του Αγώνα, «*το θηκάρι ερρίφθη πλέον μακράν και το σπαθί δεν θα ζαναεισέλθη*» είχε πει. Ο λόγος που δεν συμφώνησε με το έτος 1821 ήταν ότι όπως θα δούμε και παρακάτω θεωρούσε ότι οι Έλληνες δεν ήταν ακόμη σε επίπεδο να ομονοήσουν και να αυτοδιοικηθούν και θα αναγκαστούν τελικά να ζητήσουν την προστασία κάποιας μεγάλης δύναμης ή θα δεχθούν κάποιον αλλοεθνή βασιλιά. Αυτό ήδη το είχε προβλέψει στους πρώτους μήνες της Επανάστασης. Τα γεγονότα γνωστά. Το 1827 και όταν φαινόταν ότι οι Έλληνες προσανατολίζονταν στη λύση του βασιλιά, προσπαθεί να τους ξορκίσει να δεσμεύσουν τον βασιλιά με σύνταγμα, κάτι που πάλι δεν έγινε.

Σήμερα όμως ο Κοραΐς θεωρείται ο ηγέτης του Νεοελληνικού Διαφωτισμού και ο κορυφαίος δάσκαλος του γένους.

Γεννημένος στην Σμύρνη από εύπορη οικογένεια με καταγωγή από την Χίο. Ο πατέρας του Ιωάννης ασχολιόταν με το εμπόριο των υφασμάτων και ήταν και ο ίδιος λάτρης των γραμμάτων. Τα πρώτα του γράμματα τα διδάχθηκε στην Ευαγγελική Σχολή της Σμύρνης, για την οποία μόρφωση αυτή ο Αδ. Κοραΐς έγραψε «*προσέφερε διδασκαλίαν πολλά πτωχών, συνοδευομένην με ραβδισμόν πλουσιοπάροχον*». Έτσι, ό,τι δεν μπορούσε να πάρει από μόρφωση στην σχολή το λάμβανε από την βιβλιοθήκη που του είχε κληρονομήσει ο παππούς του Αδαμάντιος

Ρύσιος – πατέρας της μητέρας του Αδ. Κοραΐ και λόγιος του 18^{ου} αιώνα – και από την μαθητεία του κοντά στον Ολλανδό πάστορα του ολλανδικού προξενείου της Σμύρνης, Berhard Keun που του έμαθε λατινικά. Αρχικά όπως ήταν φυσικό ασχολήθηκε με το εμπόριο δίπλα στον πατέρα του και σε ηλικία 38 ετών (το 1771) μεταβαίνει στο Άμστερνταμ για να διευθύνει το εκεί υποκατάστημα της οικογενειακής επιχείρησης.

Όμως στο Άμστερνταμ ο Αδαμάντιος Κοραΐς ευρίσκεται σε ένα περιβάλλον διαφορετικό από αυτό που είχε συνηθίσει, αφού την εποχή εκείνη το Άμστερνταμ με το φιλελεύθερο πνεύμα, και την υψηλή πνευματική στάθμη, του προσέφερε τα κατάλληλα ερεθίσματα να παρατήσει το εμπόριο και να ασχοληθεί περισσότερο με τα γράμματα, να διευρύνει τους ορίζοντές του και να αποκτήσει την καλλιέργεια που επιθυμούσε. Μαθαίνει Ολλανδικά, Εβραϊκά, Ισπανικά, Γαλλικά, Γερμανικά και συνολικά 9 γλώσσες. Ασχολείται με την γεωμετρία και την κιθάρα. Αρχίζει να ασχολείται περισσότερο με την αρχαιοελληνική γνώση. Προσπάθησε όμως να ασχοληθεί και πάλι με το εμπόριο δημιουργώντας μία βιοτεχνία η οποία ότι παρήγαγε θα το εμπορευόταν και η ίδια, χωρίς μεσάζοντες, που όμως χρεοκόπησε. Έτσι σε ηλικία 44 χρονών (το 1797) αναγκάζεται να επιστρέψει στην Σμύρνη.

Εκεί είναι δύσκολο να προσαρμοστεί πάλι. Δεν υπομένει πια την τυραννία των Τούρκων και την αμάθεια των Ελλήνων. Το 1782 πηγαίνει στο Μονπελιέ της Γαλλίας για ιατρικές σπουδές. Ο θάνατος όμως των γονιών του δημιουργεί οικονομικές δυσκολίες που τις καλύπτει με την βοήθεια των συγγενών του, με δικά του κέρδη από μεταφράσεις αγγλικών συγγραμμάτων στα γαλλικά και με

την βοήθεια του Μακάριου Νοταρά (ήταν Μητροπολίτης, συγγραφέας, ένας εκ των ηγετών του Κολλυβαδικού κινήματος και Άγιος της Ορθόδοξης Εκκλησίας). Την περίοδο αυτή συνεχίζει την μελέτη σε Έλληνες και Λατίνους φιλοσόφους, και έρχεται σε επαφή με νεότερους φιλοσόφους όπως ο Βολταίρος. Τις σπουδές του τις τελειώνει το 1786 με την διπλωματική του εργασία στην λατινική γλώσσα με τίτλο *Pyretologiae Synopsis* αλλά και τη σύντομη διδακτορική διατριβή του, *Medicus Hippocraticus* (1787).

Το 1788 αποφασίζει να μετακομίσει στο Παρίσι για να ασχοληθεί με τις φιλολογικές επιστήμες. Εκεί ζει την Γαλλική Επανάσταση ένα χρόνο μετά (1789) κάτι που τον συγκλονίζει και τον επηρεάζει βαθύτατα. Ο Διαφωτισμός της Γαλλικής Επανάστασης του δίνει το ερέθισμα ότι κάτι αντίστοιχο θα μπορούσε να γίνει και στην σκλαβωμένη Ελλάδα. Τη Διακήρυξη των δικαιωμάτων του ανθρώπου και του πολίτη, γέννημα της Γαλλικής Επανάστασης, τη χρησιμοποιεί στα κείμενά του. Αργότερα όμως αντέδρασε στον Ροβεσπιέρο και στις πρακτικές του, ενώ αρνήθηκε να λογοκρίνει βιβλία που του είχε ζητήσει ο Ναπολέοντας, με υψηλή αμοιβή μάλιστα, λόγω του ότι ήταν αντίθετο σε ότι πίστευε.

Η Γαλλική Επανάσταση λόγω του Κοραή είχε την απήχισή της και στην Ελλάδα. Όμως αν και ο ίδιος το 1814 σημείωνε: «Δεν έμεινε αμφιβολία ότι έφθασε και των Γραικών η ώρα...», θεωρούσε ότι δεν ήταν ακόμα η σωστή στιγμή να γίνει η Ελληνική Επανάσταση και όπως έγραψε το 1831 ο ίδιος: «Η επανάστασις της Ελλάδος ήταν δικαιοτάτη, αλλά έγινε ακαίρως. Ο καιρός της ήτο το 1850 έτος, ότε ηθέλαμεν έχει πολλούς από τους έτι σπουδάζοντας νέους μας, ηλικιωμένους άλλους μεταξύ 30 και 40 ετών, και άλλους υπέρ τα 40, και διδαγμένους από τα συμβάντα και συμβαίνοντα σήμερον εις την Ευρώπην, ικανούς να δράζωσι τα πράγματα και να διαλύσωσι τας φατρίας». Αυτό που ήθελε ο Κοραής ήταν να δημιουργηθούν πρώτα άνθρωποι ικανοί σε γνώσεις όπως επίσης και η άνοδος του πνευματικού επιπέδου του λαού ώστε να μειωθεί η επιρροή των κοτζαμπάσηδων, ιερωμένων και των Φαναριωτών, για να μην αντικατασταθούν οι Τούρκοι από χριστιανούς

τουρκίζοντας. Ήθελε να υπάρχουν ικανοί άνθρωποι οι οποίοι και θα μπορούσαν να αναλάβουν την διακυβέρνηση της Ελλάδας.

Βλέπει δηλαδή ότι η παιδεία, «ο φωτισμός του Γένους» είναι ο μόνος δρόμος που μπορεί να οδηγήσει στην αυτοσυνείδησή του έτσι ώστε να καταφέρει να ξεσηκωθεί. Οι Έλληνες ως σύνολο μέχρι τότε δεν είχαν ποτέ αποκτήσει την έννοια του έθνους και του κράτους. Από την Αρχαία Ελλάδα και τις πόλεις κράτη, γίνανε μέλη της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας, μετά της βυζαντινής και ακολούθως της Οθωμανικής. Έτσι, το να συνειδητοποιήσουν την καταγωγή τους και τι τους ενώνει, έγινε το πάθος και ο σκοπός του Αδαμαντίου Κοραή για τα επόμενα 40 χρόνια. Στο *Σάλλπισμα Πολεμικόν* ξεκινάει προσφωνώντας «*Αδερφοί, φίλοι και Συμπατριώται, Απόγονοι των Αρχαίων Ελλήνων*». Το έργο του εθνοεργετικό και διαφωτιστικό βοήθησε αργότερα την Ελληνική Επανάσταση του 1821. Είχε ως στόχο την προαγωγή της παιδείας, να κάνει γνωστά τα συγγράμματα των αρχαίων συγγραφέων, να ρυθμίσει το γλωσσικό ζήτημα, τον εκσυγχρονισμό των σχολείων και τη διάδοση του βιβλίου.

Έτσι το 1798 δημοσιεύει την *Αδελφική Διδασκαλία* εναντιούμενος στον Αθανάσιο Πάριο (*Ο Αθανάσιος ο Πάριος (1721-1813), είναι Άγιος της Ορθοδόξου Εκκλησίας και μία από τις εξέχουσες μορφές του μοναστικού φρονήματος του 18ου αιώνα*) και στο έργο του *Πατρική Διδασκαλία*, με το οποίο καλούσε τους Έλληνες να παραμείνουν πιστοί στον Σουλτάνο, φοβούμενος πιθανώς ότι το εθνικό κράτος που οραματιζόταν ο Κοραής και οι λοιποί λόγιοι του Διαφωτισμού θα άφηνε εκτεθειμένους του λοιπούς Ελληνικούς πληθυσμούς που θα ζούσαν εκτός από τα όριά του, αφήνοντας τους απροστάτευτους στην μήνη των Τούρκων. Το 1799 δημοσιεύει τους *Χαρακτήρες* του Θεόφραστου (*Ο Θεόφραστος 371 π.Χ. – 287 π.Χ. ήταν φιλόσοφος της αρχαιότητας. Θεωρείται συνεχιστής του έργου του Αριστοτέλη τον οποίο και διαδέχτηκε στη διεύθυνση της Περιπατητικής Σχολής*). Το 1800 και 1801 και με το ψευδώνυμο Ατρόμητος ο Μαραθώνιος (*το έκανε φοβούμενος ότι οι Τούρκοι θα τιμωρούσαν την οικογένειά*

του που έμενε ακόμη στην Σμύρνη) , δημοσιεύει το Άσμα Πολεμιστήριον και Σάλπισμα πολεμιστήριο, όπου καλεί τους Έλληνες να συμπράξουν στις πολεμικές επιχειρήσεις των Γάλλων κατά των Τούρκων. Χαρακτηριστικό του άσματος είναι ότι κάθε παράγραφος τελειώνει με το «Ως πότε η τυρρανία; ΖΗΤΩ Η ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ». Το 1800 επίσης έκδωσε δύο τόμους με ιατρικές πραγματείες του Ιπποκράτη, το 1804 τα Αιθιοπικά του Ηλιοδώρου, και το 1805 ενέταξε τις εκδόσεις του στη σειρά Ελληνική Βιβλιοθήκη, η οποία συνεχίστηκε έως το 1827, με τη χορηγία των αδερφών Ζωσιμιά.

Στους 17 τόμους εξέδωσε μεταξύ άλλων, τους Βίους Παραλλήλους του Πλουτάρχου, Λόγους του Ισοκράτη, τις τέσσερις πρώτες ραψωδίες της Ιλιάδας, Γαληνό, Στράβωνα, Μάρκο Αυρήλιο, τα Πολιτικά και τα Ηθικά Νικομάχεια του Αριστοτέλη, τα Απομνημονεύματα του Ξενοφώντα. Ο σκοπός αυτών των εκδόσεων δεν ήταν φιλολογικός αλλά να δείξει στους σκλαβωμένους Έλληνες την σπουδαία τους κληρονομιά, προσπαθώντας να τους ξυπνήσει την εθνική συνείδηση και να τους δώσει πρότυπα. Ο ρόλος τους αποδείχτηκε ότι ήταν σημαντικός καθώς συνέβαλαν στην διαμόρφωση του φρονήματος των αγωνιστών του 1821. Η ομιλία του Κολοκοτρώνη στην Πνύκα που παρουσιάστηκε στο τεύχος αυτό δείχνει την επιρροή αυτή.

Ένα ακόμα θέμα που απασχολούσε τους λόγιους του 18^{ου} αιώνα ήταν αυτό της γλώσσας. Ιδίως στην Ελλάδα – τόσο στην προεπαναστατική όσο και μετά – δεν υπάρχει μία ενιαία και επίσημη γλώσσα. Αυτό που επικρατούσε στην καθημερινότητα ήταν τοπικές διάλεκτοι αφού όπως είδαμε ενιαίο Ελληνικό κράτος δεν υπήρχε. Για πρώτη φορά Ελληνικό κράτος συστήθηκε μετά την Επανάσταση του 1821. Το θεατρικό έργο «Βαβυλωνία» του Δημήτρη Βυζαντίου που γράφτηκε το 1836 αλλά διαδραματίζεται στο έτος 1827, αποτυπώνει καθαρά την κατάσταση που επικρατούσε στην Ελλάδα την περίοδο στην οποία αναφερόμαστε. Έτσι περιοχές της Ελλάδας, ανάλογα με τις επιρροές τους, είχαν προσαρμόσει και την Ελληνική γλώσσα, πχ πολλές τούρκικες λέξεις είχαν περάσει στην καθομιλουμένη, στα Επτάνησα πολλές Ιταλικές κοκ. Ο

Κοραής είχε διαγνώσει ότι για τη δημιουργία μίας κοινής συνείδησης η κοινή γλώσσα ήταν σημαντική. Στο γλωσσικό ζήτημα οι απόψεις του δεν ήταν ακραίες. Θεώρησε ότι η γλώσσα δεν πρέπει να είναι αρχαϊζουσα, αφού κάτι τέτοιο θα ήταν δύσκολο για τους ανθρώπους της εποχής εκείνης χωρίς συστηματική παιδεία (το καταλαβαίνουμε και σήμερα με την “αλλεργία” που προκαλούν τα αρχαία Ελληνικά στην διδακτέα ύλη του σχολείου). Έτσι, προτίμησε την νεοελληνική δημοτική, δημοτικίζουσα καθαρεύουσα την περιγράφει ο κος Μπαμπινιώτης, η οποία όμως θεωρούσε ότι έπρεπε να καθαριστεί από τις ξένες λέξεις. Για να γίνει τώρα πράξη η διδασκαλία της γλώσσας και της Ιστορίας καθώς και η Δυτική σκέψη που είχε αναπτυχθεί στις επιστήμες, η συστηματική παιδεία ήταν αναγκαία.

Για τα σχολεία θεωρούσε ότι θα πρέπει να υπάρχουν τρεις βαθμίδες, ξεκινώντας από την υποχρεωτική μάθηση με τη διδασκαλία της ανάγνωσης, γραφής, αριθμητικής και θρησκευτικής κατηχήσεως (τα κοινά) και ακολούθως τα γυμνάσια της Ελληνικής Φιλολογίας και τα νεότερα γυμνάσια των επιστημών. Για να μπορέσουν να παράγουν έργο θεωρούσε επίσης ότι είναι σημαντική η κατάρτιση των δασκάλων.

Ο προβληματισμός του κάλυπτε διάφορες πτυχές της εκπαίδευσης και μεθόδους διδασκαλίας. Βασικές του ιδέες ήταν η ανάγκη για την ίδρυση νέων σχολείων και τον εξοπλισμό αυτών, τον εκσυγχρονισμό της διδασκαλίας, τον εμπλουτισμό των σχολικών προγραμμάτων και βιβλίων, την επιμόρφωση διδασκάλων και την εκπαίδευση μαθητών, την αποστολή δεκάδων υπότροφων στο εξωτερικό, την αθρόα μετάφραση ξένων συγγραμμάτων, την ίδρυση βιβλιοθηκών και τυπογραφείων.

Την οργάνωση και φροντίδα των σχολείων αυτών είχε προτείνει στην προεπαναστατημένη Ελλάδα να την αναλάβει το Κοινό της Κωνσταντινουπόλεως (ένωση των εκκλησιών) υπό την αιγίδα του Πατριάρχη. Στο ανεξάρτητο Ελληνικό κράτος θα την αναλάμβανε ο Λειτουργός της Δημοσίου Παιδείας. Πιστεύει ότι η χρηματοδότηση της εκπαίδευσης θα πρέπει να γίνεται από ταμείο χρηματοδοτούμενο από εισφορές λαϊκών και κληρικών και από τη φορολόγηση των μονών, αν και δεν

ήταν αντίθετος και στην καταβολή διδασκτρων. Στα σχολεία προτείνει τα βιβλία να είναι γραμμένα στην κοινή γλώσσα με την αλληλοδιδασκτική μέθοδο.

(Ονομάστηκε έτσι καθώς με την καθοδήγηση του δασκάλου χρησιμοποιούνταν οι καλύτεροι μαθητές - οι πρωτόσχολοι - για να διδάσκουν τους υπόλοιπους.) Ως προς τη διδακτέα ύλη, να είναι κοινή για όλα τα σχολεία κάθε βαθμίδας, τα αναγνωσματάρια να είναι όχι το Ψαλτήρι κι η Οκταήχος, αλλά βιβλία Ιστορίας και Γεωγραφίας και το Σύνταγμα της Ελληνικής Πολιτείας.

Οι απόψεις αυτές του Κοραή διατυπώνονται στα κείμενα του αλλά και στα άρθρα του στο περιοδικό που ίδρυσε μαζί με άλλους λογίους (όπως ο Άνθιμος Γαζής) το 1811 στην Βιέννη, 'Ερμής ο Λόγιος'.

Εκτός από την γλώσσα ο Κοραής ασχολήθηκε και με την θρησκεία. Αν και πίστευε βαθιά στην ανεξιθρησκεία, ο ίδιος ήταν ορθόδοξος χριστιανός και πίστευε ότι η ορθόδοξη εκκλησία είχε χάσει τον δρόμο της. «*Η σημερινή θρησκεία δεν είναι πλέον η αυτή και απαράλλακτος θρησκεία, καθώς εξήλθεν από τας χείρας του Ιησού*» είχε πει. Έτσι θεωρούσε ότι ήταν απαραίτητη μία μεταρρύθμιση στον θεσμό της Εκκλησίας. Πίστευε ότι η Αγία Γραφή θα έπρεπε να κηρύττεται και να εξηγείται μέσα στις εκκλησίες. «*Μόνον του Ευαγγελίου η διδαχή μπορεί να σώση την αυτονομίαν του Γένους*» έγραψε στον Μητροπολίτη της Ουγγαροβλαχίας Ιγνάτιο. Παρακίνησε την έκδοση θρησκευτικών βιβλίων για την σωστή κατήχηση του ορθόδοξου δόγματος και του ήθους. «*Εντός της Ελληνικής Ορθοδοξίας η πρώτη σημαντική προσπάθεια εις τον τομέα αυτόν οφείλεται εις τον μεγάλον διδάσκαλον του Γένους Αδαμάντιον Κοραήν*» αναφέρει ο Μητροπολίτης Πενταπόλεως Νεκτάριος. Για τον σκοπό αυτό ο Κοραής μετέφρασε από τα γερμανικά την *Ορθόδοξον διδασκαλίαν* του μητροπολίτη Μόσχας Πλάτωνα ο οποίος την είχε συντάξει το 1765 κατόπιν αιτήματος του Μεγάλου Δούκα και μετέπειτα Τσάρου της Ρωσίας Παύλου.

Την κυκλοφόρησε το 1772 με δικές του σημειώσεις. Το βιβλίο αυτό ήταν δημοφιλές και τυπώθηκε επανειλημμένα στην Αθήνα της ανεξάρτητης Ελλάδας με έγκριση της Ιεράς Συνόδου «...*προς χρήσιν των απανταχού*

Γυμνασίων και Σχολείων

Στις μεταρρυθμίσεις αυτές επίσης πρότεινε την άμεση διοικητική απεξάρτηση της εν Ελλάδα τοπικής Εκκλησίας από το Οικουμενικό Πατριαρχείο και την υπαγωγή ολόκληρου του Εκκλησιαστικού οργανισμού στην εποπτεία και τον έλεγχο της Ελληνικής Πολιτείας. Επίσης είχε προτείνει για τα άλλα δόγματα και θρησκείες εντός της Ελληνικής επικράτειας τον τρόπο λειτουργίας τους.

Στην ανεξάρτητη πλέον Ελλάδα ο Κοραής αναμείχθηκε έμμεσα στα πολιτικά πράγματα αφού αντιπολιτεύθηκε τον Ιωάννη Καποδίστρια. Αντιδρούσε στον συγκεντρωτισμό της διακυβέρνησης από τον Καποδίστρια. Μην ξεχνάμε ότι έζησε τη φθορά της Γαλλικής Επανάστασης, βλέποντας πώς οι εξουσίες συγκεντρωνόντουσαν με τρόπο βάνουσο και καταπιεστικό (βλ. την αντίθεσή του με τον Ροβεσπιέρο). Το περιβάλλον από το οποίο είχε έρθει ο Καποδίστριας άλλωστε που ήταν αυτό του Τσάρου της Ρωσίας, έκανε τον Κοραή να αντιμετωπίζει τον Καποδίστρια με δυσπιστία, αν και όταν τον γνώρισε πείστηκε για τις ικανότητές του και τις καλές του προθέσεις. Μην ξεχνάμε επίσης ότι ο Κοραής δεν έζησε στην Ελλάδα και έτσι τα γεγονότα και την πολιτική της τα γνώριζε από δημοσιεύματα και επιστολές προς αυτόν, επικριτικές προς τον Καποδίστρια. Ο ίδιος δεν είχε ποτέ την εικόνα της πραγματικής κατάστασης στην οποία κλήθηκε να βάλει τάξη ο Καποδίστριας. Η αντίθεσή του αυτή του έδωσε επιχειρήματα και ενίσχυσε τον αντικυβερνητικό αγώνα κατά του Καποδίστρια, ενώ θεωρήθηκε ότι με τις *ρετσέτες του* βοήθησε στην δολοφονία του, κάτι το οποίο θεωρώ λάθος. Ο Κοραής ήθελε όντως την ανατροπή του Καποδίστρια αλλά όχι όμως με τον τρόπο αυτό. Μην ξεχνάμε επίσης ότι δεν ήταν ο μόνος. Ο Αναστάσιος Πολυζωίδης πολέμησε την διακυβέρνηση του Καποδίστρια εκδίδοντας στην Ύδρα την εφημερίδα «*Απόλλων*», όμως το 1832 δεν δίστασε να υψώσει το ανάστημά του μαζί με τον Γεώργιο Τερτσέτη αρνούμενος να υπογράψει την θανατική καταδίκη των Κολοκοτρώνη, Πλαπούτα και άλλων αγωνιστών της Επανάστασης.

Ο Αδαμάντιος Κοραής πέθανε στις 18 Μαρτίου 1833 από

ένα ατύχημα που είχε και λόγω της βεβαρημένης του υγείας. Τα οστά του μεταφέρθηκαν στην Ελλάδα στις 8 Απριλίου του 1877.

Μετά το θάνατό του δέχτηκε αρκετές επικρίσεις όσον αφορά στην δημιουργία της καθαρεύουσας που εισήγαγε, για τις απόψεις του για την Ορθοδοξία που τις θεωρούσαν φράγκικες και λόγω του ότι είχε αντιδράσει στην Επανάσταση το 1821, καθότι θεωρούσαν ουτοπικές τις ιδέες του για πνευματική ωρίμανση του γένους πριν επαναστατήσει.

Ο Αδαμάντιος Κοραΐς με το έργο του βοήθησε ωστόσο την προεπαναστατική Ελλάδα να αποκτήσει κοινή συνείδηση. Συνεισέφερε στην παιδεία και στον τρόπο που αυτή διδάχτηκε στην ανεξάρτητη Ελλάδα. Επηρέασε τη

Γαλλική κοινή γνώμη ως κάτοικος Παρισιού υπέρ της Επανάστασης των Ελλήνων. Το κήρυγμά του είχε απήχηση στους Έλληνες του εξωτερικού, καθώς και σε κύκλους εύπορων ομογενών (Ζωσιμάδες, Βαρβάκης). Το κείμενο της διάλεξής του *Memoires sur l'etat actuel de la civilisation dans le Grece*, μια έκθεση επί της ουσίας της προεπαναστατημένης Ελλάδας, έκανε αίσθηση στους κύκλους των Ευρωπαίων διανοούμενων και είναι από τα κείμενα που συνέβαλαν στην ανάπτυξη του φιλελληνισμού.

Μαζί με άλλους λογίους συμμετείχε στην πνευματική καθοδήγηση των Ελλήνων πριν την Επανάσταση όταν εκείνοι ήταν ακόμη ενωμένοι.

Παρέα με τον κο Εγκέλαδο

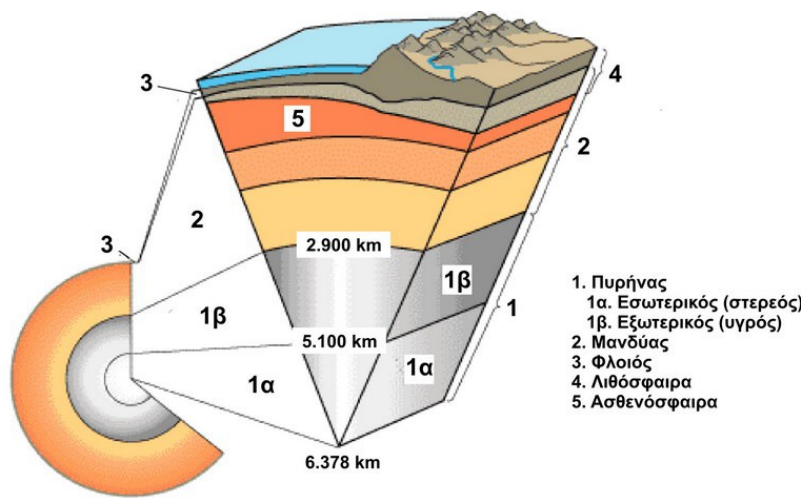
Στο άρθρο του τεύχους 1, αναφερθήκαμε στην ανάγκη του προσεισμικού ελέγχου των κατασκευών. Πριν όμως ασχοληθούμε με την ανωδομή, δηλαδή το κτίσμα που είναι πάνω από το έδαφος, είναι χρήσιμο και αναγκαίο να ασχοληθούμε με το έδαφος τόσο σε τοπική κλίμακα, όσο και σε μακροκλίμακα. Ο λόγος είναι προφανής αφού η θεμελίωση ενός κτιρίου γίνεται επί του εδάφους, τα σεισμικά κύματα δια μέσω του εδάφους επιδρούν στην ανωδομή και όπως είδαμε και στο τεύχος 1, στον σεισμό του 1999 το έδαφος ήταν αυτό που δεν άντεξε στις περισσότερες των περιπτώσεων. Άλλωστε και ο μηχανισμός που δημιουργεί τους σεισμούς εντός του

εδάφους βρίσκεται και αυτός. Σε τοπική κλίμακα αυτό που χρειάζεται να γνωρίζουμε είναι τα μηχανικά χαρακτηριστικά του εδάφους. Αυτό μπορεί να γίνει με μία γεωτεχνική μελέτη την οποία όμως ο κανονισμός δεν την θεωρεί απαραίτητη στα συνηθισμένα εδάφη και κατασκευές. Οπότε καταφεύγουμε στις επί τόπου παρατηρήσεις, για να αξιολογήσουμε το έδαφος και να καταλήξουμε σε κάποιο ασφαλές συμπέρασμα. Ένα διάγραμμα ροής των διαφόρων κλάδων της επιστήμης του εδάφους που χρησιμοποιούμε στην πράξη για να καταλήξουμε σε αυτό είναι το κάτωθι:

Γενική Γεωλογία → Γεωμορφολογία, Υδρογεωλογία → Τεχνική Γεωλογία → Εδαφομηχανική → Θεμελίωση.

Αυτό που βλέπουμε είναι ότι για να καθορίσουμε τα τοπικά χαρακτηριστικά θα πρέπει να ξεκινήσουμε από την μακροκλίμακα, και αυτό γίνεται με τον κλάδο της επιστήμης που λέγεται Γενική Γεωλογία. Με αυτή βλέπουμε την εξέλιξη της Γης, κάτι που μας βοηθάει να κατανοήσουμε φαινόμενα όπως ο σεισμός και να καταλάβουμε τους μηχανισμούς δημιουργίας του εδάφους. Οπότε για αρχή ας γνωρίσουμε τη Γη μας. Ο πλανήτης μας άρχισε να σχηματίζεται πριν από 4,5 δισεκατομμύρια χρόνια, όταν πυκνό σύννεφο αστρικής ύλης περιστρεφόταν γύρω από το νέο αστέρι τότε, τον Ήλιο. Το υλικό περιστρεφόταν σε δακτυλίους (όπως του Κρόνου). Με το χρόνο τα σωματίδια του νέφους άρχισαν να έρχονται σε επαφή ,δημιουργώντας σιγά – σιγά μία σφαίρα που όσο μεγάλωνε, με την βαρύτητά της τραβούσε και άλλη ύλη από τον δακτύλιο μέχρι που όλο το υλικό

συγκεντρώθηκε σε μία σφαίρα όπως τη γνωρίζουμε περίπου σήμερα. Η θερμοκρασία της Γης λόγω της εξελικτικής πορείας της ήταν ακόμη υψηλή όταν κάποια στιγμή ένας αστεροειδής συγκρούμενος με τη Γη έστειλε ένα τμήμα αυτής μακριά, δημιουργώντας το Φεγγάρι και λοξεύοντας τον άξονα της Γης. Όταν πλέον είχε τελειώσει η διαδικασία των συγκρούσεων η Γη άρχισε να ψύχεται ,δημιουργώντας σταδιακά την επιφάνειά της που γνωρίζουμε σήμερα. Κατά την διάρκεια της ψύξης, από το θερμό ακόμη μάγμα εκλύοντουσαν αέρια τα οποία σχημάτισαν την ατμόσφαιρα και από τους υδρατμούς πιθανώς δημιουργήθηκε και το νερό (ακόμη δεν υπάρχει επαρκής εξήγηση πώς έχει βρεθεί τόσο πολύ νερό στην Γη). Τελικά, όταν η Γη ψύχθηκε και σταθεροποιήθηκε απέκτησε τη δομή που γνωρίζουμε σήμερα και που φαίνεται στην παρακάτω εικόνα.

Πηγή www.geo.auth.gr

Εμείς και οι κατασκευές μας βρισκόμαστε πάνω στον φλοιό ο οποίος εδράζεται πάνω στην λιθόσφαιρα. Όμως η λιθόσφαιρα δεν είναι ενιαία αλλά διαρρηγμένη και αποτελείται από τις λεγόμενες λιθοσφαιρικές πλάκες

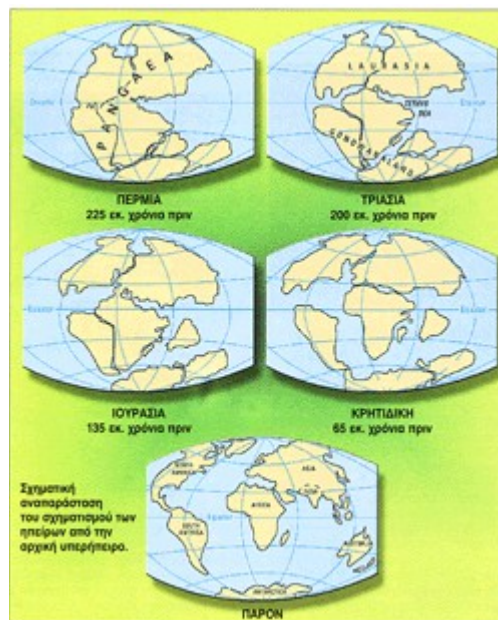
(Αφρικανική, Ευρασιατική, Αμερικανική, Ειρηνική, Αυστραλιακή-Ινδική, και την Ανταρκτική) όπως φαίνεται και στην παρακάτω εικόνα.

Πηγή atlaswikigr.wikifoundry.com

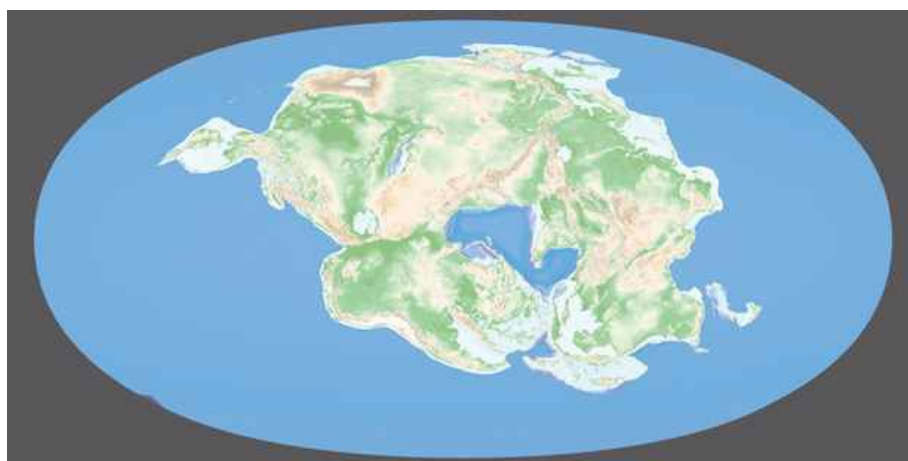
Η λιθόσφαιρα έχει πάχος 80Km στους ωκεανούς και 100 ως 150 Km στις ηπείρους, και εδώ είναι που δημιουργούνται οι περισσότεροι σεισμοί.

Οι πλάκες αυτές βρίσκονται σε μία διαρκή κίνηση καθώς ολισθαίνουν στην ασθενόσφαιρα, αλλάζοντας με τα χρόνια σταδιακά τη γεωγραφία της Γης, όπως φαίνεται και στην παρακάτω φωτογραφία.

Πηγή www.archive.gr

ενώ σε 250 εκατομμύρια χρόνια υπολογίζεται ότι η γεωγραφία μας θα είναι κάπως έτσι:

Πηγή www.physics4u.gr

Όσον αφορά εμάς τώρα, η πλάκα όπου βρισκόμαστε πλησιάζει με ταχύτητα 4,5 εκ. το χρόνο την πλάκα που είναι η Αφρική και υπολογίζοντας το πλησιέστερο σημείο μεταξύ Ελλάδας και Αφρικής, εκτιμάται ότι σε περίπου 7 εκατομμύρια χρόνια η Κρήτη θα συναντηθεί με την Αφρική.

Οι πλάκες τώρα κινούνται με τρεις τρόπους οι οποίοι

είναι:

Α). Αποκλίνοντας η μία από την άλλη. Στο ενδιάμεσο σημείο η λιθόσφαιρα διαρρηγνύεται και υλικό από την ασθενόσφαιρα ανέρχεται. Αυτό γίνεται κυρίως στους ωκεανούς όπου έχουμε τις μεσοκεάνιες ράχες η πιο γνωστή από τις οποίες είναι αυτή του Ατλαντικού που μπορείτε να τη δείτε στο Google earth, όπως τη δείχνω στην παρακάτω φωτογραφία.

Μπορείτε επίσης να παρακολουθήσετε την ηφαιστειακή δραστηριότητα στο ντοκιμαντέρ

<https://www.youtube.com/watch?v=els5CKzckq0>

B). Συγκλίνοντας η μία στην άλλη όπως φαίνεται στην παρακάτω φωτογραφία. Αυτή είναι η και περίπτωση που θα εξετάσουμε αφού είναι και η δική μας περίπτωση.

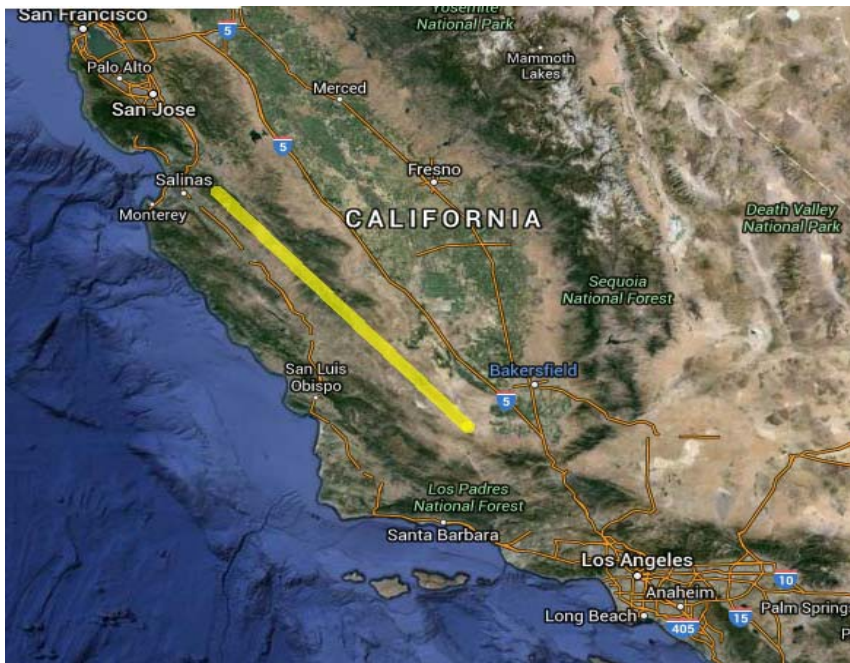
Εδώ θα πρέπει να κάνω και μια διόρθωση στο πρώτο τεύχος, λόγω κεκτημένης ταχύτητας δακτυλογράφησης. Η Αφρική γλιστράει κάτω από την Ευρώπη και όχι το αντίθετο που είχα γράψει.

Γ). Με παράλληλη και αντίθετη κίνηση η μία προς την άλλη. Το φαινόμενο αυτό μπορείτε να το δείτε στο πιο διάσημο ρήγμα στον κόσμο που είναι το ρήγμα του Αγίου Ανδρέα μεταξύ Λος Άντζελες και Σαν Φρανσίσκο το οποίο έχει δώσει δυνατούς και καταστροφικούς σεισμούς. Αυτό είναι ορατό και στην επιφάνεια της Γης όπως δείχνει η φωτογραφία

Πηγη www.athinorama.gr

Στο google earth μπορείτε να το εντοπίσετε όπως σας σημειώνω παρακάτω.

Στο επόμενο τεύχος θα εξετάσουμε αναλυτικότερα τη δική μας περίπτωση, μπαίνοντας σταδιακά στους μηχανισμούς δημιουργίας εδάφους και σεισμών.

Βιοκλιματικός σχεδιασμός

Θερμική άνεση

Όπως περιληπτικά αναλύσαμε στο πρώτο τεύχος, εξετάζοντας τον ανθρώπινο παράγοντα, πριν σχεδιάσουμε το περιβάλλον που θα μείνει και θα εργαστεί ο άνθρωπος, θα πρέπει να βρούμε πώς αλληλεπιδρά ο ίδιος με το περιβάλλον αυτό. Τότε θα είμαστε έτοιμοι να αρχίσουμε να σχεδιάζουμε τους χώρους και τα υλικά του κτιρίου ώστε να επιτύχουμε το επιθυμητό αποτέλεσμα που είναι να ζει και να εργάζεται κάποιος άνετα, επιτυγχάνοντας δηλαδή τη θερμική άνεση. Η αλληλεπίδραση αυτή περιγράφηκε από τον τύπο $H_N - W = \Sigma H_i$, τον οποίο αναλύοντας περαιτέρω καταλήγουμε σε μία αρκετά πολύπλοκη σχέση. Το να δείξω την πλήρη εξίσωση ξεπερνά τους στόχους και τους σκοπούς αυτού του άρθρου για αυτό θα την εμφανίσω συνοπτικά. Προϋπόθεση και συνθήκη για να έχουμε θερμική άνεση είναι να ισορροπεί η εξίσωση

$$f(H_N, A_N, P_a, T_a) = f(F_{cl}, T_{cl}, T_{mrt}, h_c)$$

όπου το f περιγράφει μία συνάρτηση με μεταβλητές που φαίνονται εντός των παρενθέσεων.

Αυτό που μας περιγράφει η εξίσωση είναι ότι η θερμότητα που παράγεται μέσω του μεταβολισμού (H_N) – ανάλογα με την ηλικία, το φύλο και τη δραστηριότητα - και η οποία εκλύεται από την επιφάνεια του σώματος (A_N) αποβάλλεται με αγωγή λόγω των περιβαλλοντολογικών συνθηκών (P_a = πίεση ατμών – παράγοντας της υγρασίας – και T_a = θερμοκρασία περιβάλλοντος), και με ρυθμό ανάλογο της ένδυσης (F_{cl}, T_{cl}), της μέσης ακτινοβολούμενης θερμοκρασίας των επιφανειών που περικλύουν το χώρο (T_{mrt}), και της ταχύτητας του αέρα (συντελεστής συναγωγής h_c). Συγχωρήστε με που δεν μπορώ να γίνω πιο απλός, αλλά η ίδια η εξίσωση δεν μου το επιτρέπει αφού περιέχει 16 όρους, που προσπάθησα να τους συμπύξω στην παραπάνω εξίσωση. Οπότε ας επικεντρωθούμε σε κάθε μία επιμέρους μεταβλητή για να δούμε πώς επιδρά στην μελέτη μας. Ξεκινάμε λοιπόν από το **μεταβολισμό**.

Όπως είδαμε και στο πρώτο τεύχος, αυτό που ονομάζουμε μεταβολισμό είναι οι χημικές αντιδράσεις που συμβαίνουν

στο σώμα μας ώστε να διατηρηθεί σε μια εσωτερική θερμοκρασία που κυμαίνεται από 36,8°C ως 37,9°C ανάλογα με τη δραστηριότητά μας. Επειδή η θερμότητα αυτή μεταφέρεται στο περιβάλλον μέσω της επιφάνειας του δέρματος A_N , χρησιμοποιούμε το λόγο H_N/A_N ενώ μονάδα μέτρησης είναι το $1 \text{ met} = 58,2 \text{ W/m}^2$ που είναι ο μεταβολισμός ενός μέσου ενήλικα την ώρα που ξεκουράζεται. Το φύλο και η ηλικία αποτελούν επίσης παράγοντες του μεταβολισμού ο οποίος καθορίζεται κυρίως από τη δραστηριότητα. Ένα παράδειγμα σε αυτό είναι ότι ο ίδιος άνθρωπος όρθιος έχει μεταβολισμό 1,2 met, σε περπάτημα κανονικό 2,0 met, σε καθάρισμα της οικίας 2,0-3,4 met κοκ. Η επιφάνεια του σώματος επίσης μπορεί να υπολογιστεί και είναι συνάρτηση του ύψους και του βάρους. Κατά συνέπεια, το πρώτο που πρέπει να καθορίσουμε όταν θέλουμε να σχεδιάσουμε ένα κτίριο και τους χώρους αυτού, είναι το προφίλ των ενοίκων του (ηλικία, φύλλο, δραστηριότητα). Τέλος, με την βοήθεια του υπολογιστή μπορούμε να προσομοιώσουμε με λεπτομερή ανάλυση και μεγάλη ακρίβεια, ανάλογα με την περίοδο και τις ώρες τις ημέρας, ποια είναι η τιμή της μεταβλητής H_N .

Σχετική υγρασία, που ελέγχεται στην εξίσωση από τη πίεση υδρατμών P_a . Εδώ δεν θα αναλύσω περαιτέρω πώς υπολογίζεται η πίεση υδρατμών. Αυτό που θα αναφέρω είναι ότι η υγρασία παίζει σημαντικό ρόλο στην αίσθηση της θερμοκρασίας αλλά και στην θερμοκρασιακή άνεση. Επίπεδα επιθυμητής υγρασίας είναι 30%-70%, αν και το καλύτερο είναι υγρασία 50%-60%. Σημαντικός επίσης παράγοντας είναι η εξισορρόπηση της υγρασίας μεταξύ των χώρων. Έχει παρατηρηθεί ότι η διαφορική υγρασία έχει 2-3 φορές μεγαλύτερη επίδραση στην θερμική άνεση από τη σταθερή υγρασία. Στην πορεία θα δείξουμε πως είναι λάθος να ζεσταίνουμε μόνο το χώρο που βρισκόμαστε αφήνοντας χώρους που δεν θερμαίνονται και πώς αυτό μπορεί να αντιμετωπιστεί.

Θερμοκρασία αέρα. Δεν νομίζω ότι χρειάζεται να αναλύσω κάτι εδώ αφού όλοι καταλαβαίνουμε τι είναι. Αυτός είναι ένας από τους παράγοντες που προσπαθούμε να ελέγξουμε καταναλώνοντας ενέργεια για τη θέρμανση ή ψύξη, και αυτό θέλουμε να γίνει με το μικρότερο κόστος. Και στον βιοκλιματικό σχεδιασμό προσπαθούμε να ενσωματώσουμε συστήματα ανανεώσιμης ενέργειας για να το πετύχουμε αυτό. Ο σωστός καθορισμός της μεταβλητής αυτής είναι το ζητούμενο ώστε να σχεδιάσουμε βιοκλιματικά, όπως θα δούμε στην πορεία των άρθρων αυτών.

Μέση ακτινοβολούμενη θερμοκρασία ($T_{a,mt}$). Ανάλογα με τη θέση του ανθρώπου μέσα σε ένα χώρο και τον προσανατολισμό του, αυτός ανταλλάσσει θερμότητα με ακτινοβολία με τις επιφάνειες του κελύφους του κτιρίου όπως είναι οι τοίχοι κατά κύριο λόγο. Δεν θέλω να σας βαρύνω με περισσότερες αναλύσεις επί του θέματος αυτού, παρά μόνο να σας δώσω την πληροφορία ότι η επιθυμητή διαφορά θερμοκρασίας μεταξύ θερμοκρασίας αέρα και περιβαλλουσών επιφανειών επιδιώκουμε να είναι 3-4°C. Έτσι, ρυθμίζοντας τη θερμοκρασία αέρα T_a , μπορούμε να ρυθμίσουμε και την εσωτερική επιφάνεια ενός τοίχου για παράδειγμα ανάλογα και με την εξωτερική θερμοκρασία. Αυτό γίνεται μέσω του συντελεστή U του τοίχου, ο οποίος ρυθμίζεται αντίστοιχα από την επιλογή των υλικών και από τον προσανατολισμό του.

Παράγοντας ρουχισμός. Τα ρούχα είναι ένα είδος μόνωσης για το σώμα καθώς προσφέρουν θερμική αντίσταση στην αποβολή της θερμότητας. Υπολογίζονται και αυτά με τη μονάδα θερμικής αντίστασης clo που καθορίζει στην ουσία τη θερμοκρασία T_{cl} στην εξίσωση που είδαμε στην αρχή. Το ρόλο των ρούχων επίσης μπορούμε να τον καταλάβουμε και από την καθημερινή εμπειρία μας. Το χειμώνα χρειαζόμαστε περισσότερα ρούχα για να κρατηθούμε ζεστοί, να εμποδίσουμε δηλαδή τη θερμότητα να φύγει γρήγορα από το σώμα μας, ενώ το

καλοκαίρι το αντίθετο.

Ταχύτητα αέρα. Ο αέρας είναι επίσης ένας σημαντικός παράγοντας. Εντός κλειστών χώρων ο αέρας μπορεί να προέλθει από τον κλιματισμό ή από τα λεγόμενα ρεύματα αέρα. Η ταχύτητα του αέρα και σε συνάρτηση με το πόσο στροβιλώδης είναι η ροή πάνω στο σώμα μας επηρεάζει το πόσο θερμικά άνετα αισθανόμαστε. Το καλοκαίρι είναι συνήθως πιο ευπρόσδεκτη η ροή αέρα πάνω μας λόγω του ότι απάγει την θερμότητα γρήγορα και μας δίνει την αίσθηση της δροσιάς. Αυτός είναι και ο λόγος που προτείνουμε την τοποθέτηση ανεμιστήρων οροφής, γιατί με το ρεύμα αέρα που δημιουργούν μειώνουν την ανάγκη για κλιματισμό και κατά συνέπεια μειώνουν και την κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας. Το χειμώνα αντίθετα είναι καλό να αποφεύγουμε τη δημιουργία τέτοιων ρευμάτων. Ωστόσο, όταν χρησιμοποιείται το κλιματιστικό, καλό είναι να μην επιλέγεται την άμεση κατεύθυνση του ρεύματος αέρα προς τα πάνω μας αλλά σε μία θέση που δεν επιδρά πάνω μας άμεσα.

Όλοι αυτοί οι παράγοντες που είδαμε μέχρι τώρα όπως επίσης και η εξίσωση που περιγράψαμε στην αρχή, είναι για να ρυθμίσουν κατάλληλα την αποβολή θερμότητας από το σώμα μας ώστε να είμαστε θερμικά άνετα. Ποσοτικοποιώντας το ρυθμό αυτό μεταβολής, σύμφωνα με τους Berensen και Benzinger, είναι 105,8 Kcal/h.

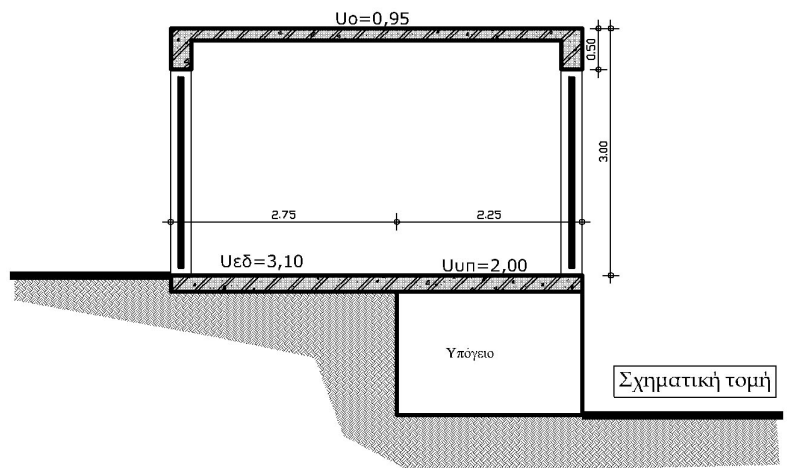
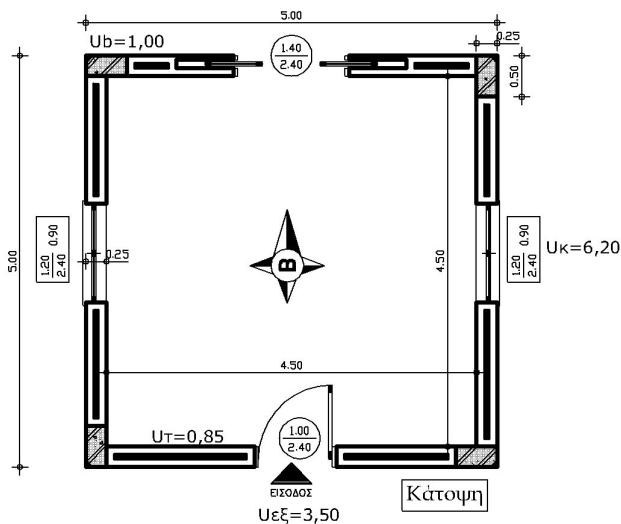
Έχοντας λοιπόν αυτά κατά νου, αρχίζουμε να σχεδιάζουμε τους χώρους, να επιλέγουμε τα υλικά και να προχωράμε στην φάση της προμελέτης των αρχιτεκτονικών μελετών. Αργότερα και αφού έχουν ολοκληρωθεί και οι λοιπές μελέτες (στατικά, KENAK), στην φάση της προμελέτης πάντα, θα επιστρέψουμε στην θερμική άνεση ώστε να εξετάσουμε αναλυτικότερα τους χώρους. Σε μία υφιστάμενη κατάσταση τώρα δεν έχουμε να κάνουμε μελέτες παρά μόνο την αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης. Σε αυτή την περίπτωση είναι σαφώς πιο εύκολο να καθοριστούν οι παραπάνω παράγοντες αφού μετρώνται άμεσα, ενώ θα πρέπει να δούμε τους δείκτες της θερμικής άνεσης. Με την ενότητα αυτή θα ασχοληθούμε στο επόμενο τεύχος.

Ενεργειακή αναβάθμιση

Ένας όρος που στα επόμενα χρόνια θα ακούγεται πιο συχνά και αν δεν είχε μεσολαβήσει η κρίση θα ήταν η “μόδα” της εποχής, αν μου επιτρέπεται την έκφραση. Και αυτό θα γίνει γιατί είναι υποχρέωση της Ελλάδας η οποία απορρέει από το άρθρο 4 της Οδηγίας 2012/27/ΕΕ και την Οδηγία 2010/31/ΕΕ για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων. Ο κτιριακός τομέας στην Ελλάδα αντιπροσωπεύει το 45% της τελικής ενεργειακής κατανάλωσης, με τις μεταφορές να έπονται με 38% και τον βιομηχανικό τομέα τέλος με 16%. Στις οδηγίες αυτές έχουν καθοριστεί τα νέα κτίρια το έτος 2020 να είναι σχεδόν με μηδενική κατανάλωση ενέργειας. Επίσης, έχει τεθεί ο στόχος για ανακαίνιση κάθε χρόνο του 3% της συνολικής επιφάνειας των κτιρίων ιδιωτικού και δημοσίου τομέα. Απώτερος στόχος είναι το έτος 2050 το σύνολο των κτιρίων να έχουν αναβαθμιστεί ώστε να μειώσουν την ενεργειακή κατανάλωση και όσο είναι δυνατόν να ενσωματώσουν ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Αν θεωρείται ότι το 2050 είναι μακριά θα συμφωνήσω. Όταν όμως ορίζεται ένα όριο ώστε να αποδεσμευτούμε από την ανάγκη του πετρελαίου, σημαίνει ότι σταδιακά θα προκύψει η ανάγκη να γίνει η ενεργειακή αναβάθμιση νωρίτερα αφού το πιο πιθανό είναι να αρχίσει κάποια στιγμή να ανεβαίνει η τιμή του πετρελαίου. Ο γεωπολιτικός πόλεμος που γίνεται την εποχή αυτή στην Μέση Ανατολή αυτό το σκοπό έχει άλλωστε να ελέγξει την παραγωγή και διακίνηση του πετρελαίου. Έτσι, από μέρους της ΕΕ προγραμματίζονται δράσεις μέσω προγραμμάτων για την ενεργειακή αναβάθμιση των κτιρίων που θα ισχύσουν και για την Ελλάδα. Ένα τέτοιο πρόγραμμα ήταν «το εξοικονομώ κατ’ οίκον», πρόχειρα γραμμένο κατά την γνώμη μου. Και αυτό το στηρίζω στο ότι από την βελτίωση κατά μία βαθμίδα κατάταξης που είχε ως προϋπόθεση στην αρχή του, κατέληξε στο τέλος να κάνει αποδεκτή την αναβάθμιση κατά 30%. Πιθανώς στο πρόγραμμα αυτό θεώρησαν αρχικά ότι μόνο με τα κουφώματα ίσως να επιτυγχάνανε

τους στόχους τους. Όμως και στις λοιπές παρεμβάσεις δεν νομίζω ότι αντιμετώπιζαν ρεαλιστικά πολλές φορές την πραγματικότητα και θα σας δώσω ένα παράδειγμα. Στην αρχή της εφαρμογής του προγράμματος, οι αναβαθμίσεις που έπρεπε να γίνουν σε μία οικία εδώ στην Τρίπολη ήταν αρκετές, με κυριότερη τη μόνωση του δώματος. Όμως το πρόγραμμα δεν σου επέτρεπε να επιλέξεις στέγη ως την καταλληλότερη λύση, αλλά μόνο την τοποθέτηση θερμομονωτικών πλακών. Όταν επικοινωνήσα με τους υπεύθυνους του προγράμματος στο Υπουργείο, αναφέροντας το πρόβλημα, ότι οι καιρικές συνθήκες της Τρίπολης θα αχρήστευαν τις πλάκες με τον καιρό και ότι η στέγη είναι η ενδεδειγμένη λύση, πήρα μία ωραία απάντηση: *‘Τοποθετήστε τις πλάκες γιατί το πρόγραμμα είναι αυτό και δεν αλλάζει’*. Τελικά τοποθετήθηκε η στέγη με δαπάνη του ιδιοκτήτη και χρηματοδοτήθηκαν τα κουφώματα και το σύστημα θέρμανσης. Το κυριότερο πρόβλημα το είχαν αφήσει έξω. Το 2014 ωστόσο, σε μία ανάλογη περίπτωση η λύση της σκεπής ήταν πλέον αποδεκτή.

Αναπόφευκτα λοιπόν κάποια στιγμή θα κληθείτε να κάνετε επεμβάσεις στο κτίριό σας. Και η σειρά των άρθρων αυτό το σκοπό έχει. Να σας δείξει πού πρέπει να δώσετε προσοχή και να σας συμβουλευσει. Στο πρώτο τεύχος επέλεξα να ξεκινήσω από τα κουφώματα ακριβώς για το λόγο ότι δόθηκε πολύ μεγάλη προσοχή στον τομέα αυτό ενώ δεν θα έπρεπε να γίνει σε τόσο μεγάλο βαθμό. Οπότε από το τεύχος αυτό, θα πάρουμε τα πράγματα από την αρχή. Θα εξετάσουμε σωστά ένα κτίριο και το πώς θα γίνει η προσέγγιση της ενεργειακής αναβάθμισης. Για τους σκοπούς του άρθρου θα χρησιμοποιήσουμε μία κάτοψη ενός θεωρητικού κτιρίου, το οποίο για λόγους απλότητας αποτελείται από ένα δωμάτιο. Όλα τα υπόλοιπα θα είναι σε πραγματική βάση. Στην παρακάτω εικόνα φαίνεται το κτίσμα αυτό σε κάτοψη και σχηματική τομή, με υλικά που έχουν παρατηρηθεί σε αρκετές επιθεωρήσεις.

Αυτό που βλέπετε στο σχέδιο είναι ένα τυπικό από την άποψης της μόνωσης σπίτι της δεκαετίας του 1980. Πιο πριν είναι ακόμη πιο δυσμενής η κατάσταση. Την περίοδο της δεκαετίας του '70 και '80 έχει κτιστεί το μεγαλύτερο ποσοστό κτιρίων, κάτι που σημαίνει ότι θα δεχθούν και τις περισσότερες επεμβάσεις. Όσον αφορά στους συντελεστές, αυτοί είναι όπως καθορίζονται από την ΤΟΤΕΕ 20701-1/2010. Προσωπικά διαφωνώ με τον τρόπο που έχουν προσεγγίσει τους συντελεστές στην ΤΟΤΕΕ αυτή, γιατί το φελιζόλ που χρησιμοποιήθηκε κατά κόρον την δεκαετία του '80 ως μόνωση έχει πρακτικά αχρηστευτεί. Όμως αυτά είναι τα δεδομένα αυτή την στιγμή και οφείλω να τα λάβω υπ' όψη μου. Οπότε ας πάρουμε τα πράγματα από την αρχή.

Πώς ξεκινώ την ενεργειακή αναβάθμιση;
Με μια σωστή ενεργειακή επιθεώρηση.

Αν και η απάντηση είναι προφανής, δυστυχώς δεν είναι έτσι. Και πρέπει να το τονίσω αυτό. Ο λόγος είναι ότι τα τελευταία χρόνια και με δικαιολογία την κρίση, αναπτύχθηκε μία βιομηχανία ενεργειακών πιστοποιητικών με ασήμαντο κόστος αλλά επί της ουσίας άκυρων. Αιτία γι' αυτό είναι ο τρόπος που εισήχθησαν τα ενεργειακά πιστοποιητικά στην ζωή μας, χωρίς το κράτος να εξηγήσει ποτέ τι είναι και πώς δουλεύουν. Έτσι, ο περισσότερος κόσμος αυτό που γνωρίζει γι' αυτά είναι ότι αποτελούν συνημμένα δικαιολογητικά σε μισθωτήριο ή συμβόλαιο, χωρίς να γνωρίζει κάτι άλλο. Σε άρθρο που ετοιμάζω αυτή

την περίοδο και θα δημοσιευτεί εκτός της ύλης του περιοδικού, θα γίνω πιο αναλυτικός για τα πιστοποιητικά αυτά. Με τη σωστή επιθεώρηση που ανέφερα γίνεται επί τόπου αυτοψία, μετρούνται αναλυτικά όλα τα δομικά στοιχεία του κτιριακού κελύφους, καταγράφονται οι εγκαταστάσεις του και συλλέγονται όλα εκείνα τα στοιχεία που θα αξιοποιηθούν αργότερα στο Γραφείο για την ενεργειακή μελέτη που χρειάζεται, ώστε να καθοριστεί η ενεργειακή κατανάλωση του κτίσματος και να καθοριστούν επομένως τα βήματα της ενεργειακής του αναβάθμισης. Τα στοιχεία από την αυτοψία μας οδηγούν στην εκτίμηση των συντελεστών U για τα δομικά στοιχεία. Το πρώτο βήμα της αξιολόγησης της υφιστάμενης κατάστασης είναι να περαστούν τα δεδομένα στο πρόγραμμα της θερμομόνωσης. Για το παράδειγμά μας περνώντας τα στοιχεία αυτά στο πρόγραμμα παίρνουμε τα εξής αποτελέσματα.

* Οι θερμικές απώλειες από το τις επιφάνειες του κτιρίου είναι :

- α) από τις κατακόρυφες επιφάνειες ως σύνολο 56,89% ,
- β) Από τα δάπεδα και οροφή 29,90% , και
- γ) από τις θερμογέφυρες 13,21%.

Από την επιφάνεια των τοίχων τώρα η συμμετοχή των κουφωμάτων εκτός της εξώπορτας είναι 23,89%. Αυτό που θέλω να σας δείξω είναι ότι για ένα τέτοιο χώρο με δύο παράθυρα και μία μπαλκονόπορτα – μία κατάσταση μη συνηθισμένη – η συμμετοχή των κουφωμάτων είναι

λιγότερο από 30%. Δηλαδή, ούτε και σε αυτή την εξεζητημένη περίπτωση δεν φτάνουν τα κουφώματα από μόνα τους να αναβαθμιστεί το κτίριο. Αν επίσης εξετάσουμε και την περίπτωση, που θα ήταν πιο λογική, δηλαδή μία μπαλκονόπορτα και ένα παράθυρο τότε αυτό μας δίνει 18% συμμετοχή από τα κουφώματα. Από αυτό προκύπτει ότι την προσοχή μας θα πρέπει να τη δώσουμε στο υπόλοιπο κέλυφος του κτιρίου. Οπότε βάζοντας τα πράγματα στην σειρά και αφήνοντας στην άκρη προς τον παρόν το μηχανολογικό κομμάτι, κατατάσσοντας σε φθίνουσα σειρά τις απώλειες από τα διάφορα τμήματα έχουμε :

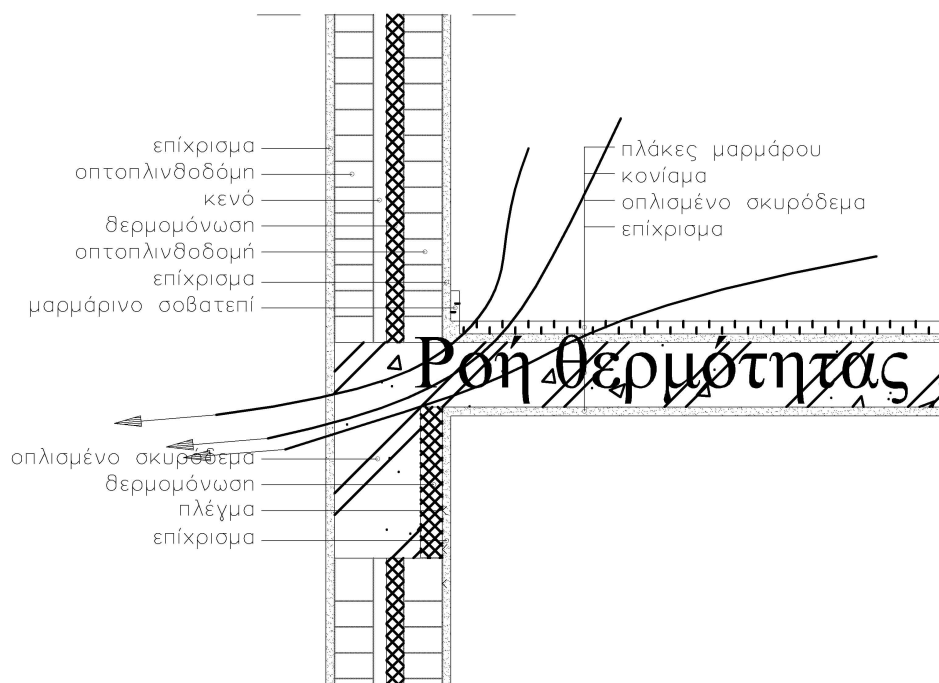
Τοιχοποιία (τούβλα και beton) = 33,00%

Δάπεδα και οροφή = 29,90 %

Κουφώματα = 23,89%

Θερμογέφυρες = 13,21 %

Εδώ καλό είναι να διευκρινίσω τι είναι οι θερμογέφυρες. Είναι τα σημεία ουσιαστικά που χωρίζουν τα διαφορετικά υλικά, όπως ο τοίχος με το δάπεδο, η οροφή και τα υποστυλώματα. Στα σημεία αυτά δεν υπάρχει θερμομόνωση για να εμποδίσει την ροή της θερμότητας με αποτέλεσμα αυτή να αυξάνει απότομα. Μία τέτοια θερμογέφυρα μπορείτε να δείτε και στο παρακάτω σχήμα

Στα σημεία αυτά η θερμοκρασία της εσωτερικής επιφάνειας του τοίχου είναι μικρότερη από την υπόλοιπη επιφάνεια και αν ξεπεράσει το σημείο δρόσου σχηματίζεται υγρασία. Έτσι, υγρασία που παρατηρείται στα σημεία επαφής τοίχων με τα άλλα υλικά, όπως γύρω από τα παράθυρα οφείλεται στον λόγο αυτό.

Το αν θα δοθεί ιδιαίτερη σημασία, εξαρτάται από την παρατήρηση ή όχι υγρασίας ή αν εκτιμηθεί ότι με τον καιρό και με τις προτεινόμενες επεμβάσεις υπάρχει κίνδυνος αν αφεθούν οι θερμογέφυρες ακάλυπτες να δημιουργηθεί πρόβλημα υγρασίας.

Νομίζω ότι μέχρι τώρα καλύψαμε ικανοποιητικά το πώς

θα πρέπει να κινηθούμε και να οργανωθούμε αν θέλουμε την ενεργειακή αναβάθμιση. Και πάντα να γνωρίζετε ότι στα θέματα της ενεργειακής αναβάθμισης μία επέμβαση δεν είναι αρκετή, αλλά και δεν χρειάζεται να γίνουν όλες μαζί. Αυτό μπορεί να γίνει σταδιακά αρκεί να υπάρχει ένα πρόγραμμα.

Από εδώ και στο εξής θα ασχοληθούμε με τα πρακτικά θέματα της ενεργειακής αναβάθμισης και στο επόμενο τεύχος θα εξεταστεί η πρώτη κατά σειρά μεγέθους απώλεια που είναι οι τοιχοποιία (τούβλα και σκελετός), μαζί και με τις θερμογέφυρες. Θα αντιμετωπίσουμε δηλαδή το 46% των θερμικών απωλειών.

Με τη δύναμη του φωτορεαλισμού

Σχεδιάζοντας φωτορεαλιστικά. Μία επίπονη διαδικασία που όμως στο τέλος θα δείχθει ότι αξίζει τα λεφτά που θα δώσεις.

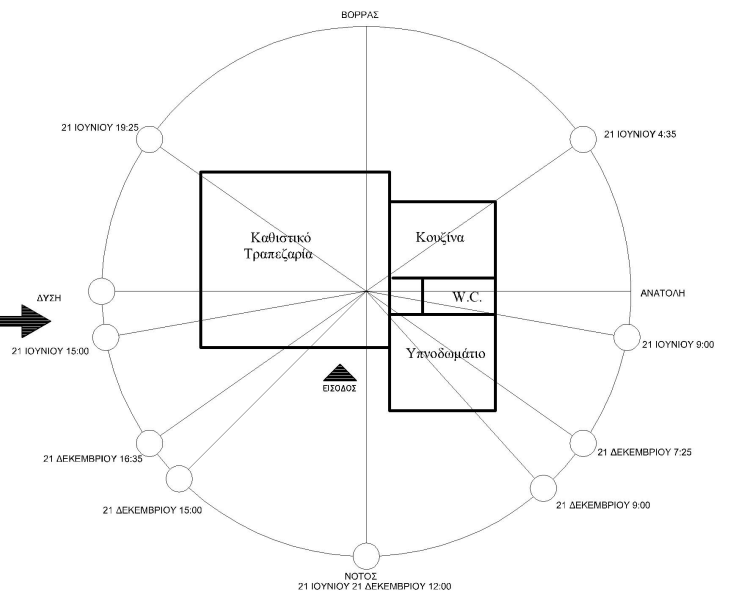
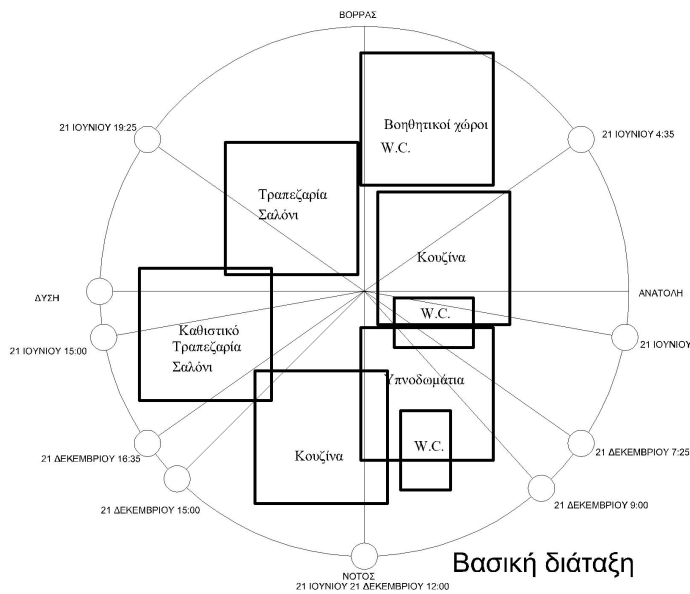
Όταν σκέφτηκα τη σειρά των άρθρων ως μέρος της παρουσίασης της δουλειάς μου, αρχικά είχα πρόθεση η αναφορά στον φωτορεαλισμό να ολοκληρωθεί σε ένα ή δύο άρθρα, παρουσιάζοντας κυρίως δείγματα από δουλιές μου και περιγράφοντας τα βήματα. Όμως το είδος της παρουσίασης αυτής δεν με άφησε ικανοποιημένο. Έτσι αποφάσισα να ασχοληθώ από την αρχή, δείχνοντας όλους τους προβληματισμούς και τις μεταβλητές που πρέπει να λάβεις υπόψη σου ώστε να φτάσεις στο επιδιωκόμενο αποτέλεσμα, ‘να ανοίξω λίγο την πόρτα’ ώστε να φανεί ποια είναι η δουλειά που γίνεται στο Τεχνικό Γραφείο. Άλλωστε και για να φτάσεις σε μια καλή φωτογραφία φωτορεαλισμού πρέπει να ακολουθήσεις όλα αυτά τα βήματα. Τα περισσότερα βέβαια αποτελούν και μέρος της σχεδίασης για την πολεοδομία, με την διαφορά ότι θα πρέπει να σκέφτεσαι τρισδιάστατα συνεχώς ενώ τα σχέδια της Πολεοδομίας είναι δισδιάστατα. Θα είναι λοιπόν σαν μια σειρά σεμιναρίων. Ας ξεκινήσουμε.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Όπως συνοπτικά περιγράφηκε στο πρώτο τεύχος, πριν αρχίσεις να σχεδιάζεις πρέπει πρώτα να λύσεις διάφορα θέματα. Η αρχή πάντα γίνεται με την πολεοδομική νομοθεσία., δηλαδή τι μπορώ να κτίσω. Είναι σημαντικό στάδιο γιατί στο σημείο αυτό επί της ουσίας διαμορφώνεται το περίγραμμα της οικοδομής. Στο στάδιο αυτό προκύπτουν εναλλακτικά σχέδια που αξιολογούνται

ανάλογα. Στο δικό μας παράδειγμα θα θεωρήσουμε ότι το κτίριο θα οικοδομηθεί σε εκτός σχεδίου περιοχή, όπου στο 98% των περιπτώσεων έχεις ελευθερία στην επιλογή του περιγράμματος με μόνη δέσμευση στις επιτρεπόμενες επιφάνειες της οικοδομής. Στις υπόλοιπες περιπτώσεις της εντός σχεδίου δόμησης, στο 90% των περιπτώσεων το οικοπέδο καθορίζει το περίγραμμα. Στο δικό μας παράδειγμα ως παράμετροι τέθηκαν 1 υπνοδωμάτιο, 1 WC και μία κουζίνα που χωρίζεται με πάσο από την τραπεζαρία και το καθιστικό σε σύνολο 50,00m². Είναι ένα απλό ισόγειο για να είναι και πιο εύκολο το παράδειγμα.

Στο στάδιο αυτό ορίζεται η διάταξη των χώρων και ο αρχικός σχεδιασμός τους. Πριν αρχίσουν να σχεδιάζονται οι πρώτες γραμμές, γίνονται οι εργασίες πεδίου στις οποίες γίνονται μετρήσεις για να εκτιμηθούν διάφορες παράμετροι που θα χρειαστούν στην μελέτη μας. Επίσης, γίνονται οι τοπογραφικές εργασίες όπου εκτός από το οικοπέδο – αγροτεμάχιο στην δική μας περίπτωση – παίρνονται στοιχεία για να δημιουργηθεί το ανάγλυφο του εδάφους, να βρεθεί η μορφολογία της περιοχής και να σχεδιαστεί ο ορίζοντας σε εύρος 360°. Εκτιμάται η υδρογεωλογία και η γεωλογία της περιοχής και καθορίζεται το μικροκλίμα αυτής. Λόγω του ότι αυτές οι μελέτες αποτελούν ξεχωριστό κομμάτι, θα τις δούμε και αυτές σε άλλα άρθρα πιο αναλυτικά. Οπότε περνάμε γρήγορα το στάδιο αυτό και γυρνάμε στην μελέτη μας. Εκτιμώντας τα αποτελέσματα των παραπάνω μελετών καθορίζω και τη διάταξη των χώρων όπως φαίνεται στο παρακάτω σκαρίφημα

Το γενικό αυτό σχέδιο θα πρέπει τώρα να εξειδικευτεί και να οριστικοποιηθεί και από εδώ ξεκινάει στην ουσία και ο φωτορεαλισμός.

Ο σχεδιασμός γίνεται κυρίως γύρω από τους χώρους οι οποίοι δέχονται τη μεγαλύτερη δραστηριότητα κατά την διάρκεια της ημέρας, όπως είναι η κουζίνα και το καθιστικό. Όμως πριν ασχοληθούμε με τους χώρους αυτούς, θα σχεδιάσουμε τα λοιπά δωμάτια της οικίας που είναι το υπνοδωμάτιο, το WC και η τραπεζαρία. Αυτό που θα κάνουμε στο στάδιο αυτό είναι να καθορίσουμε τις ελάχιστες διαστάσεις αυτών ώστε να είναι άνετα και λειτουργικά. Έτσι, θα γνωρίζουμε πόση επιφάνεια έχουμε διαθέσιμη ώστε να αναπτυχθούν οι χώροι της κουζίνας και του καθιστικού. Μην ξεχνάτε αυτό που σας επισήμανα παραπάνω, ότι στο 90% των περιπτώσεων δεν έχουμε την ελευθερία να φτιάξουμε ότι επιφάνεια κτιρίου επιθυμούμε οπότε και θα πρέπει να κάνουμε προσαρμογές. Για τον λόγο αυτό και έθεσα μία δέσμευση στο παράδειγμά μας, τα 50,00 m². Επίσης θα πρέπει να λάβετε υπ' όψη σας ότι όταν καθορίζετε μία επιφάνεια οικοδομής δεν αναφερόμαστε σε καθαρούς χώρους. Έτσι όταν λέμε 50,00 m² οικοδομής, αφαιρώντας τις τοιχοποιίες και διαδρόμους, ο χώρος που μένει ως ωφέλιμος είναι περίπου 40,00 m². Σε γενικές γραμμές θα πρέπει να αφαιρέσετε ένα 20% για να

εκτιμηθεί η πραγματικά ωφέλιμη επιφάνεια ενός κτιρίου. Στο παράδειγμα μας τώρα θα ξεκινήσουμε από το υπνοδωμάτιο όπου είναι σχετικά πιο εύκολο να καθοριστούν οι ελάχιστες διαστάσεις και να γίνει μια τυπική διάταξη της επίπλωσης.

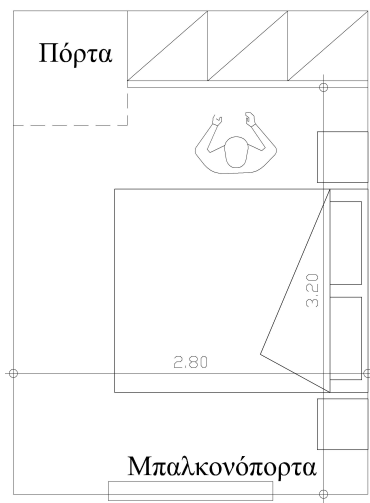
Υπνοδωμάτιο.

Εφόσον στο παράδειγμα έχουμε μόνο ένα υπνοδωμάτιο, θα θεωρήσουμε ότι αυτό θα έχει διπλό κρεβάτι, μία τυπική διάσταση κρεβατιού 1,60x2,00. Είναι η μικρότερη διάσταση διπλού κρεβατιού και προς το παρόν αυτή θα αποτελέσει την επιλογή μας. Με τα απαραίτητα κομοδίνα εκατέρωθεν, η διάσταση που θα δεσμευτεί είναι 2,00x2,50 μ. Το επόμενο βήμα είναι να ορίσουμε πού θα είναι η ντουλάπα και το κούφωμα. Εδώ, και λόγω του ότι πρόκειται για ισόγειο και μικρή κατοικία θα μπορούσα να επιλέξω παράθυρο, αλλά θα πάω με την συνηθισμένη επιλογή της πόρτας. Για την θέση του κουφώματος επιλέγω το νότιο τοίχο, για λόγους βιοκλιματικού σχεδιασμού

Κατά συνέπεια, θα μείνουν τρεις πλευρές που μπορεί να τοποθετηθεί το κρεβάτι. Θεωρώντας ότι γύρω από το κρεβάτι καλό είναι να δημιουργείται ένας διάδρομος περίπου 80εκ – αν και το min είναι 67εκ – οι διαστάσεις

του χώρου θα γίνουν $2,80 \times 3,20$. Αν υπολογίσουμε και την ντουλάπα τότε μπορεί να έχουμε διαστάσεις $3,20 \times 3,40$ ή $2,80 \times 3,80$. Από την ανάλυση αυτή προκύπτει ότι η διάσταση $2,80 \times 3,80$ δίνει το ελάχιστο μικρότερο εμβαδό. Άρα μία λύση είναι να τοποθετηθεί η ντουλάπα πλευρικά

του υπνοδωματίου. Και επειδή καλό είναι οι ντουλάπες να τοποθετούνται σε εσωτερικούς τοίχους, μία πιθανή διάταξη για το υπνοδωμάτιο είναι αυτή που φαίνεται παρακάτω:

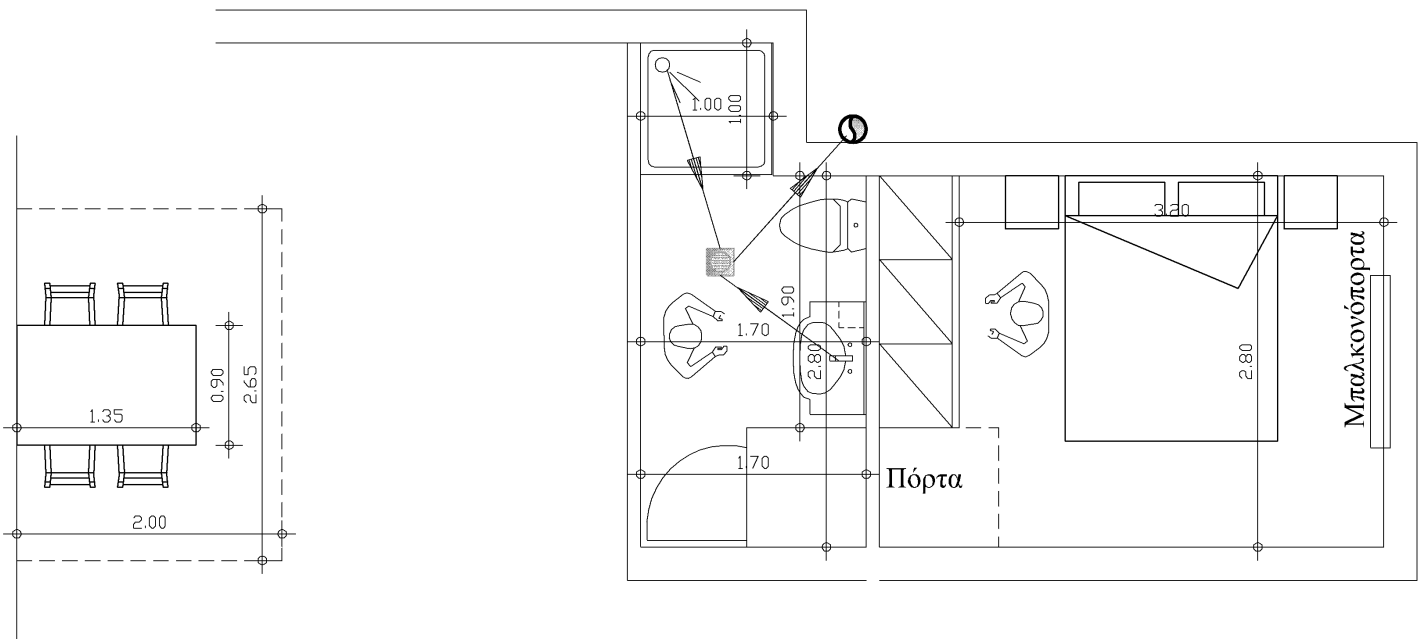

Επόμενο βήμα είναι να δούμε το W.C. Στις μελέτες μου για το χώρο αυτό προτείνω τα εξής : α) όσον αφορά στην λεκάνη προτιμήστε να τοποθετηθεί προς τους εξωτερικούς τοίχους ή πιο κοντά στις κατακόρυφες στήλες της αποχέτευσης. Η τάση για το καζανάκι της λεκάνης είναι να εντοιχίζεται, κάτι με το οποίο δεν μπορώ να πω ότι είμαι απόλυτα σύμφωνος. Προτιμώ τα υδραυλικά να είναι όσο το δυνατό επισκέψιμα, ώστε αν παρουσιαστεί μια βλάβη να μπορεί να διορθωθεί χωρίς ιδιαίτερες επεμβάσεις. Τα εντοιχισμένα καζανάκια πιστεύω ότι είναι καλές λύσεις για μαγαζιά ή για τουαλέτες κοινόχρηστες όπου κατά βάση οι χώροι είναι μικροί και θέλεις βέλτιστες λύσεις. Για κατοικία πιστεύω στις συμβατικές λύσεις β) Το πλυντήριο ρούχων που συνηθίζεται στο λουτρό, πάντα προτείνω να βγαίνει εκτός, αφ' ενός για να αποσυμφορήσει το χώρο του λουτρού και αφετέρου να μην επιβαρύνει η αποχέτευσή του το δίκτυο αποχέτευσης του λουτρού, αφού αυτή γίνεται δια μέσω του σιφωνίου δαπέδου. Για το πλυντήριο ρούχων προτιμώ κυρίως χώρους βοηθητικούς όπου μπορεί να συνδεθεί η αποχέτευση στην αποχέτευση της κουζίνας. Προτιμώ να το εντάσσω και στον χώρο της κουζίνας, μαζί με τα υπόλοιπα υδραυλικά, γ) Όσον αφορά στο αν θα

τοποθετηθεί μανιέρα ή ντουζιέρα, προτείνω πάντα την ντουζιέρα. Νομίζω ότι η μανιέρα πλέον λίγη χρησιμότητα έχει. Τουλάχιστον σε ανακαινίσεις κατοικιών, σε μεγάλο ποσοστό έχουν αντικατασταθεί οι μανιέρες με ντουζιέρες. Επίσης καλό είναι να γνωρίζετε ότι μία ντουζιέρα δεν χρειάζεται να αγοραστεί αλλά μπορεί να φτιαχτεί επί τόπου. Σε κάθε περίπτωση είναι πάντα πολύ πιο φθηνή και εξυπηρετική, και δ) Ο νιπτήρας θα πρέπει να είναι το κοντινότερο έπιπλο στην πόρτα γιατί χρησιμοποιείται πιο συχνά.

Έχοντας λοιπόν αυτά υπόψη μας σχεδιάζουμε το W.C. σε συνδυασμό με το υπνοδωμάτιο, δίνοντας μία λύση που φαίνεται παρακάτω. Ήδη το σύστημα υπνοδωμάτιο λουτρό έχει χρησιμοποιήσει $20,51 \text{ m}^2$ από τα οποία τα ωφέλιμα είναι $13,75 \text{ m}^2$ δηλαδή ως εδώ τοιχοποιίες και διάδρομοι έχουν ποσοστό 33%.

Στην τραπεζαρία, το έπιπλο θα μας απασχολήσει αργότερα. Τώρα απλά θα δεσμεύσουμε τις διαστάσεις. Για αυτή την κατοικία θα προτιμηθεί όσο το δυνατό μικρότερη και απλά υπολογίζουμε το χώρο ώστε να έχει τους απαραίτητους διαδρόμους γύρω. Αυτά δείχνονται στο παρακάτω σκαρίφημα

Αυτοί οι χώροι είναι στο σύνολό τους 25,81 m², οπότε και θα πρέπει στα υπόλοιπα 24,19 m² να διατάξουμε την κουζίνα και το καθιστικό. Είναι οι χώροι που θα ασχληθούμε στο επόμενο τεύχος.

Από την αστρολογία στην αστρονομία

Αστερισμός Ιχθύες

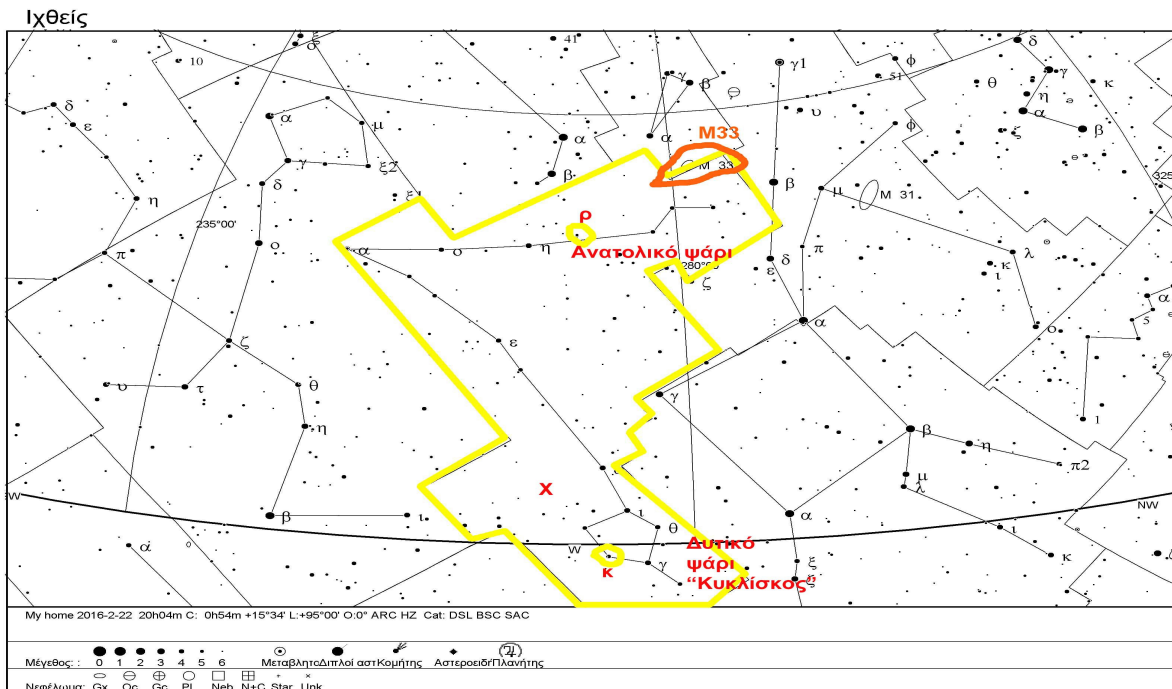
Όσον αφορά στην αστρολογία, από την περιγραφή που βρήκα στο διαδίκτυο μαθαίνουμε : Οι Ιχθύες είναι το 12ο ζώδιο του ζωδιακού. Είναι το τρίτο από τα ζώδια του χειμώνα και σηματοδοτεί το τέλος του. Ο Ήλιος διέρχεται από το ζώδιο των Ιχθύων από τις 20 Φεβρουαρίου ως τις 20 Μαρτίου, περίπου. Το γένος του ζωδίου είναι Θηλυκό και η ποιότητά του Μεταβλητή. Στοιχείο του είναι το Νερό. Κυβερνήτης των Ιχθύων είναι ο Ποσειδώνας (μοντέρνα) και ο Δίας (παραδοσιακή αστρολογία). Εδώ, ο Ερμής βρίσκεται σε πτώση, η Αφροδίτη βρίσκεται σε έξαρση, ο Ποσειδώνας και ο Δίας (μαζί με τον Τοξότη) σε κυριαρχία.

Ακόμη δεν έχω καταλάβει τι σημαίνει το ότι ένας πλανήτης είναι κυβερνήτης. Κατά βάση είναι κυβερνήτης στην γειτονιά του. Ο πραγματικός κυβερνήτης του πλανητικού μας συστήματος είναι ο ήλιος, ο οποίος με τη σειρά του και όλοι εμείς ως κυβερνήτη έχουμε την μαύρη τρύπα στον γαλαξία μας κοκ. Επιπλέον, μεταξύ νέου και παλιού που λέει παραπάνω προτιμήστε το παλιό. Μεταξύ Ποσειδώνα και Δια δεν υπάρχει σύγκριση. Ο Δίας σαν αποτυχημένο αστερί είναι πολύ πιο ισχυρός από τον Ποσειδώνα και πιο κοντά σε εμάς. Αν τώρα επιμένετε στον Ποσειδώνα καλό είναι να ξέρετε και κάποια χαρακτηριστικά του. Καταρχάς δεν είναι ορατός με γυμνό μάτι έστω και στο ελάχιστο. Στο χρώμα είναι γαλάζιος από το μεθάνιο που υπάρχει στην ατμόσφαιρά του . Η ατμόσφαιρά του είναι αρκετά θυελλώδης με ανέμους που σε ταχύτητα είναι οι μεγαλύτερες σε όλο το πλανητικό σύστημα. Τώρα που το παρατηρώ, το χαρακτηριστικό του θηλυκού γένους με μεταβλητό χαρακτήρα ταιριάζει στον θυελλώδη χαρακτήρα του Ποσειδώνα. Άλλα στοιχεία είναι :

Η μάζα του είναι $102,42 \times 10^{24}$ kg, 17 φορές βαρύτερος της Γης και η απόσταση του από εμάς $4305,9 \times 10^6$ Km. Κάτι που σημαίνει ότι κατά τον κο Νεύτωνα σας έλκει με δύναμη 0,03gr, σίγουρα όχι κάτι αξιόλογο για κάποιον που κυβερνά.

Σύμφωνα με την Ελληνική μυθολογία, οι δυο Ιχθύες είναι τα δυο δελφίνια που συνόδευαν πάντα το Θεό της Θάλασσας Ποσειδώνα στις διάφορες μετακινήσεις του. Επίσης υπάρχει αναφορά πως συμβολίζουν τη Θεά Αφροδίτη και το γιο της Έρως που πήραν τη μορφή ψαριών ώστε να ξεφύγουν από τους Τιτάνες κατά τη μάχη τους και βούτηξαν στα νερά του Ευφράτη ποταμού.

Από την πλευρά της αστρονομίας τώρα ας δούμε τους ιχθύες όπως φαίνονται σε ένα πρόγραμμα αστρονομίας για την παρατήρηση του ουράνιου θόλου.

Ο αστερισμός των ιχθύων (Piscium στα Λατινικά και με συντομογραφία Psc) είναι ορατός στο νότο από Φεβρουάριο ως Αύγουστο. Είχε σημειωθεί στην αρχαιότητα από τον Πτολεμαίο (Έλληνας φιλόσοφος που γεννήθηκε και έζησε στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου το έτος 90-168μ.Χ). Στις απεικονίσεις του αστερισμού αυτού εικονίζονται δύο ψάρια που το ένα κινείται προς τον αστερισμό του υδροχόου και το άλλο προς τον αστερισμό της Ανδρομέδας. Στις ουρές τους έχουν από μία κορδέλα και οι κορδέλες αυτές ενώνονται στο αστέρι α (Alrescha στα Αραβικά που σημαίνει «κορδόνι»). Από τα δύο αυτά ψάρια, αυτό που είναι ορατό είναι το δυτικό ψάρι που οι αστέρες του δημιουργούν ένα νοητό δακτύλιο που είναι γνωστός ως «Κυκλίσκος». Το ανατολικό ψάρι δεν είναι τόσο ευδιάκριτο και πρέπει να είναι πολύ καλή η ορατότητα του ουρανού και χωρίς φωτορύπανση για να το δούμε. Η εαρινή ισημερία λαμβάνει χώρα στον αστερισμό των ιχθύων και το σημείο που σημειώνεται με Χ είναι το σημείο όπου η εκλειπτική τέμνει τον ουράνιο ισημερινό.. Εκλειπτική λέγεται η τροχιά του ήλιου στον ουρανό που επί της ουσίας είναι η προβολή της ίδιας της τροχιάς της Γης. Στην παρακάτω εικόνα φαίνεται πώς ορίζονται τα σημεία αυτά

Πηγή antikleidi.com

Με κυάλια κάποιος μπορεί να παρατηρήσει τα αστέρια ρ και κ. Θα δει ότι είναι στην ουσία ένα σύστημα διπλών αστέρων που όμως είναι φαινομενικό καθώς δεν έχουν καμία σχέση μεταξύ τους.

Τέλος στα όρια του αστερισμού των ιχθύων με τον αστερισμό του τριγώνου μπορούμε να δούμε και τον Γαλαξία M33, έναν σπειροειδή γαλαξία σαν τον δικό μας σε απόσταση 3 εκατομμύρια έτη φωτός από εμάς. Σε σκοτεινό ουρανό μπορεί να παρατηρηθεί με κυάλια ή μικρά τηλεσκόπια.

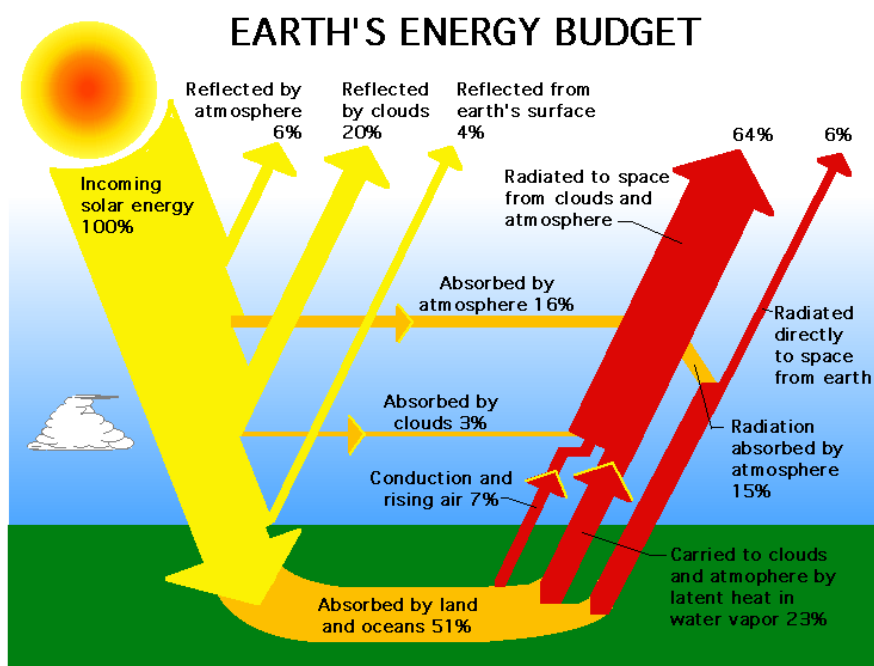

Γαλαξίας M33, Πηγή el.wikipedia.org

Καιρός για λίγο καιρό

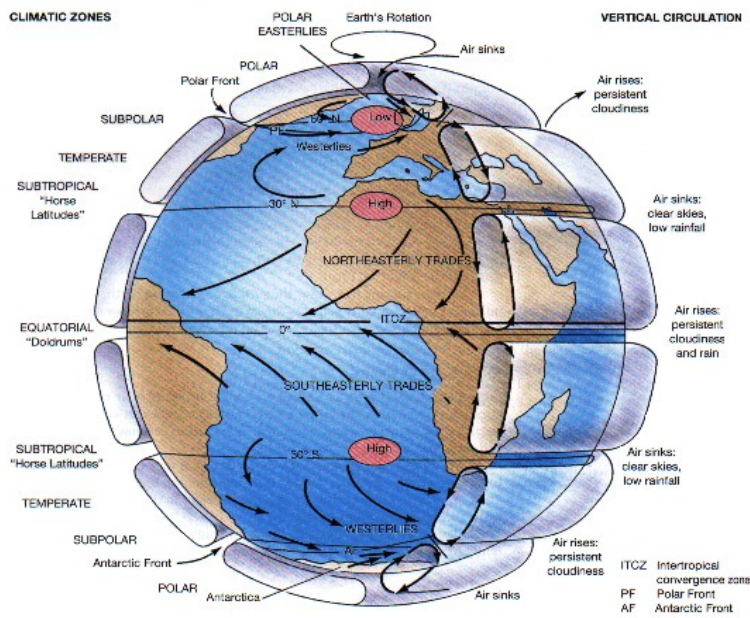
Στο πρώτο άρθρο γνωρίσαμε την ατμόσφαιρα του πλανήτη μας. Τώρα είναι καιρός να ξεκινήσουμε να μαθαίνουμε πώς δημιουργούνται τα διάφορα καιρικά φαινόμενα καθώς και πώς αξιοποιούμε τη γνώση της κλιματολογίας στον βιοκλιματικό σχεδιασμό ενός κτιρίου. Ο καιρός όπως τον γνωρίζουμε επηρεάζεται τόσο από τα φαινόμενα κλίμακας που έχουν να κάνουν με την ίδια τη λειτουργία του πλανήτη, αλλά και από τη μορφολογία της περιοχής σε τοπική κλίμακα. Αυτή τη δεύτερη περίπτωση είναι που αξιοποιούμε στις κατασκευές. Το μικροκλίμα γύρω από το κτίριο είναι αυτό που προσπαθούμε να ελέγξουμε στον βιοκλιματικό σχεδιασμό.

Τα ατμοσφαιρικά φαινόμενα τώρα πυροδοτούνται από τον Ήλιο και επηρεάζονται από την περιστροφή της Γης γύρω από τον άξονά της. Από την ηλιακή ακτινοβολία που προσπίπτει στην Γη ένα μέρος της θα ανακλαστεί από την ατμόσφαιρα πίσω στο διάστημα και το υπόλοιπο θα περάσει προς την επιφάνεια της Γης. Ένα άλλο μέρος αυτής θα ανακλαστεί από τα σύννεφα και θα απορροφηθεί από αυτά και την ίδια την ατμόσφαιρα και τελικά ένα μέρος θα φτάσει στην επιφάνεια της Γης. Εκεί, ανάλογα με το υλικό που θα συναντήσει, ένα μέρος θα απορροφηθεί και το υπόλοιπο θα ανακλαστεί πάλι προς το διάστημα. Η απορρόφηση της ενέργειας αυτής θα αρχίσει να ζεσταίνει την επιφάνεια της Γης και αυτό είναι που αρχίζει να δημιουργεί τα διάφορα φαινόμενα. Αυτό που περιγράφηκε μέχρι τώρα φαίνεται στην παρακάτω εικόνα.

Πηγή www.physics.uoi.gr

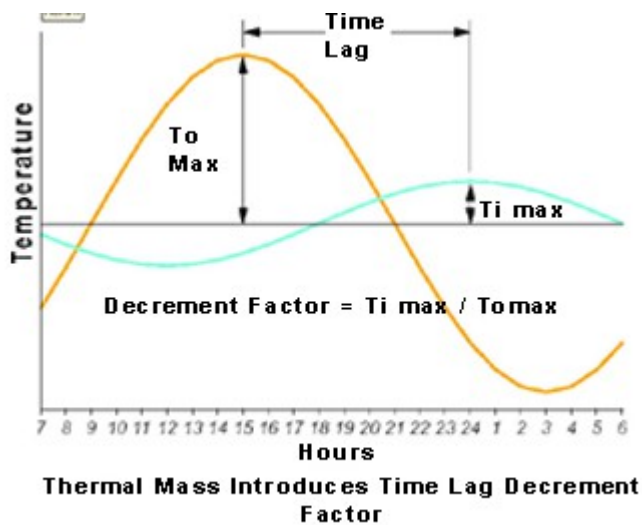
Η ακτινοβολία του Ηλίου που απορροφείται από τη Γη θα επιστρέψει στο τέλος πάλι προς το διάστημα με τη μορφή θερμότητας. Η θερμότητα αυτή δεν κατανέμεται ομοιόμορφα σε όλη την επιφάνεια της Γης καθότι στον ισημερινό και στην περιοχή των τροπικών είναι μεγαλύτερη σε σχέση με περιοχές που είναι προς τους πόλους. Η θερμότητα που ακτινοβολείται από τη Γη κάνει και τον αέρα πάνω από το έδαφος να θερμανθεί, να γίνει αραιότερος και να αρχίσει να έρχεται προς τα πάνω. Το κενό καλύπτεται με αέρα από άλλη περιοχή που είναι λιγότερο θερμός. Το αντίθετο φαινόμενο συμβαίνει στους πόλους της Γης. Εκεί λόγω της μεγάλης αντανάκλασης από τον πάγο δεν απορροφείται τόσο μεγάλη θερμότητα. Έτσι ο βαρύτερος αέρας της ατμόσφαιρας βυθίζεται προς τα κάτω, δημιουργώντας αντίθετη κίνηση από τον ισημερινό. Ο αέρας που ανεβαίνει στους τροπικούς δημιουργεί ζώνες χαμηλών βαρομετρικών ενώ στους πόλους ζώνες υψηλών βαρομετρικών. Έτσι σε παγκόσμιο επίπεδο δημιουργείται μια συνεχής κίνηση του αέρα στην ατμόσφαιρα της Γης η οποία φαίνεται στην εικόνα παρακάτω και είναι γνωστή ως global circulation.

Πηγή www.marine.tmd.go.th

Όπως μπορούμε να δούμε και από την απεικόνιση, εμείς βρισκόμαστε σε ζώνη υψηλών βαρομετρικών και επηρεαζόμαστε από τον καιρό της Κεντρικής Ευρώπης, αλλά και με νότιους ανέμους από την περιοχή την Βόρειας Αφρικής. Αυτός είναι ο βασικός μηχανισμός και σιγά σιγά θα τον εξειδικεύσουμε σε τοπική κλίμακα.

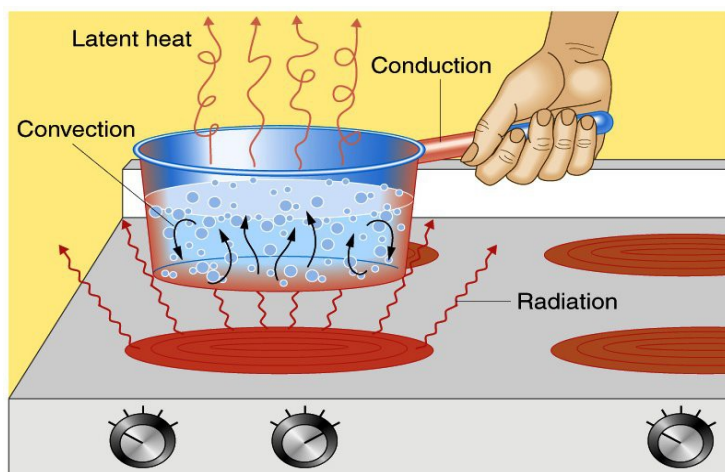
Κατά την διάρκεια της ημέρας ο ήλιος ζεσταίνει συνεχώς την επιφάνεια της Γης φτάνοντας στο μέγιστο αργά το μεσημέρι. Από εκεί και μετά η Γη αποβάλλει σταδιακά τη θερμότητα αυτή και αρχίζει να κρυώνει, παρουσιάζοντας την ελάχιστη νωρίς το πρωί, όπως φαίνεται και στο παρακάτω σχήμα

Πηγή www.new-learn.info

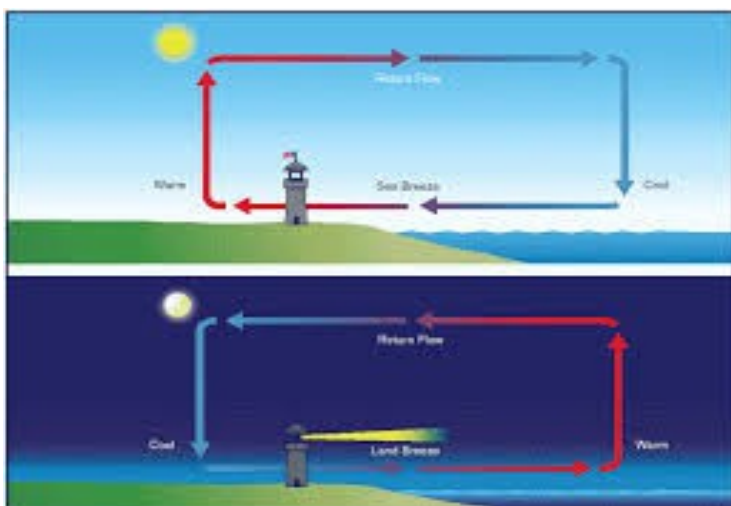
Σε ποιο βαθμό θα ζεσταθεί η επιφάνειά της εξαρτάται από το υλικό της και το πόσο αυτό απορροφά την ηλιακή ακτινοβολία, όπως επίσης και από την ειδική θερμική αντίσταση του υλικού. Έτσι το νερό απαιτεί μεγαλύτερες ποσότητες θερμότητας για να αυξήσει τη θερμοκρασία του κατά 1°C συγκρίνοντάς το με το έδαφος. Κατά συνέπεια, η ηπειρωτική επιφάνεια είναι θερμότερη από τη θάλασσα το πρωί και δροσερότερη από αυτή τη νύχτα. Επιπροσθέτως, τα θαλάσσια ρεύματα μπορούν να μεταφέρουν τη θερμότητα αυτή. Στην παραπάνω διεργασία ρόλο επίσης παίζει και η νεφοκάλυψη, καθώς τα σύννεφα θα εμποδίσουν την ηλιακή ακτινοβολία να φτάσει στην επιφάνεια και έτσι θα έχουμε λιγότερη αύξηση της θερμοκρασίας, αλλά και μικρότερη μείωση της θερμοκρασίας αφού θα εμποδίσουν την ακτινοβολούμενη από την Γη θερμότητα να διαφύγει.

Όπως έχουμε δει και από το άρθρο της θερμικής άνεσης, η θερμότητα μεταφέρεται με τρεις τρόπους που σημειώνονται και στο παρακάτω σχήμα : με αγωγή (conduction), συναγωγή (convection) και ακτινοβολία (radiation)

Πηγή www.tes.com

Αυτό που συμβαίνει, και το είδαμε και σε παγκόσμια κλίμακα, είναι ότι η επιφάνεια της Γης μέσω της αγωγής μεταφέρει τη θερμότητα στον αέρα που είναι από πάνω της. Έτσι μειώνεται η πυκνότητά του, με αποτέλεσμα να αρχίζει να διαστέλλεται σαν μπαλόνι οπότε και ανυψώνεται. Αυτό μειώνει τη θερμοκρασία στην επιφάνεια της Γης, οπότε από τις διπλανές περιοχές με υψηλότερη θερμοκρασία και πίεση εισρέει μάζα αέρα για να συμπληρώσει το κενό κοκ.. Αν σας φαίνεται περίεργο, να ξέρετε ότι και τα καλοριφέρ με τον ίδιο τρόπο λειτουργούν. Αυτά τα φαινόμενα τα παρατηρούμε όλοι μας στην θάλασσα, όπου την ημέρα και κυρίως τις μεσημεριανές ώρες που η θερμοκρασία φτάνει στο μέγιστο δεχόμαστε το αεράκι από αυτή ενώ το βράδυ αυτό αντιστρέφεται όπως δείχνει και το παρακάτω σχήμα.

Πηγή www.tritec-inc.org

Το ίδιο θα παρατηρηθεί και όταν μία πόλη γειτνιάζει με ένα δάσος. Επειδή η θερμοκρασία του αέρα πάνω από το δάσος είναι μικρότερη από αυτή πάνω από τη γυμνή ξηρά, θα σχηματίσει αυτά τα αεράκια που θα δροσίσουν γρήγορα την πόλη. Για το λόγο αυτό θα έχετε ακούσει να λένε ότι το δάσος συμβάλλει στο να είναι η θερμοκρασία σε μία πόλη που γειτνιάζει με αυτό περίπου 2 – 3 °C χαμηλότερη. Όσοι από εμάς μένουμε σε περιοχές που γειτνιάζουν με ορεινούς όγκους, αργά το βράδυ αισθανόμαστε ένα δροσερό αεράκι. Αυτό γιατί στον ορεινό όγκο και κυρίως όταν είναι και καλυμμένος με δέντρα, ο αέρας κρυνώνει πιο γρήγορα από το λεκανοπέδιο. Έτσι γίνεται πυκνότερος και με την βοήθεια της βαρύτητας κατέρχεται από τις πλαγιές του βουνού προς τις πεδιάδες.

Όλα αυτά είναι μεταφορές αερίων μαζών που θα έχετε ακούσει στα μετεωρολογικά δελτία. Αυτούς τους μηχανισμούς προσπαθούμε και εμείς να ενσωματώσουμε στον βιοκλιματικό σχεδιασμό για να ελέγξουμε το μικροκλίμα του κτιρίου το οποίο όπως είδατε επηρεάζεται πολύ από τη μορφολογία της περιοχής. Γι αυτό ακριβώς το λόγο στο άρθρο του φωτορεαλισμού σας ανέφερα ότι εξετάζουμε τη μορφολογία της περιοχής.

Στο επόμενο τεύχος θα εξετάσουμε τις ιδιότητες της ατμόσφαιρας θερμοκρασία και πίεση και θα γνωρίσουμε τα μέτωπα του καιρού όπως επίσης και περισσότερα στοιχεία για τον άνεμο.

Η χημεία των τροφών

Από το εργαστήρι της κουζίνας μας

Η πρόταση του περιοδικού είναι:

Τούρτα σοκολάτα με επικάλυψη γκανάζ σοκολάτας

Μάθαμε ότι :

Ένα κομμάτι σοκολάτας αρκεί για να τονώσει τον οργανισμό, χάρη στους υδατάνθρακες που περιέχει, ενώ το λίπος της δημιουργεί αίσθηση άμεσου κορεσμού. Ο σίδηρος που απελευθερώνεται μόλις η σοκολάτα λιώσει στο στόμα βοηθάει στην ταχύτερη μεταφορά οξυγόνου στον εγκέφαλο, με αποτέλεσμα να νιώθουμε πνευματική εγρήγορση.

Έρευνες αποδεικνύουν ότι συμβάλλει στην πρόληψη της υπέρτασης και στη μείωση των καρδιαγγειακών νοσημάτων. Η μαύρη σοκολάτα ιδιαίτερα χάρη στη μεγάλη της περιεκτικότητα σε κακάο, είναι πλούσια σε πολυφαινόλες, οι οποίες έχουν αντιοξειδωτική δράση. Η σοκολάτα συμβάλλει στην αύξηση των επιπέδων σεροτονίνης και ενδορφινών, των φυσικών δηλαδή οπιοειδών του οργανισμού, που ρυθμίζουν τη διάθεση. Πρόσφατη μάλιστα έρευνα για τη μακροβιότητα έδειξε ότι οι καταναλωτές σοκολάτας ζουν ένα χρόνο περισσότερο από τους μη καταναλωτές. Η σοκολάτα περιέχει επίσης θεοβρομίνη, ουσία που διεγείρει τη λειτουργία των νεφρών και δρα ως ελαφρύ διουρητικό, ενώ θεωρείται ευεργετική και κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης, επειδή χαλαρώνει το έμβρυο. (Πηγή : vita.gr)

Για τη συνταγή θα χρειαστούμε:

Για το πεντεσπάνι - καρυδόπιτα

- 7 αυγά (κρόκους και μαρέγκα)
- 2 κούπες τσαγιού ζάχαρη
- 2 κούπες τσαγιού αλεύρι
- 2 βανίλιες
- 15 κουταλιές σούπας βραστό νερό
- 5 κουταλάκια κοφτά baking powder
- ζύσμα 1 πορτοκαλιού
- 1 κούπα τσαγιού καρύδι χοντροκομμένο

Για την κρέμα σοκολάτα

2 κουτάκια morfat φυτική σαντιγύ
1 κουτί γάλα ζαχαρούχο
150 γρ. σοκολάτα κουβερτούρα λιωμένη
2 βανίλιες
1-2 κουταλιές μερέντα (προαιρετικά)

Για την γκανάζ σοκολάτας

250 γρ. σοκολάτα κουβερτούρα
150 γρ. γάλα εβαπορέ (αδιάλυτο)
1 κουταλιά σούπας μέλι

Πεντεσπάνι - Καρυδόπιτα

Χτυπάμε τους κρόκους με τη ζάχαρη στο μίξερ μέχρι να αφρατέψει το μίγμα και μετά προσθέτουμε τις βανίλιες, το νερό, την *baking powder*, το ζύσμα, το αλεύρι, το καρύδι και τέλος τα ασπράδια μαρέγκα (με κουτάλα και απαλές κινήσεις από κάτω προς τα πάνω). Ρίχνουμε σε βουτυρωμένη φόρμα και ψήνουμε στους 180 βαθμούς για 40-45 λεπτά (μέχρι να βγαίνει το μαχαίρι με το οποίο θα το τρυπήσουμε δοκιμαστικά καθαρό). Η φόρμα που θα χρησιμοποιήσουμε περίπου 28-30 εκ. Αφήνουμε να κρυσώσει καλά, ξεφορμάρουμε και κόβουμε σε 2 ή 3 επίπεδα ανάλογα το ταψί που χρησιμοποιήσαμε.

Κρέμα σοκολάτα

Χτυπάμε τη *morfat* 7-8 λεπτά μέχρι να αφρατέψει, ρίχνουμε το γάλα, τις βανίλιες και τη λιωμένη κουβερτούρα και έτοιμη!

Στρώνουμε ένα πεντεσπάνι και μετά κρέμα και αφήνουμε λίγο στο ψυγείο να κρυσώσει. Επαναλαμβάνουμε τη διαδικασία μία ή δύο φορές ανάλογα με τον αριθμό των κομματιών καρυδόπιτας. Βάζουμε στο ψυγείο να παγώσει περίπου μια ώρα και ετοιμάζουμε τη γκανάζ σοκολάτας.

Γκανάζ σοκολάτας

Κόβουμε σε μικρά κομμάτια την κουβερτούρα και περιχύνουμε με το γάλα.

Ζεσταίνουμε το μίγμα σε κατσαρολάκι ή στο φούρνο μικροκυμάτων και ανακατεύουμε μέχρι να έχουμε μια ωραία κρέμα. Προσθέτουμε το μέλι και ανακατεύουμε ξανά μέχρι να κρυσώσει (κατά διαστήματα).

Στρώνουμε τη γκανάζ στην τούρτα με σπάτουλα και βάζουμε στο ψυγείο να παγώσει. Αν θέλουμε προσθέτουμε για ντεκόρ πουράκια *caprice* ή *kit kat* (πριν παγώσει η γκανάζ).